

Voorjaarsnota 2016

Eerste Bestuursrapportage 2016

Colofon

Voorjaarsnota 2016 en Eerste Bestuursrapportage 2016

Uitgave

Gemeente Utrecht

Drukwerk

RICOH NEDERLAND

Fotografie

Informatie

Gemeente Utrecht

Bestuurs- en concernstaf

Financiën en Control

Postbus 16200

3500 CE Utrecht

www.utrecht.nl/voorjaarsnota

finutrecht@utrecht.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Voorjaarsnota 2016	7
1 Utrecht investeert in gezonde groei	9
2 Samenvattend financieel beeld	15
2.1 Financiële ontwikkelingen Programma algemene middelen	15
2.1.1 Beschikbaar saldo Programmabegroting 2016	15
2.1.2 Te bestemmen resultaat 2015	16
2.1.3 Autonome ontwikkelingen	16
2.1.4 Ontwikkelingen van de risico's en weerstandsvermogen	17
2.1.5 Overige ontwikkelingen	18
2.1.6 Ontwikkeling van de schuldpositie	20
2.1.7 Financiële gevolgen groei van de stad	21
2.1.8 Renteswaps	22
2.2 Tarieven en lokale heffingen	22
2.3 Onvermijdelijke financiële tegenvallers	23
3 Investeren in inwoners en kansen voor de stad	27
3.1 Bouwen een een gezonde toekomst	27
3.2 Levendige aantrekkelijke stad	32
3.3 Werken aan werk	35
3.4 Cultuur	37
3.5 Onderwijs, zorg en ondersteuning	38
3.6 Versnelling Overvecht	43
3.7 Veiligheid	44
3.8 Digitale dienstverlening en samenwerking	45
4 Bijlagen Voorjaarsnota 2016	49
4.1 Bijlage: Totaal overzicht financieel beeld	51
4.2 Bijlage: Overheveling taken naar gemeenten	53
4.3 Bijlage: Tekort op bijstand	56
4.4 Bijlage: Risico inventarisatie jeugdwet en WMO	57
4.5 Bijlage: Versnellen in Overvecht	60
Eerste Bestuursrapportage 2016	63
5 Uitvoering 2016	64
5.1 Uitvoering programma's	64
5.2 Grote investeringsprojecten 2016	65
5.3 Uitvoering investeringen in 2016	70
5.4 Bijsturingsvoorstellen	74
6 Bijlagen Eerste Bestuursrapportage 2016	76
Bijlage 6.1 'Was wordt' tabel effect- en prestatieindicatoren	77
Bijlage 6.2 Stand van zaken knelpunten/afwijkingen uitvoering van de Wijkambities 2014-2018	79

Voorwoord

Utrecht, 10 mei 2016
Raadsvoorstel nummer 80

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2016 van de gemeente Utrecht. De Voorjaarsnota maken we jaarlijks als voorbereiding op de Programmabegroting. We actualiseren het financiële beeld dat de basis is voor onze uitgangspunten en keuzes voor de Programmabegroting 2017.

We investeren in een leefbare en gezonde stad, waarbij een solide en robuust begrotingsbeleid met reëel en behoedzaam ramen belangrijke uitgangspunten blijven. Met deze Voorjaarsnota 2016 bouwen we aan een financieel gezonde toekomst en blijven we investeren in inwoners en kansen voor de stad.

De secretaris (waarnemend)
drs. J.G. Manshanden

De burgemeester,
mr. J.H.C van Zanen

Voorjaarsnota 2016

1 Utrecht investeert in gezonde groei

Dit college heeft de afgelopen twee jaar samen met de raad en vele partijen in en om de stad gewerkt aan een impuls voor Utrecht. Dit college heeft gekozen voor investeringen die gezond stedelijk leven verbinden aan groei. Groei van het aantal inwoners, van de economie, maar vooral van de groei van kansen voor onze inwoners. De zorg voor onze inwoners en de aanpak waar we voor hebben gekozen trekt inmiddels internationale aandacht. Deze koers van gezond stedelijk leven vraagt om duidelijke keuzes.

Het college stelt de raad voor om tot en met 2020 in totaal ruim 90 miljoen te investeren in de groei van de stad. Het college investeert deze extra inkomsten die het uit de groei ontvangt in extra werkgelegenheid, gezondere scholen, in de culturele sector in de stad en een kwalitatief hoogwaardige buitenruimte. We bouwen zo samen aan een gezonde toekomst en we werken aan werkgelegenheid op alle niveaus.

Financieel solide

De financiële huishouding van de gemeente Utrecht is solide. Het college presenteert een begroting die meerjarig en structureel sluitend is. In deze Voorjaarsnota stellen wij voor om in te stemmen met ruim 90 miljoen euro aan nieuwe uitgaven. De dekking hiervan komt uit de volgende bronnen. In de eerste plaats leiden groei van de stad (algemene uitkering en OZB) en autonome ontwikkelingen (vooral rente) tot structurele extra inkomsten. Daarnaast zijn er substantiële incidentele inkomsten, door eenmalige afkoop van erfpachten en een voorgeschreven wijziging van de discontovoet van 4 naar 2% bij grondexploitaties. Bij de voorstellen voor de inzet van deze nieuwe middelen is er oog voor de kansen en gevolgen van een groeiende stad. Vanaf dit jaar koppelen we extra inkomsten die voortkomen uit de groei (Algemene uitkering en OZB) expliciet aan de extra uitgaven die nodig zijn om die groei op een goede manier te beantwoorden.

We doen dit met behoud van de nodige wendbaarheid en weerbaarheid. Wendbaar omdat enerzijds de groei alleen voor het komende jaar wordt verwerkt en anderzijds omdat niet alle uitgaven structureel zijn vastgelegd. Zo kunnen we elk jaar de inkomsten uit de groei toewijzen aan de investeringen in gezonde stedelijke ontwikkelingen. We zijn weerbaar omdat we solide voorzieningen voor financieel risico's hebben getroffen. In de grondexploitatie verminderen we het risico op kantoorontwikkeling door alle verwachte kantooropbrengsten na 2026 van ca. 130 miljoen euro vooralsnog op nul te stellen. Een aantal eerdere risico's uit de risicoparaagraaf zijn realiteit geworden en deze hebben wij nu in de begroting opgenomen. (IKB en TivoliVredenburg).

De grootste risico's die wij nu nog zien zijn de herverdeling van de BUIG-gelden en de gevolgen van de nieuwe meicirculaire van het rijk. Voor het risico BUIG stellen wij voor vast te houden aan de gekozen lijn om een aflopend bedrag te ramen als risico in de verwachting dat er een reëel herverdelingsvoorstel komt. Het hogere weerstandsvermogen ca. 1,8 miljoen euro en de uitkomst van de eerste bestuursrapportage stellen wij voor als eerste maatregel voor deze beide risico's. De schuldpositie zal enigszins oplopen ten gevolge van de voorgestelde investeringen maar blijft ruim binnen de eigen voorzichtige norm.

Voor de ontwikkeling van de tarieven stellen wij onverminderd voor om deze met niet meer dan de verwachte indexatie te verhogen en daar waar nodig eveneens een verwachte kostenontwikkeling te verwerken.

Bouwen aan een gezonde toekomst

Dat we als stad een goede uitgangspositie hebben en over de hele linie erg gezond zijn, betekent niet dat we achterover kunnen leunen. We zijn misschien wel de gezondste stad van Nederland, maar tussen Utrechtse wijken bestaan nog grote gezondheidsverschillen. We investeren daarom bijvoorbeeld in een aanpak om bestaande projecten te versnellen, die bijdragen aan een gezonde ontwikkeling van Overvecht. In totaal gaat het de komende jaren om 10,2 miljoen euro die we in versnelling en versterking van de aanpak in Overvecht investeren.

De groei van de stad brengt extra inkomsten met zich mee en daar staan extra kosten tegenover: meer gebruik van voorzieningen, faciliteren van de groei en een intensiever gebruik van de openbare ruimte. Dit betekent investeren in de buurt, maar ook in Utrecht in de regio en in Europa. Het heeft geresulteerd in een actualisering van de ruimtelijke strategie waarbij gezond stedelijk leven het uitgangspunt is. In totaal reserveren we 31,5 miljoen voor

deze actualisering van de ruimtelijke strategie in de periode 2016–2020. De Merwedekanaalzone bijvoorbeeld is een binnenstedelijke locatie die de komende jaren geschikt gemaakt wordt om 1000 woningen te realiseren. Het is één van de eerste locaties die nadrukkelijk binnen de nieuwe ruimtelijke strategie gezond stedelijk leven als uitgangspunt neemt. We nemen de lessen van het Veemarktgebied ook mee bij de ontwikkeling van deze binnenstedelijke locatie.

De woningbouw zit in de lift, zowel voor middeldure als voor sociale huur. In 2015 is gestart met de bouw van ruim 2400 woningen zowel in Leidsche Rijn als in de rest van de stad en zijn er 1500 woningen opgeleverd. Wel is er een groot tekort aan sociale huurwoningen. Het aanbod van woningruimte gaan we meer in overeenstemming brengen met de (zorg)vraag in de stad, vooral de vraag naar jongerenhuisvesting, personen die verblijven in instellingen voor beschermd wonen, de maatschappelijke opvang en opvang voor asielzoekers/statushouders. Met de prestatieafspraken woningbouwcorporaties hebben we bereikt dat er eindelijk weer nieuwe sociale huurwoningen gebouwd gaan worden in Utrecht. Dit is een trendbreuk met de afgelopen periode waar corporaties vooral vastgoed verkochten. We slaan ook een extra slag bij het verduurzamen van ons eigen vastgoed, bijvoorbeeld door het plaatsen van zonnepanelen op sportaccommodaties. Utrecht telt een kleine 400 sportverenigingen, die voor het merendeel financieel gezond en vitaal zijn. Zij krijgen meer invloed op het beheer van de sportcomplexen, op de tariefstelling en investeringen in verbeteringen. Een goed voorbeeld is de recente prijsvraag voor extra kunstgrasvelden, die veel creativiteit losmaakte bij de clubs.

In de Openbare ruimte komt de nadruk te liggen op levendigheid en aantrekkelijkheid van onze compacte binnenstad. De eerste zichtbare resultaten hiervan zijn het water dat afgelopen jaar terugkeerde in de Singel, meer fietsenstallingen zoals op de Neude en meer ruimte voor langzaam verkeer. Het onderhouden en verbeteren van de buitenruimte krijgt extra middelen en aandacht. Daarom stelt het college aan de raad onder andere voor om 9 miljoen euro te reserveren om het laatste stukje singel in oude glorie te herstellen. Een compleet rondje Oudegracht–Catharijnesingel varen is dan vanaf 2020 mogelijk. Ook wordt er geïnvesteerd in sanitaire voorzieningen in het centrum en in parken. Naast extra investeringen in Overvecht en Kanaleneiland werken we samen met Centrummanagement aan een verdere versterking van de binnenstad.

Utrecht beschikt, dankzij haar lange geschiedenis, over prachtig erfgoed. De Domtoren is een Rijksmonument en het symbool van de stad en verdient zoals elke veertig jaar een grote restauratie. Volgend jaar hebben we een reëel beeld van de kosten die zijn gemoeid met de restauratie. Met het oog op de toekomst gaan we sparen om vast een voorziening te treffen.

TivoliVredenburg is een uniek gebouw dat past bij de behoeftes van een groeiende stad. We zijn trots op de muzikale prestaties, de rijke culturele programmering en de aantrekkingskracht op artiesten en publiek. Het gebouw is van de gemeente en daar nemen we onze verantwoordelijkheid. We nemen daarom de adviezen van de commissie Gehrels over, normaliseren de verhoudingen en starten dit jaar met een schone lei en een blik op de toekomst. Dit betekent dat we TivoliVredenburg een vergelijkbare reservepositie geven als andere grote culturele instellingen en dat we de gebouwkosten structureel verlagen. We willen ook conform het advies Gehrels, de zakelijke leiding van TivoliVredenburg versterken en de stichting de opdracht geven de exploitatie efficiënter te maken en de programmering door te ontwikkelen.

Met het Castellum Hoge Woerd, dat afgelopen jaar zijn deuren opende, heeft Leidsche Rijn er een culturele voorziening bij die het beste van de stad combineert. De oude Romeinse geschiedenis verpakt in een moderne, eigentijdse voorziening met een ijzersterk cultureel programma dat veel bezoekers trekt uit de wijk, de stad en de regio. Het College heeft de ambitie in Leidsche Rijn Centrum een culturele voorziening te ontwikkelen die veel bezoekers aantrekt. In de aanloop naar deze voorziening starten we in de zomer van 2016 met een programma op en rond het Berlijnplein. Vanaf oktober 2016 gaat een cultureel programmeur in samenwerking met partijen uit de stad aan de slag met het ontwikkelen van een programma voor 2017 en 2018. Op die manier werken we organisch toe naar een permanente (gebouwde) culturele voorziening.

Utrecht is een fietsstad en dat hebben we de afgelopen twee jaar laten zien. Internationaal, nationaal en lokaal. Utrecht is de gezondste stad van Nederland en fietsen levert een belangrijke bijdrage aan de gezondheid van onze inwoners. We hebben meer fietsen dan inwoners, en daar schuilt ook een keerzijde. Utrecht had de primeur van de eerste fietsfile van Nederland. De drie drukste fietskruispunten van Nederland staan in onze stad. Bewoners hebben daar last van. Toeristen zijn gefascineerd door de vele fietsers, maar kunnen ook schrikken van deze mobiele

fietsbrigades. Het betekent dat we een opgave hebben in de stad. De komende 10 jaar werkt de stad aan een nieuw evenwicht tussen het alsnog groeiende verkeer en de beschikbare ruimte in de stad.

De kwaliteit van de omgeving is het uitgangspunt bij verkeersprojecten. Met het nieuwe gemeentelijke verkeer- en vervoerplan 'Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen' (SRSRSB) kiest Utrecht voor meer ruimte voor fietsers en voetgangers en een verkeersveilige stad met zoveel mogelijk 30 km als maximumsnelheid. De bereikbaarheid van de stad met de auto, vooral voor bestemmingsverkeer, blijft gewaarborgd. Vooruitlopen met de invoering van de eerste milieuzone in Nederland gaat niet zonder slag of stoot. Vernieuwing gaat gepaard met onzekerheid, maar we gaan voor schonere lucht.

Goed onderwijs en goede huisvesting is een prioriteit voor deze coalitie. We hebben met de Multi Functionele Accommodaties gebouwen willen neerzetten voor de huidige en toekomstige bewoners van de stad en dat is in sommige gevallen minder goed gelukt. Daar hebben we leergeld voor betaald. De internationale school is een succes en groeit sinds de start in 2012. We investeren in nieuwe huisvesting van de internationale school zodat we een duurzame voorziening creëren voor de internationale gemeenschap in Utrecht.

We investeren komend jaar ook weer veel in het op weg helpen van inwoners die hun werk zijn kwijt geraakt, een handicap hebben of als asielzoeker in Nederland een veilige toekomst zoeken. De Utrechtse aanpak van de zorg en ondersteuning is op 1 januari 2015 goed van start gegaan. Cliënten zijn veelal positief over de toegankelijkheid, de kwaliteit van zorg en de mate waarin zij zijn geholpen. Ook staan zorgaanbieders overwegend positief tegenover de Utrechtse aanpak. Ruim een jaar na de decentralisatie staan de gemeente en haar samenwerkingspartners middenin deze transformatie. De medewerkers in de huishoudelijke hulp krijgen extra tijd om hun taken met meer kwaliteit en aandacht voor de patiënt uit te kunnen voeren. Investeren in wonen en zorg maken het mede mogelijk dat mensen langer zelfstandig kunnen wonen. Maar ook ouderen digitaal wegwijs en vaardig maken hoort hierbij. Ook landelijk werkt Utrecht mee aan vernieuwingen, zoals met de City Deal inclusieve stad die Utrecht onlangs ondertekende. We werken verder aan de ambitie om een vitaal sociale stad te zijn, waar inwoners betrokken zijn, verantwoordelijkheid nemen, zelf de regie behouden en waar inwoners gezond en gelukkig kunnen leven.

Werken aan werk

Economie is de motor van de stad. Werken is een belangrijke voorwaarde voor een gezond en sociaal leven. De Utrechtse economie trekt verder aan. Utrecht ontwikkelt, stimuleert en ondersteunt slimme oplossingen voor meer werkgelegenheid. Het college wil de werkgelegenheid een structurele impuls geven. Met meer banen voor lager en middelbaar opgeleiden in de detailhandel, horeca en hotels en met het stimuleren van lokaal ondernemerschap. In Overvecht willen we de werkgelegenheid in de bouw stimuleren en leerwerkplaatsen creëren door het energiezuiniger maken van woningen. Samen met de ondernemers van bedrijventerrein Lage Weide werken we aan het imago en de onderlinge samenwerking met de ontwikkeling van een logistiek overslagpunt en een energiecampus.

Utrecht is nationaal koploper gezondheidsgerelateerde economie. 55.000 banen alleen al in de stad, dat is 25% uit van onze economie. De kern ervan is het grootste en snelstgroeiende Science Park van Nederland. 22.000 banen en dit aantal groeit de komende jaren met nog eens 5.000 banen. Ondernemerschap, kennis, investeringen en innovatief klimaat komen er bij elkaar. Een science park van internationaal economische waarde. In 2015 ondersteunden we als gemeente met 600.000 euro vanuit LEF de oprichting van de 'UtrechtInc Garage'. Een programma van de partijen op het Utrecht Science Park dat 30 nieuwe ondernemers die aan duurzaamheid werken en 150 banen moet opleveren. In 2016 openen we op het Utrecht Science Park een plek voor startende en doorgroeende medische bedrijven, the life science incubator. En we weten nu al dat deze vol is.

Er zijn momenteel 400 startups actief die verenigd zijn in een startup delta. Een aantal daarvan heeft internationaal succes, zoals Lomboxnet, Snappcar en Blendle. We faciliteren startups en de faciliteiten die ze nodig hebben om succesvol te zijn. We willen succesvolle startups voor Utrecht behouden en introduceren voor de 15 meest succesvolle bedrijven een programma waarmee ze kunnen doorgroeien. Zodat de werkgelegenheid van Utrecht toekomstbestendiger wordt en kansen hiervoor snel opgepakt kunnen worden. We reserveren hier één miljoen Euro voor de komende twee jaar voor en 4 ton structureel.

De Tour de France heeft de stad veel opgeleverd aan internationale exposure. Met de Tour staat Utrecht mondiaal bekend als compacte stad in een groene omgeving, die op ontspannen wijze evenementen van wereldformaat kan organiseren. Utrecht is in 2016 gaststad van de nationale sportweek. Een mooie gelegenheid om nog meer inwoners aan het sporten te krijgen.

Om meer bezoekers en bedrijven naar onze stad te trekken, bundelen we de krachten van stadspromotie en cultuurpromotie met de oprichting van Utrecht Marketing. Het college stelt de raad voor hier structureel 600.000 euro voor te reserveren. Momenteel is 7 % van de Utrechtse werkgelegenheid in de toeristische sector. Enerzijds vergroot een krachtige marketingorganisatie de werkgelegenheid in de binnenstad. Meer toeristen betekent immers meer banen in horeca en winkels. Anderzijds proberen we de internationale aandacht om te zetten in investeringen van internationale partijen. We hebben hiervoor regionaal de krachten gebundeld voor een effectieve aanpak. Met de regionale Taskforce Internationaal interesseren we bedrijven voor de Utrechtse regio en bouwen aan voorwaarden die daarvoor nodig zijn. Hiervoor wil het college 400.000 euro reserveren. In totaal geeft het college zo een miljoen euro uit aan een versterking van de positionering van Utrecht.

We investeren in de aanpak van jeugdwerkloosheid. Meer jongeren in Utrecht halen een startkwalificatie en meer jongeren stromen soepel door van het onderwijs naar werk. Maar er blijft een hardnekkige groep voor wie het lastig is een geschikte baan te vinden. Het Lokaal Economisch Fonds heeft in korte tijd zijn nut bewezen. Ondernemers komen zelf met initiatieven en plannen om werkgelegenheid te bevorderen en dat werkt, merken we. In 2015 zijn op deze manier 400 structurele banen en ruim 100 leerwerk- en stageplekken gerealiseerd. Utrecht ontwikkelt, stimuleert en ondersteunt veel slimme oplossingen voor gezonde steden. En het is hard nodig ook. Utrecht heeft relatief een kleine hoeveelheid laagopgeleide werknemers, maar de werkloosheid onder hen wordt voorsnog niet minder. We investeren in de begeleiding van een ieder op zijn unieke pad naar maatschappelijke deelname. Zo ontwikkelt onze stad zich tot een hotspot voor sociaal ondernemerschap. De introductie van de Social Impact Factory is bijvoorbeeld een nieuwe manier om werkgelegenheid te stimuleren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Recent kon Band op Spanning melden dat een jaar na de invoering van de pilot 43 mensen aan een baan zijn geholpen. Dankzij het oppompen van de banden van maar liefst 4000 auto's van bezoekers van de Jaarbeurs is er ook 50 ton CO2 bespaard in zes maanden tijd. Met de ondertekening van twee Social Impact Bonds willen we de samenwerking met het bedrijfsleven en MKB een andere en effectievere impuls geven om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt duurzaam aan een baan te helpen.

Utrecht maken we samen

Utrecht maken we samen is meer dan een uitspraak. Deze coalitie werkt hard aan de samenwerking met de stad. Dat heeft in ieder geval een nieuwe energie in de stad gebracht met andere en meer verschillende vormen van samenwerking. Soms schuurt het, soms loopt het beter dan verwacht. De stadsgesprekken zijn maar een voorbeeld. De fiets-stadsgesprekken leverden bijvoorbeeld constructieve oplossingen en ideeën van betrokken bewoners en partners in de stad waar we veel aan hebben gehad. Naar aanleiding van de fietsfile initieerde de gemeente een inventarisatie van nutteloze stoplichten. Dat leverde in korte tijd 5000 reacties op. De eerste stoplichten zijn inmiddels uitgeschakeld. Ook een groene golf voor fietsers en de eerste elektronische P-route zijn voorbeelden van goede ideeën uit de stad en constructieve samenwerkingen met creatieve partijen.

Het initiatievenfonds brengt een andere manier van samenwerken met bewoners en partners in de stad die goede resultaten laat zien. We blijven leren en experimenteren met participatie, ook op wijk- en buurtniveau. De parkorganisatie Maximapark is hiervan een mooi voorbeeld. Het terugdringen of vernieuwen van regelgeving vraagt ook om zorgvuldige voorbereiding. Dit jaar is in Utrecht voor het eerst grond onder een woning omgezet van erfpacht naar eigendom. De afstemming met verschillende partijen, professioneel en politiek vraagt een investering. Onze dienstverlening verbetert voortdurend door de invoering van ruimere openingstijden in het Stadskantoor, maar ook door te experimenteren met snelle antwoorden op vragen via WhatsApp.

We willen dat het voor alle inwoners mogelijk is om actief deel te nemen in de stad. Hier draagt de gemeente op allerlei manieren aan bij, onder meer door de uitvoering van het vernieuwde armoedebeleid en schulddienstverlening. We hebben de uitdaging om vluchtelingen in onze stad op een goede manier op te vangen en te huisvesten. Het is hartverwarmend om te zien hoe inwoners van de stad creatieve oplossingen bedenken om een warm welkom en een zachte landing voor hen te verzorgen. Tegelijkertijd zien we de zorgen om veiligheid en de spanningen die de komst van nieuwkomers veroorzaakt. Het met elkaar in gesprek blijven is hierbij prioriteit.

Leefbaarheid en veiligheid zijn belangrijke issues in een compacte levendige stad. Dat vereist een grotere inzet van toezicht en handhaving, vooral in de nachtelijke uren, in aandachtsgebieden zoals de Breedstraatbuurt, bij misstanden in de horeca, bij overlast door verruimde openingstijden, bij evenementen –en bij terugkeer van prostitutie. De ontwikkeling van de nieuwe raamprostitutiezone is complex en veeleisend. Voor een succesvolle uitvoering van dit project is extra geld gereserveerd. In Overvecht wordt extra geïnvesteerd in de aanpak van jeugdoverlast en – criminaliteit, ondermijnende criminaliteit en in het voorkómen van polarisatie en radicalisering. Het voorkómen van polarisatie en radicalisering is cruciaal en vraagt om blijvende aandacht in de hele stad. Utrecht zijn we samen!

In deze voorjaarsnota vindt u het totaaloverzicht van alle investeringen waar dit college voor heeft gekozen om gezond stedelijk leven te verbinden aan groei. Utrecht maken we samen en we bouwen samen aan een veerkrachtige, weerbare stad waar de ongelijkheid en de kloof tussen groepen kleiner wordt in plaats van groter. Een stad waar iedereen werk heeft, thuis is en waar ruimte is voor iedereen, ongeacht inkomen, afkomst, opleidingsniveau of levensstijl.

2 Samenvattend financieel beeld

Onderstaande tabel laat de samenhang zien tussen de beschikbare financiële ruimte en de inzet van deze middelen. Cumulatief resteert er in deze periode een bedrag van 2,356 miljoen euro. Structureel sluit het beeld met 14.000 euro positief, doordat er een aantal intensiveringen niet structureel van aard zijn.

Voorjaarnota 2016	2016	2017	2018	2019	2020	Totaal	Structureel
Financieel beeld programma algemene middelen	51.872	8.660	13.766	16.507	15.700	106.505	15.700
Onvermijdelijke uitgaven en ontwikkelingen	-4.990	-2.175	-2.370	-1.370	-1.370	-12.275	-1.370
Intensiveringen op beleidsthema's	-11.335	-30.281	-22.326	-24.746	-3.186	-91.874	-14.316
Totaal financieel beeld	35.547	-23.796	-10.930	-9.609	11.144	2.356	14
Vereveningen via de algemene dekkingsreserve	-35.547	23.796	10.930	9.609	-11.144		
Saldo	0	0	0	0	0		

bedragen zijn in duizenden euro's.

De eerste twee regels lichten we in dit hoofdstuk verder toe, de derde regel (intensiveringen op beleidsthema's) lichten we toe in hoofdstuk 3.

2.1 Financiële ontwikkelingen Programma algemene middelen

In deze paragraaf schetsen wij de financiële ontwikkelingen in het programma algemene middelen aan de hand van de onderwerpen in onderstaande tabel.

Financieel beeld programma algemene middelen	2016	2017	2018	2019	2020	Structureel
Beschikbaar saldo Programmabegroting 2016	0	0	596	2.045	2.045	2.045
Te bestemmen resultaat	23.819	0	0	0	0	
Autonome ontwikkelingen	5.574	6.578	10.322	11.033	13.729	13.729
Weerstandsvermogen	650					
Overige ontwikkelingen	21.829	2.082	2.848	3.429	-74	-74
Totaal	51.872	8.660	13.766	16.507	15.700	15.700

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Hierboven zijn de mutaties geordend per onderwerp. In onderstaande paragrafen laten wij dezelfde mutaties nog eens zien, waarbij de autonome ontwikkelingen zijn onderverdeeld in accres en groei. Dit is van belang voor de in paragraaf 2.1.7. opgenomen uitgangspunten voor de financiële vertaling van de groei van de stad.

2.1.1 Beschikbaar saldo Programmabegroting 2016

Deze middelen zijn nog beschikbaar vanuit de Voorjaarsnota 2015 en staan op een stelpost in het programma algemene middelen. Zie hiervoor ook pagina 9 van de Voorjaarsnota 2015.

2.1.2 Te bestemmen resultaat 2015

Na de bestedings- en dekkingsvoorstellen bedraagt het te bestemmen resultaat van de gemeente over 2015 23,819 miljoen euro. De onderbouwing van de voorstellen 2015 staat in het raadsvoorstel Resultaatbestemming Jaarrekening 2015.

2.1.3 Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen bestaan uit externe, niet beïnvloedbare nominale (loon en prijs) en reële (volume) ontwikkelingen in 2016 en 2017 gebaseerd op vastgesteld (Rijks)beleid.

Autonome ontwikkelingen	2016	2017	2018	2019	2020	Structureel
Gemeentefonds:	9.849	15.086	18.515	18.913	21.609	21.609
<i>Accres ("trap op trap af")</i>	<i>7.849</i>	<i>7.836</i>	<i>11.265</i>	<i>11.663</i>	<i>14.359</i>	<i>14.359</i>
<i>Groei van de stad</i>	<i>2.000</i>	<i>7.250</i>	<i>7.250</i>	<i>7.250</i>	<i>7.250</i>	<i>7.250</i>
Loon- en prijscompensatie programma's	-6.258	-12.413	-12.413	-12.413	-12.413	-12.413
Belasting en heffingen:	1.783	4.905	4.905	4.905	4.905	4.905
<i>Doorwerking toename areaal OZB</i>	<i>2.550</i>	<i>5.000</i>	<i>5.000</i>	<i>5.000</i>	<i>5.000</i>	<i>5.000</i>
<i>Doorwerking OZB in ondernemersfonds</i>	<i>-767</i>	<i>-967</i>	<i>-967</i>	<i>-967</i>	<i>-967</i>	<i>-967</i>
<i>Inflatiecorrectie OZB en heffingen</i>	<i>0</i>	<i>872</i>	<i>872</i>	<i>872</i>	<i>872</i>	<i>872</i>
Referentiekader Leidsche Rijn	0	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
Doorwerking volume bijstand op formatie W&I	200	200	200	200	200	200
Aanpassing methode areaal bestaande stad	0	0	314	628	628	628
Totaal	5.574	6.578	10.322	11.033	13.729	13.729

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Gemeentefonds

De raming van het Gemeentefonds is gebaseerd op de decembercirculaire Gemeentefonds 2015 van het Rijk. De meicirculaire Gemeentefonds 2016 verschijnt als de Voorjaarsnota 2016 is gepubliceerd en kan daarom niet als basis dienen voor de raming.

Accres ("trap op trap af")

De ontwikkeling van het gemeentefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van de nominale en reële uitgaven van de ministeries. Deze zogeheten trap op trap af systematiek heeft een positief effect op de gemeentebegroting. In de structurele situatie in 2020 is het effect 14,4 miljoen euro. Deze raming bevat ook de mutaties van het accres als gevolg van de koppeling met het BTW-compensatiefonds (BCF). Het BCF is gemaximeerd en gekoppeld aan het gemeentefonds. Het verschil tussen de verwachte declaraties en het plafond wordt verrekend met het gemeentefonds. De verwachting op dit moment is dat voor alle jaren geld overblijft in het BCF, wat leidt tot een positief accres. Uit behoedzaamheid kiezen we ervoor dit niet volledig in te zetten voor het financiële beeld omdat de hoogte van dit effect afhankelijk is van twee variabelen: de groei van het plafond van het accres en de verwachte declaraties. Vooral de hoogte van de declaraties is lastig in te schatten. Dit deel van het accres is met een afloop van steeds 20% opgenomen in de 5 jaarschijven, in 2020 is nog 20% van het voordeel opgenomen. De komende meicirculaire kan de bijstelling van het accres positief of negatief beïnvloeden.

Groei van de stad (volumeontwikkelingen)

De stad groeit waardoor de algemene uitkering substantieel toeneemt. Deze groei is zichtbaar in de stijging van het aantal inwoners en woningen. We actualiseren de aantallen voor het lopende jaar 2016 en ramen ze voor 2017. Vanaf 2016 stijgt de algemene uitkering met circa 7,3 miljoen euro.

Loon- en prijscompensatie programma's

In de begroting 2017 wordt de loon- en prijscompensatie verwerkt in de beleidsprogramma's, waarbij we ons baseren op basis van cijfers van het Centraal Planbureau over loon- en prijsontwikkelingen (1%). In 2017 werkt de stijging van de loonkosten uit 2016 met 2,2% structureel door. Dit is inclusief de nieuwe cao en werkgeverspremies 2016. De subsidie-index is deels gekoppeld aan de gemeentelijk loonkosten. De hogere loonkosten 2016 werken vanaf 2017 ook door in de subsidie-index.

Belastingen en heffingen

Onroerendezaakbelasting (OZB)

De positieve bijstelling van de onroerendezaakbelasting heeft verschillende oorzaken. Een hoger volume dan verwacht in 2015 leidt tot een structureel voordeel. Vooral het volume niet-woningen is hier de veroorzaker van. Voor de OZB 2017 gaan we uit van 1,75% groei voor de woningen in 2016 en 2017 en voor de niet-woningen is de groei geraamd op 3,25 % in 2016 en 2017. Als gevolg van de toename aan niet-woningen dienen er ook aanvullende middelen gestort te worden in het ondernemersfonds. Het gaat in 2016 om 0,767 miljoen euro, dit bedrag loopt op naar 0,967 miljoen euro structureel vanaf 2017.

Inflatiecorrectie belastingen en heffingen

De verwachte loon- en prijsbijstellingen worden deels gedekt door het indexeren van de gemeentelijke belastingen en heffingen. De indexatie is 1%, gelijk aan de loon- en prijscompensatie.

Referentiekader Leidsche Rijn

Met het referentiekader Leidsche Rijn houden we rekening met de groei in Leidsche Rijn vanwege het uitzonderlijke karakter van deze uitbreiding. De inhoudelijke programma's worden gecorrigeerd voor meeruitgaven voor bijvoorbeeld voorzieningen. De meeruitgaven door de groei van Leidsche Rijn ramen we op 1,2 miljoen euro vanaf 2017. De raming is gebaseerd op de verwachte groei van het aantal woningen (489) met een gemiddelde bewoning van 2,5 persoon.

Doorwerking bijstand formatie Werk en Inkomen

De benodigde formatie bij Werk en Inkomen is deels afhankelijk van het aantal bijstandsontvangers. Bij de Voorjaarsnota 2014 is afgesproken dat de formatie meebeweegt met de mutatie in de bijstand. Dit draagt bij aan de wendbaarheid van de begroting van Werk en Inkomen. Als het aantal uitkeringsgerechtigden afneemt, daalt het budget en omgekeerd. De prognose van de groei van het aantal klanten ten opzichte van de begroting is naar beneden bijgesteld en dat vertaalt zich naar minder formatieplaatsen. Hierdoor vloeit er 0,2 miljoen euro terug naar de algemene middelen.

Aanpassing methode areaal bestaande stad

De groei van de stad ramen we zowel aan de inkomsten- en uitgavenkant volgens methode T+1. Dit betekent dat we de groei ramen van het komende begrotingsjaar en deze structureel doortrekken, maar niet de groei van de begrotingsjaren daarna. De areaal uitbreiding van de bestaande stad kende van oudsher de methode van het toevoegjaar. Dus in het laatste jaar van de meerjarenraming een bedrag van 0,314 miljoen euro bijramen. Doordat we één methode willen hanteren levert deze systeemwijziging voor deze voorjaarsnota een voordeel op van structureel 0,628 miljoen euro. In de volgende Voorjaarsnota's werkt de methodiekwijziging budgettair neutraal.

2.1.4 Ontwikkelingen van de risico's en weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen 2016

Af fromen weerstandsvermogen	650
------------------------------	-----

Totaal	650
---------------	------------

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Voor het weerstandsvermogen hanteren wij de norm van 1,0. Bij de verantwoording 2015 hebben wij de stand van het weerstandsvermogen bepaald op 1,02. In deze voorjaarsnota stellen wij een aantal maatregelen voor die een positief effect hebben op de geïnventariseerde risico's, het overnemen van de aanbevelingen die de Commissie

Gehrels heeft gedaan ten aanzien van TivoliVredenburg en het op orde brengen van de wettelijke taak bestemmingsplannen. De volgende risico's komen hierdoor te vervallen:

- Tekort op exploitatie TivoliVredenburg
- Huurcompensatie TivoliVredenburg
- Frictiekosten reorganisatie 2009 MCV
- Niet actuele bestemmingsplannen

De opbouw van het weerstandsvermogen wordt daarmee als volgt:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{61,337}{58,800} = 1,04$$

Het verschil tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit is 2,537 miljoen euro. Conform de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2015–2018 mag hiervan een kwart worden afgeroomd. Dit komt neer op een bedrag van afgerond 0,65 miljoen euro. Door deze afroaming daalt het weerstandsvermogen enigszins en komt de stand op 1,03. De ruimte die nog aanwezig blijft in het weerstandsvermogen bedraagt hiermee 1,887 miljoen euro.

Deze extra ruimte is niet overbodig, recente informatie over de mogelijke inhoud van de meicirculaire gemeentefonds noopt tot voorzichtigheid.

Daarnaast speelt nog de ontwikkeling BUIG. Het verwachte tekort op het I-deel van 9 miljoen in 2016 is bij de Voorjaarsnota 2015 gedekt. Voor de jaren loopt die dekking af van 5 miljoen in 2017 tot 4 miljoen in 2018 tot 3 miljoen in 2019. Omdat het uitgangspunt is dat de verbeteringen aan het model leiden tot een rechtvaardig en plausibel model, wordt er met deze voorjaarsnota geen extra dekking opgenomen. Het risico bestaat echter dat Utrecht onder het verbeterde verdeelmodel nog steeds een nadeelgemeente blijft.

2.1.5 Overige ontwikkelingen

Naast de bovenstaande ontwikkelingen zijn er nog andere ontwikkelingen die invloed hebben op het financiële beeld.

Overige ontwikkelingen	2016	2017	2018	2019	2020	Structureel
Afloop taakstelling Leidsche Rijn	0	0	0	0	-1.456	-1.456
Treasury-effecten	944	1.868	2.616	3.170	1.123	1.123
Individueel keuzebudget	-8.800	-78	-78	-78	-78	-78
Dividenden (Vitens en BNG)	-400	-400	-400	-400	-400	-400
Stelpost Vennootschapsbelasting	500	500	500	500	500	500
Voordeel BGHU	0	218	219	229	229	229
Disconteringsvoet	26.950	0	0	0	0	0
<i>Leidsche Rijn</i>	<i>26.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Binnenstedelijk</i>	<i>1.300</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Stationsgebied</i>	<i>-350</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Vrijval reserve sociaal domein	2.700	0	0	0	0	0
Corresponderende posten	-65	-26	-9	8	8	8
<i>Mutatie gemeentefonds</i>	<i>3.044</i>	<i>1.187</i>	<i>1.383</i>	<i>1.430</i>	<i>1.430</i>	<i>1.430</i>
<i>Doorvertaling aan de organisatie</i>	<i>-3.109</i>	<i>-1.213</i>	<i>-1.392</i>	<i>-1.422</i>	<i>-1.422</i>	<i>-1.422</i>
Totaal	21.829	2.082	2.848	3.429	-74	-74

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Afloop taakstelling Leidsche Rijn

In 2020 vervalt de taakstelling op Leidsche Rijn. Dit is conform de besluitvorming bij de Voorjaarsnota 2012. Destijds is besloten deze taakstelling tot en met 2019 in te boeken, omdat de uitgaven na 2019 dusdanig afnemen dat het niet meer realistisch is hier nog een inkooptaakstelling op te kunnen leggen.

Treasury-effecten

De effecten van de treasury zijn doorgerekend, rekening houdend met herfinanciering van de aflossingen van de lopende geldleningen en met de investeringen uit deze voorjaarsnota. Wat positief doorwerkt is dat de rente op de kapitaalmarkt aanhoudend laag blijft. Er is gerekend met een oplopende rente voor herfinanciering in de komende jaren. Hierdoor wordt het resultaat in het laatste jaar minder positief.

Individueel keuzebudget (IKB)

Onderdeel van de laatst vastgestelde collectieve arbeidsovereenkomst voor gemeenteambtenaren is de invoering van het IKB in 2017. Dat geeft personeelsleden de mogelijkheid om maandelijks het vakantiegeld uit te laten betalen, en de 7 maanden opgebouwd in 2016 vervroegd uit te laten keren. We zullen daarom in 2016 een voorziening moeten opnemen van 8,8 miljoen euro. Omdat er in het risicomodel een bedrag was opgenomen van 3 miljoen euro, kan dit bedrag vrijvallen. Daarnaast is er structureel een bedrag nodig van 0,078 miljoen euro voor adequate uitvoering van deze nieuwe regel.

Dividenden Vitens en BNG

De uitkering van Vitens valt structureel 0,6 miljoen euro lager uit dan begroot (1,4 miljoen euro). Het dividend van de BNG valt juist 0,2 miljoen hoger uit. Per saldo een nadeel voor het financieel beeld van 0,4 miljoen euro

Stelpost Vennootschapsbelasting (VPB)

In de Voorjaarsnota 2015 is er een structurele stelpost opgenomen ter dekking van de verwachten kosten van de invoering van de VPB van 0,75 miljoen euro. De verwachting is dat deze kan worden teruggebracht 0,25 miljoen euro.

Voordeel BGHU

Door toetreding van gemeente Utrechtse Heuvelrug tot de BGHU ontstaat een voordeel vanaf 2017. Daarnaast hanteert de BGHU een efficiency taakstelling van 2%. Samen levert dit voordelen op van 0,218 miljoen euro in 2017 oplopend tot 0,229 miljoen euro in 2019.

Disconteringsvoet

De disconteringsvoet wordt gebruikt om de contante waarde van de toekomstige lasten en baten te bepalen. In Utrecht is er t/m 2015 gerekend met een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende interne omslagrente; op dit moment 4%. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de daaraan ten grondslag liggende Notitie Grondexploitaties schrijven voor dat de disconteringsvoet die gehanteerd moet worden bij de contante waarde berekening van de grondexploitaties voortaan 2% bedraagt. Het effect van deze verandering is dat toekomstige baten en lasten een hogere contante waarde krijgen. Voor grondexploitaties die tijdens de resterende looptijd naar verhouding meer inkomsten verwachten dan uitgaven geeft dit een positief beeld. Voor grondexploitaties waar tijdens de resterende looptijd meer uitgaven dan inkomsten worden verwacht geldt het tegenovergestelde. In deze voorjaarsnota zijn beide effecten verwerkt.

Leidsche Rijn

De aanpassing van de disconteringsvoet voor de grondexploitatie Leidsche Rijn laat een positief effect zien van 52 miljoen euro. Wij stellen voor hiervan 26 miljoen euro in de grondexploitatie te laten om uit behoedzaamheid de opbrengst van het kantorenprogramma na 2026 af te waarden tot nul. Het overige deel wordt aangewend voor de algemene middelen. Omdat de totale bijdrage in voorgaande jaren vanuit de algemene middelen aan de grondexploitatie Leidsche Rijn dit bedrag overstijgt, is een vrijval mogelijk zonder dat sprake is van winst nemen. In de Voorjaarsnota 2013 is er 36 miljoen euro uit de algemene middelen aan de grondexploitatie toegevoegd. Daarnaast is er een bijdrage voor aanleg van riolering van 9 miljoen euro geweest.

Binnenstedelijke grondexploitatie

De aanpassing van de disconteringsvoet heeft een positief effect op de netto contante waarde van binnenstedelijke grondexploitaties van circa 2,1 miljoen euro. Hierdoor verbetert het verwachte verloop van de reserve grondexploitatie. Het positieve meerjarige verloop van de reserve grondexploitatie biedt hiermee ruimte voor een onttrekking van 1,3 miljoen euro.

Stationsgebied

Toepassing van de lagere disconteringsvoet van 2% heeft voor de grondexploitatie Stationsgebied een nadelig effect van 0,350 miljoen euro. Dit nadeel compenseren we in deze voorjaarsnota vanuit het financiële beeld.

Vrijval reserve decentralisaties sociaal domein

De risico's voor de Jeugdwet en de Wmo zijn geïnventariseerd en geactualiseerd. (zie bijlage 4.4) De risico's voor Jeugd en Wmo zijn in de nieuwe inventarisatie samengevoegd en zijn bekeken vanuit een inhoudelijk en een bedrijfsvoeringsstandpunt. De risico's zijn geclusterd en de omvang is bepaald aan de hand van de afspraken uit de nota risicomanagement en weerstandsvermogen. Hieruit blijkt dat de omvang van het fonds de risico's overstijgt. Dit leidt tot een vrijval van 2,7 miljoen euro uit het fonds.

Corresponderende posten

Het Rijk voegt bedragen toe aan het gemeentefonds omdat gemeentelijke taken veranderen. In de financiële spelregels van het Coalitieakkoord staat dat extra middelen uit het Gemeentefonds voor een bepaald doel (corresponderende posten) niet één op één worden doorvertaald naar de programma's. Bij elke post kijken we in hoeverre we met ons beleid al het doel bereiken. Negatieve corresponderende posten worden wel doorvertaald behalve als dat op grond van vastgesteld beleid niet redelijk is. In bijlage 4.2 staan de posten die we op basis van deze analyse willen verrekenen met de programma's.

2.1.6 Ontwikkeling van de schuldpositie

In deze Voorjaarsnota en in het MPB 2016–2020 worden een aantal voorstellen gedaan om investeringen te doen in de komende jaren. Deze investeringen worden geactiveerd, wat betekent dat een jaarlijkse afschrijvingslast in de begroting wordt opgenomen. Het betreft de volgende investeringen:

Investerings:	Bedrag (x miljoen)
Multifunctionele Accommodaties	16,4
Internationale school	5,2
Bereikbaarheid:	46,0
– Utrecht west (30 miljoen euro)	
– Van Zijstweg (16 miljoen euro)	
Totaal	67,6

Voor scholen en multifunctionele accommodaties is de reguliere beleidslijn deze te activeren. Het bij wijze van uitzondering activeren van de bereikbaarheidsinvesteringen wordt toegelicht in het meerjaren programmaplan bereikbaarheid.

Het activeren heeft effect op de schuldpositie. Onderstaand is dit in beeld gebracht.

Netto schuldpositie = netto schuld/baten voor bestemming	percentage	Bedrag (x mln.)
Norm van de gemeente Utrecht	100	1.372 (1)
Realisatie Jaarrekening eind 2015	63	881
Verwachting begroting 2016	74	1.019
Incl. de genoemde investeringen, 67,6 mln	79,5	1.087
Geadviseerde norm VNG	130	1.784
Gemiddelde van gemeenten ultimo 2013 (2)	79	
Idem G4	56	

(1) Baten voor bestemming PB 2016; waarde is representatief voor de jaren na 2016.

(2) Cf. VNG-publicatie 'Kengetallen financiële positie gemeenten op 31 december 2013' d.d. 24 september 2014.

In de loop van de komende Meerjarenperiode 2016–2020 zal de schuldpositie dus omhooggaan naar een percentage van 80. Ook met deze nieuwe investeringen opereert Utrecht dan ruim binnen de eigen norm en zeer ruim binnen de geadviseerde maximale norm door de VNG.

2.1.7 Financiële gevolgen groei van de stad

Zoals blijkt uit hoofdstuk 2.1.3 komt een belangrijk deel van de financiële ruimte in deze voorjaarsnota voort uit de groei van de stad. Het aantal inwoners en parallel daaraan de bouwproductie nemen snel toe. Dat leidt tot hogere inkomsten voor de gemeente, uit het gemeentefonds en uit de OZB. Tegenover deze extra inkomsten staan hogere kosten voor de gemeente. Immers meer inwoners doen een beroep op de gemeentelijke voorzieningen en de openbare ruimte wordt intensiever gebruikt. Ook zijn investeringen nodig om de groeibeweging mogelijk te maken. Dit hoofdstuk geeft weer hoe wij willen omgaan met de financiële gevolgen van de groei van de stad.

In het coalitieakkoord is de bestuurlijke spelregel vastgesteld die inhoudt dat één keer per jaar de integrale afweging plaatsvindt van knelpunten en wensen. De voorjaarsnota is het moment van deze afweging. Dan wordt ook de inkomstenkant van de begroting geactualiseerd, waarbij de groeiprognose van één jaar vooruit wordt verwerkt (T+1). Dit is financieel behoedzaam. Een ander voordeel van de methodiek is dat er zolang de stad groeit jaarlijks ruimte beschikbaar komt, waarmee de gemeente flexibel kan reageren op maatschappelijke en innovatieve ontwikkelingen. Echter een nadeel van deze systematiek is dat de lange termijnontwikkeling buiten beschouwing kan blijven.

Op basis van de beschikbare prognoses zet de inkomstengroei in zijn huidige financiële omvang de komende drie à vijf jaar door. De jaren daarna neemt de groei geleidelijk af naar een lager niveau. Uiteraard is deze prognose met onzekerheden omgeven, in het bijzonder voor wat betreft de ontwikkeling van de sociale structuur. De toekomstige sociale structuur van de stad bepaalt voor een belangrijk deel de omvang van de gemeentebegroting, zowel aan de inkomstenkant als aan de uitgavenkant.

Healthy Urban Living is het inhoudelijke richtsnoer dat wij hanteren bij de ontwikkeling van Utrecht naar een levendige, gezonde stad van meer dan 400.000 inwoners. Het groeiend aantal inwoners en het intensievere ruimtegebruik vraagt om een voorzieningenniveau dat past bij de schaal van de stad. Als het aanbod aan voorzieningen niet meegroeit met het aantal inwoners (voor algemene voorzieningen) of de ontwikkeling van de doelgroep (voor specifieke voorzieningen) gaat het voorzieningenniveau sluipenderwijs achteruit. Dat is ongewenst: een toereikend niveau van maatschappelijke en inwonersvoorzieningen is integraal onderdeel van gezonde verstedelijking.

Het gaat niet alleen om inwonersgerichte voorzieningen als het klantcontactcentrum, leerlingenvervoer, cultuur of sportaccommodaties, maar ook om het aanpassen van voorzieningen in de openbare ruimte aan intensiever gebruik, zoals de verkeersinfrastructuur. We moeten daarom rekening houden met stijging van exploitatiebudgetten in vrijwel alle programma's; uitgaven voor beleidsvorming en beleidsaanpassing zijn minder groeigevoelig. Bij de aanpassing van budgetten aan de groei speelt een aantal aspecten een rol: drempel effecten (realiseren van een voorziening als de doelgroep een bepaalde omvang heeft bereikt); bedrijfseconomische, maatschappelijke en sociale overwegingen; planning en inpasbaarheid van voorzieningen die beslag doen op fysieke ruimte. Dit laatste punt is meegenomen in (het vervolg op) de ruimtelijke investeringsstrategie.

Wij gaan ervan uit dat de stijgende inkomsten noodzakelijk zijn om de stijgende kosten te dekken. Jaarlijks wordt bij de voorjaarsnota de inkomstenstijging in verband met de groei afzonderlijk zichtbaar. Wij stellen voor deze ruimte te bestemmen voor meer uitgaven in verband met de groei. De Utrechtse begroting kent een aantal mechanismen waarmee autonome kostenstijgingen die samenhangen met groei worden gecompenseerd: het referentiekader Leidsche Rijn, de stelpost areaaluitbreiding voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het formatiemodel Werk en Inkomen. Zie ook 2.1.3 voor de verwerking in de begroting 2017.

Deze mechanismen houden wij in stand, ze vergoeden noodzakelijke kostenontwikkelingen. Op korte termijn vindt bovendien ruim de helft van de groei plaats in Leidsche Rijn. De aanvulling van de budgetten op grond van het referentiekader legt een bodem in de programma's om de groei te accommoderen. Wij kiezen ervoor geen nieuwe

automatische mechanismen toe te voegen, maar jaarlijks bij integrale afweging een onderbouwd voorstel te doen. In deze voorjaarsnota bijvoorbeeld de uitbreiding van de centra voor Jeugd en Gezin.

Doordat de komende drie à vijf jaar de groei relatief snel gaat, terwijl de aanpassing van het voorzieningenniveau enige tijd in beslag zal nemen (vanwege o.a. drempel effecten) ontstaat er de eerste jaren financiële ruimte die kan worden benut om de groeibeweging te faciliteren in de gewenste richting. Onze voorstellen voor een investeringsimpuls ten behoeve van de ruimtelijke strategie houden daarmee verband.

2.1.8 Renteswaps

De Utrechtse derivatenportefeuille bestaat uit acht renteswaps waarvan er drie een break clause kennen. Belangrijk voor de financiële ontwikkelingen is het risico dat de Rabobank in de jaren 2023–2025 een break clause zal invoeren. Als zo'n clause wordt ingeroepen moet de swap worden afgewikkeld tegen de actuele marktwaarde die afhankelijk is van de dan geldende rente. Bij een lagere actuele marktrente zal de daarmee samenhangende negatieve marktwaarde van de renteswap moeten worden afgerekend met de Rabobank. Financieel betekent dit een eenmalig nadeel in het jaar van de break, dat vervolgens in de daarop volgende jaren weer wordt terugverdiend, doordat de benodigde vervangende financiering dan ook tegen de lagere rente kan worden aangetrokken. Op dit moment kunnen wij geen uitspraak doen over het renteniveau in 2023 en volgende jaren. Ook is er op dit moment geen reden om aan te nemen dat de Rabobank daadwerkelijk een break clause zal invoeren. Mede in deze context zijn in de managementletter van de accountant over 2015 de break clauses gecategoriseerd als: risico laag, impact laag. Naar aanleiding van de overgenomen motie 2015/162 hebben wij in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing van de Jaarstukken 2015 op basis van een aantal rentescenario's het risico gewaardeerd op 7,3 miljoen euro. Als beheersmaatregel zetten wij ter grootte van dit bedrag de algemene dekkingsreserve in. De algemene dekkingsreserve maakt geen onderdeel uit van de weerstandscapaciteit en is bedoeld voor het vereffenen van budgetten over de jaren heen. Het afwikkelen van een renteswap met een negatieve marktwaarde sluit aan op deze vereffeningsdoelstelling, omdat eerst een bedrag moet worden betaald dat vervolgens weer wordt terugverdiend. Wij stellen daarom voor om in de algemene dekkingsreserve vanaf 2023 7,3 miljoen euro beschikbaar te houden voor dit risico. Dit bedrag is ruimschoots beschikbaar binnen deze reserve. Bij de toekomstige actualisaties van dit risico in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing nemen wij de benodigde reservering in de algemene dekkingsreserve steeds mee.

2.2 Tarieven en lokale heffingen

We stellen voor om de tarieven 2017 met niet meer dan de inflatie te laten stijgen, dan wel de kostendekkendheid van de heffingen te handhaven. Voor de betreffende tarieven betekent dit dat deze stijgen met een mixpercentage van de loonontwikkeling (nacalculatie 2016 en prognose 2017) en de prijsontwikkeling. Bij de afvalstoffenheffing stellen wij voor om alleen het tarief voor meerpersoonshuishoudens te verhogen en het tarief voor eenpersoonshuishoudens onveranderd te laten. Daardoor gaat het verschil tussen beide tarieven richting de door de raad gewenste 50 euro. Voor de verordening brug-, schut- en havengelden stellen we voor weer een tarief voor doorgang door Utrechtse wateren, conform de Havenverordening, op te nemen. Ook het tarief voor het overnachten voor recreatievaart stijgt in ons voorstel met meer dan de inflatie. Daardoor wordt een minder groot beslag gelegd op de algemene middelen. Het voornemen is om dit vrijgekomen bedrag aan algemene middelen te besteden aan handhaving te water en de aanleg van voorzieningen voor gebruikers van het water (dit wordt u in het najaar bij de besluitvorming van de belastingverordening voorgelegd) Ten aanzien van het notaristarief voor naspeuringen in gemeentelijke archiefbescheiden in de legesverordening stellen we voor om het tarief extra te verhogen om het daarmee in lijn te brengen met de werkelijke kosten. Bij de begroting en de gelijktijdig daarmee aangeboden belastingverordeningen komen we hierop nader terug.

2.3 Onvermijdelijke financiële tegenvallers

Bij deze voorjaarnota doen wij voorstellen waarmee er een aantal onvermijdelijke financiële tegenvallers opgelost worden.

Onvermijdelijke tegenvallers	2016	2017	2018	2019	2020	Structureel
Haalbaarheid onderzoek onderhoud domtoren	365	0	0	0	0	0
Geluid TivoliVredenburg (achterwand Hertz)	125	0	0	0	0	0
Armoedebeleid: Beschermingsbewind	0	1.000	1.000	0	0	0
Centrum voor Jeugd en gezin, groei kind aantallen	100	100	100	100	100	100
Afwikkeling taakstelling reclametorens	655	605	0	0	0	0
Uitvoering motie vast-flex KCC	85	85	85	85	85	85
Inhaalslag indexerings fractievergoedingen	60	60	60	60	60	60
Apparatuur bodemsanering Griftpark	1.600	0	0	0	0	0
Organisatiekosten REO	2.000	1.125	1.125	1.125	1.125	1.125
Cultuur Leidsche Rijn	0	-800	0	0	0	0
Totaal onvermijdelijke tegenvallers	4.990	2.175	2.370	1.370	1.370	1.370

Bedragen zijn in duizenden euro's

Onderzoek Onderhoud Domtoren

Wij stellen voor 0,365 miljoen euro in 2016 aan het programma vastgoed toe te voegen om een uitgebreid onderzoek naar een restauratieplan voor het onderhoud van de Domtoren te doen. Dit is volgens het rapport van de monumentenwacht op basis van de periodieke inspectie nodig.

De Domtoren is met de Domkerk een van de bekendste monumenten van Nederland en het icoon van de stad. Naast het normale dagelijkse onderhoud is elke ca. 40-50 jaar groot onderhoud nodig. De laatste grote restauratie vond plaats in 1975. De gesignaleerde problemen hebben op de gehele toren betrekking, maar met name in het bovenste gedeelte (de lantaarn). Het betreft onder andere het vervangen en aanbrengen van voegwerk, het vervangen van natuurstenen onderdelen, met name de fijnere geornamenteerde natuurstenen onderdelen. Tevens veroorzaakt roestend ijzerwerk schade aan het natuursteen en zal vervangen moeten worden door roestvrij staal of brons. Gegeven de cyclus van groot onderhoud liggen de bevindingen van de monumentenwacht in de lijn van de verwachtingen.

Geluid TivoliVredenburg (achterwand Hertz)

De ingrijpende maatregelen om de geluidsoverdracht tussen Ronda en Hertz in TivoliVredenburg weg te nemen zijn afgerond. Met het plaatsen van een nieuwe achterwand in de Hertz om de geluidsoverdracht tussen Hertz en Cloud-Nine te verminderen zijn alle geluidsmaatregelen genomen. We stellen voor om voor deze maatregel 0,125 miljoen euro in 2016 aan het programma vastgoed toe te voegen in overeenstemming met de raadsbrief Stad en ruimte van 7 december 2015.

Armoedebeleid: Beschermingsbewind

We stellen voor om 2 miljoen euro in de periode 2017 - 2018 aan het programma werk en inkomen toe te voegen voor beschermingsbewind binnen het armoedebeleid. Wanneer de rechter een bewindvoerder toewijst aan iemand met een laag inkomen, zijn we verplicht de eigen bijdrage via de bijzondere bijstand te vergoeden. Door een wetwijziging kunnen naast psychische en lichamelijke oorzaken ook (problematische) schulden leiden tot toelating tot beschermingsbewind. Ter illustratie: voor een eenpersoonshuishouden met problematische schulden komt de eigen bijdrage neer op zo'n 2.000 euro per jaar. In de afgelopen jaren zien we dan ook een forse toename van 160.000 euro in 2010 tot meer dan 3 miljoen in 2015 (ruim 50% van het bijzondere bijstandsbudget). De afgelopen maanden zagen we de instroom nog sneller toenemen dan eerder aangenomen.

Vanuit de nieuwe armoedeaanpak zetten we in op daling van deze kosten door de instroom in beschermingsbewind te beperken en de uitstroom te bevorderen. Onder andere door een alternatieve voorziening op te zetten gericht op het stimuleren van zelfredzaamheid. Het vergt tijd om deze goed neer te zetten en de instroom en uitstroom daadwerkelijk om te buigen. De verwachting is nu dat de eerste positieve effecten hiervan pas in de 2^e helft van 2017 zullen optreden. Het afbuigen van de instroom zal daarmee later tot stand komen dan eerder aangenomen.

Of het beschikbare budget in de toekomst voldoende is, is afhankelijk van landelijke ontwikkelingen en van wet- en regelgeving. Voor een groot deel van de groep (niet leerbaar) zal beschermingsbewind de meest geschikte voorziening blijven. We gaan stevig inzetten op een lobby richting het Rijk betreffende de kosten die dit voor de gemeente met zich meebrengt. Het is onzeker of dit het gewenste effect gaat hebben.

Centrum voor Jeugd en gezin, groei kind aantallen

We stellen voor om 0,100 miljoen euro structureel vanaf 2016 aan het programma volksgezondheid toe te voegen in verband met de groei van de kind aantallen. Tot en met 2014 werden de kosten van deze taak door het Rijk gecompenseerd via de brede doeluitkering Jeugd en Gezin. Deze taak is dan ook niet meegenomen in het referentiekader Leidsche Rijn. Met ingang van 2015 is deze uitkering toegevoegd aan de algemene uitkering. Sindsdien is het aantal kinderen gegroeid. Alle kinderen worden volgens een vastgesteld ritme opgeroepen voor vaccinaties en voor onderzoek door jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen.

Reclame Openbare Ruimte

We stellen voor de onhaalbare taakstelling reclame openbare ruimte in 2016 en 2017 van 1,260 miljoen euro in het programma Algemene middelen te laten vervallen. De motivering lichten wij hieronder toe.

A0 reclame

De opbrengsten voor buitenreclame staan al enkele jaren onder druk.

Eind 2013 is de exploitatie van A0-reclame opnieuw aanbesteed voor een periode van vijf jaar. De exploitant is gestart met de exploitatie op 1 maart 2014. Per 1 februari 2016 is het contract vanwege structurele betalingsproblemen beëindigd. Het contract met de nieuwe exploitant van A0-reclame betekent ten opzichte van het beëindigde contract (jaarlijks) een lagere opbrengst van 0,153 miljoen euro.

Reclametorens

Bij de Voorjaarsnota 2012 is besloten om het verdienend vermogen van de openbare ruimte te verhogen door de plaatsing van extra reclametorens langs snelwegen en hiervoor vanaf 2013 een opbrengst te ramen. Gelet op de ontwikkelingen op de reclamemarkt en een onderzoek door een extern adviesbureau is de taakstelling van 0,5 miljoen euro niet (meer) realistisch. In de regio Utrecht staan al diverse reclamemasten. Er is naar verwachting commercieel slechts interesse voor een toplocatie en toplocaties voor een reclametoren zijn beperkt. Bij de realisatie moet een evenwicht worden gevonden tussen privaatrechtelijke en publiekrechtelijke belangen en tussen planologische / ruimtelijke aspecten en een commercieel aantrekkelijke locatie. Als een goede locatie geselecteerd is, kan een reclametoren een financiële bijdrage opleveren van circa 0,1 miljoen euro per jaar.

Wij gebruiken 2016 voor onderzoek naar de mogelijkheden en haalbaarheid van de realisatie van een (of meer) reclamemast(en), waarbij we vooralsnog alle locaties openhouden. Bij de VJN 2017 zullen wij over de resultaten van dit onderzoek rapporteren. Het huidige contract (met JC Decaux) omtrent de reclame-exploitatie van abri's en mupi's loopt in oktober 2017 af. Deze concessie zal in het vierde kwartaal 2016 opnieuw aanbesteed worden. Bij de VJN 2017 zullen wij over het resultaat van de aanbesteding rapporteren.

Motie 2013/M042 Vast-Flex klant contact centrum

We stellen voor om 0,085 miljoen euro structureel vanaf 2016 aan het programma Bewoners en bestuur toe te voegen voor uitvoering van motie 2013/M042. Doel van de in juni 2013 aangenomen motie was de verhouding vast en flexibel personeel klantadviseurs bij het Klantcontactcentrum te veranderen van 40% vast en 60% flex in 70% vast en 30% flex. Vanuit het oogpunt van goed werkgeverschap moet vast werk zo veel mogelijk door vaste mensen worden gedaan. Momenteel is de minimale bezetting op een gemiddelde werkdag ook de optimale vaste bezetting. Een aantal ontwikkelingen zoals het vereenvoudigen of digitaliseren van de dienstverlening, meer vraaggericht ingerichte websites en een eventuele samenwerking in de regio leidt tot een verandering in het telefonisch aanbod en daarmee de benodigde bezetting van het Klantcontactcentrum. Om hier zorgvuldig mee om te gaan stellen we voor per 2016 niet direct naar de voorgestelde 70% vast (+/-6fte) te groeien, maar naar 63% (+/-3fte) Op deze manier hoeven we in de toekomst geen medewerkers boventallig hoeven te verklaren. In de voorstellen voor de begroting van 2018 kunnen we vervolgens op basis van de daadwerkelijke groei of krimp van het aantal telefonische contacten de verhouding tussen vast en flex passend vaststellen.

Inhaalslag indexering fractievergoedingen

We stellen voor om 0,060 miljoen euro structureel vanaf 2016 aan het programma bewoners en bestuur toe te voegen voor de indexering van de fractievergoedingen.

De indexering van de fractievergoedingen is niet conform de “Verordening op de Fractievergoedingen 2006” toegepast. Deze verordening schrijft voor dat de vergoedingen geïndexeerd dienen te worden op basis van de ontwikkelingen van de ambtenarensalarissen in de sector rijk. Op 21 maart 2016 heeft het presidium besloten om de indexeringen tot en met de vorige, afgesloten raadsperiode niet meer te vorderen. Wel moet de indexering met ingang van de huidige raadsperiode goed verwerkt worden. Omdat het budget voor de fractievergoedingen ook niet is meegegroeid, dient dit eveneens aan de verordening te worden aangepast.

Griftpark, apparatuur bodemsanering

We stellen voor om 1,6 miljoen euro in 2016 aan het programma duurzaamheid toe te voegen aan de voorziening ten behoeve van het onderhoud en de vervanging van de apparatuur voor bodemsanering in het Griftpark. Na de bodemsanering in het Griftpark resteert een nazorgopgave die vooralsnog oneindig is. De damwanden en het onttrekkings- en zuiveringssysteem functioneren goed. De nazorg vergt echter wel een continue technische, organisatorische en financiële inspanning. Zo wordt jaarlijks 0,350 miljoen euro besteed aan de nazorgmaatregelen. Daarnaast is het nodig periodiek apparatuur te vervangen. In de komende vijf jaar worden de vervangingskosten ingeschat op 1,6 miljoen euro.

Organisatiekosten Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling

We stellen voor om 1,125 miljoen euro structureel vanaf 2016 en 0,875 miljoen euro eenmalig in 2016 aan het programma stedelijke ontwikkeling toe te voegen voor het organisatieonderdeel ruimtelijke en economische ontwikkeling om structureel de helft van niet realiseerbare taakstellingen en knelpunten te laten vervallen.

Bij de start van REO ontstond er een tekort van 1,5 miljoen euro. Het was de verwachting dat REO dit zou kunnen oplossen doordat de werkzaamheden en bijbehorende formatie zou dalen voor met name de grondexploitatieprojecten en gebiedsontwikkeling. De afgelopen twee jaar is deze verwachting echter niet uitgekomen. Het aantal initiatieven dat vraagt om de inbreng van gebiedsontwikkeling (onder andere bestemmingsplannen) neemt weer toe. Naast de niet ingevulde oude bezuinigingstaakstellingen is er een overschrijding op de bedrijfsvoeringskosten REO als gevolg van loonkosten en overhead. Deze overschrijding bedraagt in totaal 2,25 miljoen euro.

Ter invulling van het tekort op de organisatie is een verkenning gedaan naar alternatieve dekkingsvoorstellen. Voorgesteld wordt om 1,125 miljoen euro vanaf 2017 in te vullen door het beperken van subsidieverstrekking en inzet van fondsen (Wonen) en maatregelen verband houdend met efficiënter werken binnen de ruimtelijke keten (Transitie)

Cultuur Leidsche Rijn

We stellen voor om, vanwege de verwachte onderbesteding van het budget voor de culturele voorziening in Leidsche Rijn in 2017, eenmalig 0,8 miljoen euro te onttrekken aan het programma cultuur en toe te voegen aan het programma Algemene middelen.

In aanloop naar een gebouwde voorziening zijn we bezig met het opstellen van programmering in 2016, 2017 en 2018 op en rond het Berlijnplein. We verwachten dat het beschikbare budget voor 2017 niet volledig zal worden benut. Vanaf 2018 blijft het structurele budget voor deze uitbreiding beschikbaar.

3 Investeren in inwoners en kansen voor de stad

In dit hoofdstuk beschrijven wij de voorgestelde beleidsintensivering voor de periode 2016 tot en met 2020, inclusief de voorgestelde structurele doorwerking na het jaar 2020. Alle voorstellen hebben wij samengebracht in een achttal thema's. Dit geeft het volgende totaalbeeld.

Thema's	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
1. Bouwen aan een gezonde toekomst	2.175	10.675	11.425	15.425	-6.075	5.925
2. Levendige aantrekkelijke stad	2.175	5.725	675	575	375	375
3. Werken aan werk	470	2.345	1.550	1.000	1.000	1.000
4. Cultuur	0	3.356	2.256	2.256	2.256	1.856
5. Onderwijs, zorg en ondersteuning	3.515	3.190	2.150	1.350	1.970	1.570
6. Versnelling Overvecht	250	1.500	1.500	1.500	500	500
7. Veiligheid	860	1.100	1.100	1.100	550	550
8. Digitale dienstverlening en samenwerking	1.890	2.390	1.670	1.540	2.610	2.540
Totaal:	11.335	30.281	22.326	24.746	3.186	14.316

Bedragen in duizenden euro's

3.1 Bouwen aan een gezonde toekomst

Bouwen aan een gezonde toekomst	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie (RSU)	1.975	9.675	7.925	6.125	5.625	5.625
Ontwikkelstrategie Amsterdamsestraatweg, 2 ^e fase	200	1.000	500	0	0	0
Duurzaamheid, gezonde leefomgeving	0	0	0	300	300	300
Kasschuif MPB Bereikbaarheid	0	0	3.000	9.000	-12.000	0
totaal	2.175	10.675	11.425	15.425	-6.075	5.925

Bedragen in duizenden euro's

Onderstaand lichten we de verschillende onderdelen nader toe.

Investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie Utrecht

	2016	2017	2018	2019	2020	Structureel
Zichtbare resultaten voor de stad						
1. Kwaliteitsimpuls openbare ruimte						
Binnenstad:						
– Kernwinkelgebied en Universiteits- en Museumkwartier		200	500	1.000	1.000	1.000
– Sanitaire voorzieningen centrum en parken	125	125	125	125	125	125
2. Verdichtingsopgave Merwedekanaalzone		2.000	2.000			
3. Nieuwe Centrum:						
– Placemaking/eerste stappen Westplein		1.000	1.000			
– Catharijnesingel Zuid		3.000	3.000	3.000		
4. Kwaliteitsimpuls openbare ruimte Overvecht en Kanaleneiland						
		1.000	1.000	1.000		
5. Ambitie meer ruimte en kwaliteit door verplaatsen auto's en fietsen						
	300	300	300	1.000	1.000	1.000
6. Herontwikkeling openbare ruimte productieprogramma's corporaties						
			zie tekst			
Investeringsbijdrage gemeente partnership Rijk/Provincie						
Systeemsprong OV Gebiedsverkenning Oost					3.500	3.500
Aanloop/organisatiekosten prioritaire ontwikkelgebieden						
Utrecht Oost – Utrecht Science Park	500	500				
Binnenstad	50	50				
Merwedekanaalzone	500	500				
Nieuwe centrum	500	1.000				
Totaal	1.975	9.675	7.925	6.125	5.625	5.625

Bedragen in duizenden euro's

Om richting te geven aan de ruimtelijke koers die we met de stad willen varen hebben we in het verlengde van de Ruimtelijke Strategie Utrecht een investeringsstrategie voor gezonde verstedelijking opgesteld.¹ De Ruimtelijke Strategie en de investeringsstrategie bieden we gelijktijdig met de Voorjaarsnota 2016 aan de Raad aan. De investeringsstrategie legt een verbinding tussen de ruimtelijke ambities van de stad met betrekking tot gezonde verstedelijking en de investeringsopgave die daarmee samenhangt.

Het realiseren van de ambities is een majeure financiële opgave die niet van vandaag op morgen is gerealiseerd en bovendien een nadrukkelijke rol en financiële bijdrage vraagt van andere overheden en markt. De investeringsstrategie is dan ook een strategie voor de langere termijn waarin we schetsen welke financiële keuzes we willen gaan maken en welke rol wij daarbij zien voor partijen, inclusief onze eigen rol en verantwoordelijkheid. De ruimtelijke investeringsopgave bedraagt – bovenop de al geprogrammeerde investeringen – op basis van de huidige inzichten tussen 0,95 en 1,1 miljard euro in de periode 2016–2030. Met deze ruimtelijke investeringen genereren we naar verwachting een veelvoud aan investeringen van private partijen en particulieren ter stimulering van de lokale, regionale en landelijke economie. De opgave werkt ook door naar de organisatiekosten van de gemeente en de beheer- en exploitatielasten.

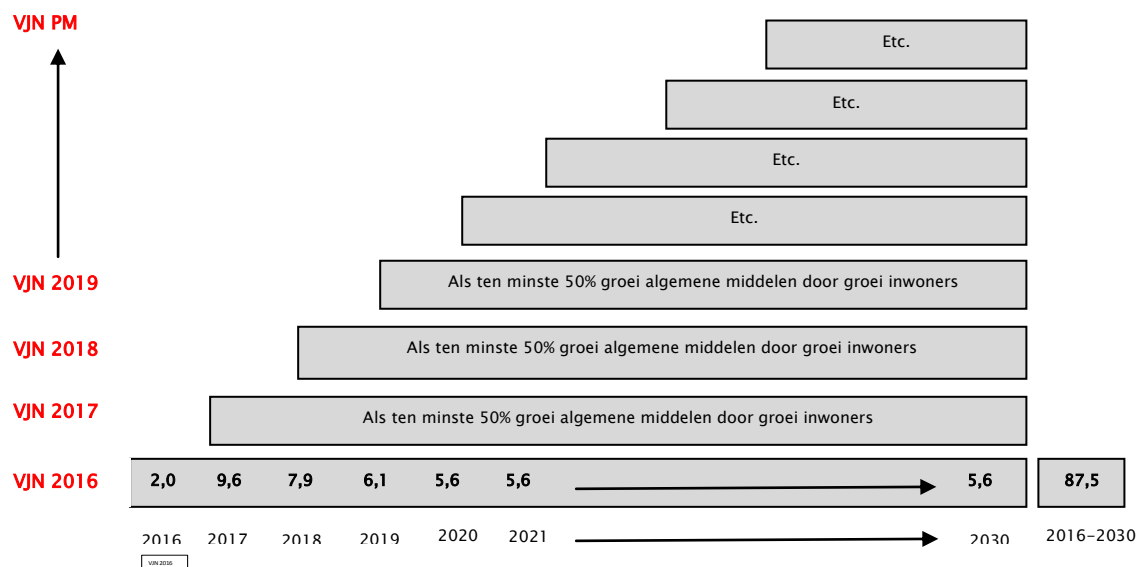
Met de investeringsstrategie willen we andere partijen een koersvaste strategie bieden waarbij we als betrouwbare partner mee investeren in de ruimtelijke opgaven voor de stad Utrecht – passend bij onze rol en financiële armslag. Hiertoe stellen we voor in de meerjarenbegroting een structurele investeringsimpuls voor de Ruimtelijke Strategie Utrecht te doen in aanvulling op de vigerende budgettaire kaders van de meerjarenprogramma's stedelijke

¹ In de Voorjaarsnota 2015 is aangegeven dat we bij de Voorjaarsnota 2016 rapporteren over een financiële verkenning gekoppeld aan de Ruimtelijke Strategie Utrecht. Deze investeringsstrategie geeft hier uitwerking aan.

ontwikkeling, bereikbaarheid en openbare ruimte en groen. Bovendien gaan we jaarlijkse bij integrale afweging van de Voorjaarsnota bezien welke aanvullende dotatie aan de Investeringsimpuls kan worden gedaan uit de groei van de algemene middelen door de groei van de stad.

Bij voortzetting van het voornemen om 50% van de verhoging van de algemene middelen door de groei van het aantal inwoners te investeren in gezonde groei, kunnen we naar verwachting steeds meer van de investeringen uit de ruimtelijke strategie van dekking voorzien.

Investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie Utrecht 2016–2030

De financiële ruimte met de Voorjaarsnota 2016 betekent dat scherpe keuzes in fasering en prioritering onvermijdelijk zijn. Met de Voorjaarsnota 2016 laten we concreet zien welke eerste richtinggevende keuzes we maken om de geschetste ruimtelijke opgaven te realiseren op het gebied van stedelijke ontwikkeling, bereikbaarheid en openbare ruimte. In de tabel hierboven hebben we het Investeringsprogramma 2016 in beeld gebracht. Structureel is er vanaf 2020 circa 5,5 miljoen euro beschikbaar.

Vertrekpunt van de keuzes en fasering bij het Investeringsprogramma 2016 is de geschetste ontwikkelopgave van de Ruimtelijke Strategie Utrecht met daarbij een focus op een evenwichtige spreiding over de prioritaire ontwikkelgebieden voor economische ontwikkeling en verdichting. Daarbij is het voor de fasering ook van belang dat sommige opgaven nog verdieping van uitwerking vragen, soms in samenspraak met andere partners, zoals de gebiedsverkenning Oost. Bij de keuzes is voorts gezocht naar een evenwichtige samenstelling van aanloopkosten die essentieel zijn om ontwikkelopgaven in de prioritaire gebieden daadwerkelijk te kunnen realiseren en zichtbare resultaten voor inwoners in de stad en de regio. Dit samenspel van afwegingen leidt tot de volgende richtinggevende keuzes (in bijlage B van de Ruimtelijke Strategie Utrecht zijn de financiële opgaven nader uitgewerkt):

- Het realiseren van zichtbare resultaten voor de stad:
 1. Kwaliteitsimpuls binnenstad; met een groeiend aantal inwoners en verwachte, toenemende aantallen bezoekers van bijna 30 miljoen tot 40 miljoen per jaar neemt de druk op de binnenstad verder toe. De inzet is gericht op het versterken van het kernwinkelgebied, het universiteitskwartier en het museumkwartier door de ruimtelijke transformaties van anderen partijen te begeleiden door de verlangde herinrichting van de aangrenzende openbare ruimte. Daarnaast wordt er geïnvesteerd in sanitaire voorzieningen in het centrum en de parken.
 2. Verdichtingsopgave Merwedekanaalzone; de transformatie van de Merwedekanaalzone kan een belangrijke bijdrage leveren aan gezonde verstedelijking met bouw van woningen op binnenstedelijke locaties. Voor het realiseren van deze opgave is een aantal randvoorwaarden essentieel. Onze inzet is gericht op het faciliteren van deze verdichtingsopgave.

3. Nieuwe Centrum; op 9 juli 2015 is de toekomstvisie "A healthy urban boost" voor Utrecht Centrum door de raad vastgesteld. In de toekomstvisie zijn het Jaarbeursgebied en het Westplein benoemd voor uitwerking in de Structuurvisie 2^e fase Stationsgebied. Vooruitlopend op deze ontwikkelingen zijn al stappen mogelijk om de aantrekkelijkheid van het gebied te versterken, juist ook om gezonde verstedelijking een impuls te geven. Het realiseren van de Catharijnesingel Zuid en de placemaking Westplein past hier in.
 4. Kwaliteitsimpuls openbare ruimte Overvecht en Kanaleneiland. In Overvecht en Kanaleneiland zijn de verharde delen van de openbare ruimte aan groot onderhoud toe. Nu de straten open moeten is er de kans om meerdere ambities waar te maken met betrekking tot de openbare ruimte: conform de Ketenaanpak Domstad en Domstad Bijzonder op enkele plekken, duurzaam verkeersveilig, klimaatbestendig en aansluitend op wensen uit de wijk.
 5. Ambitie meer ruimte en kwaliteit door verplaatsen fietsen en auto's; de binnenstad en het Stationsgebied van Utrecht maken een schaa sprong. Er is echter onvoldoende ruimte voor voetgangers, allure en kwaliteit van de openbare ruimte. Er ontstaat in toenemende mate conflicterend ruimtegebruik tussen voetgangers, fietsers en auto's en OV waardoor opstoppen en irritaties ontstaan. Met een samenhangend pakket aan maatregelen zetten we een eerste stap in het faciliteren van de bezoekersgroei door het verplaatsen van auto's van straat naar parkeergarages en uitbreiding van fietsenstallingen in binnenstad en rondom stations. Dit gaat gepaard met structurele exploitatielasten.
 6. Herontwikkeling openbare ruimte productieprogramma corporaties. De afgelopen jaren heeft de gemeente geïnvesteerd in de herontwikkeling van de openbare ruimte gekoppeld aan het productieprogramma van corporaties. Deze herontwikkeling is met name gefinancierd uit de Reserve Stedelijke Herontwikkeling (en daarvoor uit het ISV). Met de voorstellen uit de Investeringsimpuls in deze voorjaarsnota in combinatie met het voorliggende MPSO 2016 kan dit investeringsniveau van de afgelopen jaren ook in 2016 en 2017 worden voortgezet. Dit sluit aan bij de prestatieafspraken met de woningcorporaties (2016–2019) waarin is opgenomen dat met nieuwe middelen nieuwe herontwikkelingsprojecten voor de openbare ruimte kunnen worden opgenomen in bilaterale afspraken met corporaties.
- Investeringsbijdrage gemeente Gebiedsverkenning Oost. De ontwikkelopgaven rond het Utrecht Science Park, de Merwedekanaalzone, de binnenstad en het Nieuwe Centrum vragen om een systeemsprong van het openbaar vervoer voor de binnenstadsas. Deze systeemsprong vraagt zeer forse investeringen waarbij sprake is van een gezamenlijke financiële verantwoordelijkheid van Rijk, Provincie en gemeente. Op basis van de huidige inzichten schommelt de investeringsopgave tussen een bandbreedte van circa 450 en 550 miljoen euro. Met een structurele investeringsbijdrage van 3,5 miljoen vanaf 2020 zet de gemeenten als partner met deze voorjaarsnota een stap binnen de financiële spankracht van de gemeentebegroting. Hiermee anticiperen we op de uitkomsten van de Gebiedsverkenning Oost waarbij door Rijk, regio en USP gewerkt wordt aan een gezamenlijke gebiedsvisie voor de bereikbaarheidsopgave.
 - Kansrijke (vaak complexere) gebiedsopgaven vragen, zoals de prioritaire ontwikkelgebieden, om een sterkere ruimtelijke regie en betrokkenheid vanuit de gemeente. Bij deze gebiedsopgaven is onze rol dan geen passieve, afwachende gemeente maar zijn we regisseur en/of partner in ontwikkeling. Hier kiezen we als gemeente ervoor om onze rol – ook in organisatorische zin – te verstevigen. Voor 2016 en 2017 hebben we aanloop/organisatiekosten voor de prioritaire gebiedsontwikkelingen in Utrecht Oost, Binnenstad, Merwedekanaalzone en Nieuwe Centrum ingepast.

Ontwikkelstrategie Amsterdamsestraatweg, 2e fase

	2016	2017	2018	2019	2020	<i>structureel</i>
Amsterdamsestraatweg	200	1.000	500	0	0	0
Bedragen in duizenden euro's						

In juli 2014 heeft de Raad de Ontwikkelstrategie Amsterdamsestraatweg (ASW) vastgesteld. Deze strategie voorziet in een integraal pakket aan maatregelen, gericht op 'het creëren van een goede en prettige woon- en leefomgeving voor bewoners en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers'

Sindsdien is gestart met de uitvoering van de 1^e fase van de Ontwikkelstrategie en zijn maatregelen in gang gezet in het spoor Openbare ruimte/Verkeer, het spoor Vastgoed en Ondernemers en in het spoor “Schoon, heel en veilig”. Zo is o.a. de omzetting van winkels naar woningen gestart, is een kader opgesteld voor de aanpak van de openbare ruimte, is de planvorming gestart t.b.v. de herinrichting van een aantal pleinen, is het nieuwe bestemmingsplan opgesteld en is onverminderd extra inzet geweest op het bestrijden van overlast. Het doorzetten en versnellen van de integrale aanpak is belangrijk teneinde een blijvende omslag op de Amsterdamsestraatweg te bereiken. De in fase 1 ingezette maatregelen lopen door, maar we starten tegelijkertijd met de 2^e fase– die in opbouw is–, met voortzetting van de aanpak via de drie sporen. Onderdeel van de ontwikkelstrategie is de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit door het invoeren van een 30km zone, te beginnen op de kop van de straatweg. Bewoners en ondernemers dringen hier al geruime tijd gezamenlijk op aan en wij willen dit mogelijk maken. Nog in 2016 wordt hiervoor een uitvoeringsstrategie 30 km opgesteld en tegelijkertijd het project “Opgeruimde straatweg” uitgevoerd. Op basis van deze uitvoeringsstrategie wordt vervolgens gestart met de uitvoering op een herkenbaar te begrenzen gedeelte van de Straatweg. In 2018 kan dan de start plaats vinden van een volgende deel van de herinrichting tot verblijfsgebied. De totale kosten van herinrichting tot 30 km zone van de straatweg tussen Paardeveld en Marnixlaan bedragen naar schatting 8–10 miljoen euro. Overeenkomstig ambitie en tempo uit de ontwikkelstrategie stellen we daarom voor 1,7 miljoen euro voor de 2^e fase vrij te maken. Daarmee kan op de Amsterdamsestraatweg een begin gemaakt worden met herinrichting naar een 30 km zone. In samenhang met de aanpak openbare ruimte en de overige genomen en voorziene maatregelen komt zo een gezonde toekomst voor de Amsterdamse straatweg steeds meer binnen bereik.

Duurzaamheid, gezonde leefomgeving

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Duurzaamheid, gezonde leefomgeving	0	0	0	300	300	300
Bedragen in duizenden euro's						

In de uitvoering van de milieutaken ligt nu het accent op toetsing. De ambitie is om te komen tot een adviserende en aanjagende rolname, die gebaseerd blijft op expertise en uitvoering van wettelijke taken. Daarnaast is het de ambitie om duurzaamheid goed in te bedden (duurzame gezonde verstedelijking). We hebben in de Voorjaarsnota 2015 voor die duurzaamheidsambities in de jaren 2016 –2018 0,3 miljoen incidenteel beschikbaar gesteld. Om de veranderopgave en de aanjagende rol ten aanzien van duurzame gezonde verstedelijking waar te kunnen maken is het nodig de incidentele middelen structureel te maken.

Bereikbaarheid, kasritme oplossing

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Kasschuif reserve bereikbaarheid	0	0	3.000	9.000	-12.000	0
Bedragen in duizenden euro's						

In het Programma bereikbaarheid dat gelijktijdig met deze Voorjaarsnota 2016 wordt gepresenteerd en behandeld wordt inzicht gegeven in alle projecten die wij de komende jaren voorstellen om te realiseren. Daarbij is ook het kasgeldritme aangegeven. Na tal van maatregelen resteert daarin een vraagstuk dat wij voorstellen om op te lossen door in 2018 en in 2019 een bijdrage te doen aan het Programma Bereikbaarheid van respectievelijk 3 en 9 miljoen euro. Deze 12 miljoen euro wordt in 2020 vanuit het programma Bereikbaarheid weer teruggestort naar de Algemene Middelen.

3.2 Levendige aantrekkelijke stad

Levendige aantrekkelijke stad	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Onderhoud Openbare Ruimte	1.400	2.300	0	0	0	0
Gedekt uit vrijvallen WIA voorziening	-1.400	0	0	0	0	0
Wateroverlast Lombok	1.000	0	0	0	0	0
Bestemmingsplannen op orde	350	450	450	350	150	150
Landgoederen	400	50	50	50	50	50
Erfgoed	250	2.750	0	0	0	0
Dierenwelzijn	175	175	175	175	175	175
Totaal	2.175	5.725	675	575	375	375

Bedragen in duizenden euro's

Onderstaand lichten we de verschillende onderdelen nader toe.

Investerings in de leefomgeving

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Onderhoud Openbare Ruimte	1.400	2.300	0	0	0	0
Gedekt uit vrijvallen WIA voorziening.	-1.400	0	0	0	0	0
Totaal	0	2.300	0	0	0	0

Bedragen in duizenden euro's

De kwaliteit van de openbare ruimte is een belangrijke bouwsteen voor gezond stedelijke omgeving. In 2017 is incidenteel 4 miljoen euro minder beschikbaar door een terugbetaling van de eerder uitgevoerde onderhoudsimpuls. Een aantal dringend gewenste investeringen in de openbare ruimte kunnen daardoor binnen het beschikbare budget niet worden uitgevoerd. Daarom stellen wij voor een extra impuls van 3,7 miljoen euro beschikbaar te stellen. Het gaat hierbij om het Domplein, beeldbepalend voor het gezicht van de historische binnenstad en onderhoudswerk aan de Vaartscherijnbrug en Vondelbrug. Mede met het oog op de komende opening van het NS-station Vaartscherijn willen we dit snel aanpakken. Daarom stellen wij voor een deel van de impuls al 1,4 miljoen euro al in 2016 te realiseren. Dit deel van de impuls wordt gedekt uit de vrij te vallen WIA-voorziening die bij Stadsbedrijven is gevormd. In het accountantrapport 2015 is hierover aangegeven dat voor een dergelijke regelmatige last geen voorziening mag worden gevormd volgens de BBV-regels. De Accountant merkt dit dan ook aan als een fout. Het herstellen van deze fout maakt het mogelijk om deze extra impuls al in 2016 te doen.

Wateroverlast Lombok

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Wateroverlast Lombok	1.000	0	0	0	0	0

Bedragen in duizenden euro's

De gemeente heeft ten tijde van de renovatiewerkzaamheden in Lombok aan de percelen met souterrainwoningen in 2002 bij diverse woningen geadviseerd over de afvoer van regenwater. Het advies was niet toereikend om de problematiek van waterafvoer te regelen. Dit betekent dat de gemeente mede verantwoordelijk is (niet juridisch verplicht) voor het mede oplossen van de problemen. Om deze problemen nu op een adequate wijze te kunnen oplossen, stellen wij voor een bedrag van 1 miljoen euro incidenteel in 2016 beschikbaar te stellen.

Bestemmingsplannen op orde

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Bestemmingsplannen op orde	350	450	450	350	150	150

Bedragen in duizenden euro's

Sinds maart 2015 zijn (vrijwel) alle bestemmingsplannen in Utrecht actueel (niet ouder dan 10 jaar). Het is nu van belang om alle ruimtelijke plannen actueel te houden, maar dit staat al onder druk. De complexiteit en daarmee de intensiteit van de werkzaamheden voor een bestemmingsplan nemen toe. De verdichting van het bestaand stedelijk gebied, de gewijzigde wetgeving op het gebied van bijvoorbeeld Flora en Fauna, Luchtkwaliteit, Stikstofdepositie, Bodem en Geluid en ook de invoering (en jurisprudentie) van de “Ladder voor Duurzame Verstedelijking” draagt bij aan de toenemende werkzaamheden. De werkzaamheden nemen ook toe door het toenemend aantal bezwaar- en beroepsprocedures door actief burgerschap, aantrekkende markt en de digitale beschikbaarheid van de informatie. Daarom willen wij de komende jaren een extra impuls geven aan het weer volledig actueel maken en houden van de bestemmingsplannen. Wij verwachten dat met de invoering van de nieuwe Omgevingswet het structurele deel van de extra werkzaamheden beperkt kan worden.

Landgoederen

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Langoed Amelisweerd	400					
Natuurwet	0	50	50	50	50	50
Totaal	400	50	50	50	50	50

Bedragen in duizenden euro's

Landgoed Amelisweerd

Als elk historisch monument en levend landgoed, blijft Amelisweerd, het belangrijkste groengebied voor groeiend Utrecht, onderhoud en investering vragen. Hiervoor is in 2011 de toekomstvisie vastgesteld met een aantal projecten en ambities. Met de uitvoering van fase 1 van de Toekomstvisie is een hoop bereikt. We zien dat afgelopen jaren met 2,3 miljoen investering van de gemeente door middel van 1,9 miljoen euro aan extra subsidies voor in totaal 4,2 miljoen in de landgoederen is geïnvesteerd. Dit heeft mooie resultaten opgeleverd. Om deze aanpak voort te kunnen zetten conform de vastgestelde ambities is de komende jaren nog extra geld nodig voor:

- Verbetering van de bereikbaarheid à 200.000 euro: verminderen parkeerdruk, verbeterde ontsluiting landbouwverkeer, verkeersremmende maatregelen.
- Voltooiing van de restauratie van de landgoedtuinen 200.000 euro: Herstel van oude beplanting, paden en de oude vijver (o.a. door archeologische schatten in de bodem, zoals het voormalig kasteel zijn deze kosten hoog) Door naast de opgeknapte tuin van oud-Amelisweerd ook nieuw Amelisweerd op te knappen wordt het landgoed als geheel aantrekkelijker voor zowel de natuur als recreanten.

Natuurwet

De nieuwe wet Natuurbescherming gaat op 1 januari 2017 in. Deze wet beoogt meer verbinding te zoeken tussen natuur, mens en maatschappij. De provincies krijgen regie over het natuurbesluit in de regio, gemeenten bieden een gebruiksvriendelijk loket. Met de nieuwe wet wordt bij het aanvragen van een omgevingsvergunning bij de gemeente getoetst wat de gevolgen voor de natuur zijn. Er hoeft geen aparte natuurvergunning meer aan te worden aangevraagd. Om voldoende toegerust te zijn op deze nieuwe wettelijke taken is aanvullende capaciteit benodigd en zal worden ingezet op verdere opleiding en training van de medewerkers. Wij stellen voor hiervoor een bedrag van 0,050 miljoen structureel vanaf 2017 beschikbaar te stellen.

Erfgoed

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Utrechts Restauratiefonds	250	750	0	0	0	0
Domtoren	0	2.000	0	0	0	0
Totaal	250	2.750	0	0	0	0

Bedragen in duizenden euro's

Utrechts Restauratiefonds

Wij stellen voor om aan het Utrechts Restauratiefonds in 2016 en 2017 1,0 miljoen euro beschikbaar te stellen, om te kunnen voldoen aan de vraag naar leningen voor restauraties van gemeentelijke monumenten. Het grootste deel van het URF is aan leningen weggezet. Sinds het begin van het fonds in 2006 zijn 41 leningen verstrekt. De laatste jaren is de vraag naar de leningen groot. Diverse grote projecten zijn met een lening gerestaureerd, meestal in combinatie met herbestemming en maatregelen voor energie en duurzaamheid. Voorbeelden zijn de Uicapanden

en de Pastoefabriek, maar ook woonhuismonumenten. Bij de instelling van het URF is uitgegaan van een revolverend fonds dat op termijn zichzelf in stand houdt, doordat rente en aflossing terugvloeien in het fonds. Het fonds is niet groot genoeg om met de terugvloeiende bedragen nieuwe leningen te kunnen verstrekken. Met deze extra voeding worden ca. 10 monumenten in goede staat gebracht.

Restauratie Domtoren

De Domtoren is met de Domkerk een van de bekendste monumenten van Nederland en het icoon van de stad. Naast het normale dagelijkse onderhoud is elke ca. 40–50 jaar groot onderhoud nodig. De laatste grote restauratie vond plaats in 1975. Op basis van een periodieke jaarlijkse inspectie heeft de Monumentenwacht Utrecht geconstateerd dat de Domtoren groot onderhoud nodig heeft. Met name in het bovenste gedeelte (de lantaarn), maar de gesignaleerde problemen hebben op de gehele toren betrekking. Het betreft onder andere het vervangen en aanbrengen van voegwerk, het vervangen van natuurstenen onderdelen, met name de fijnere geornamenteerde natuurstenen onderdelen. Tevens veroorzaakt roestend ijzerwerk schade aan het natuursteen en zal dit ijzerwerk mogelijk gerestaureerd dan wel vervangen moeten worden door roestvrij staal of brons. Gegeven de cyclus van groot onderhoud ligt het geconstateerde rapport in de lijn van de verwachtingen.

Met externe begeleiding van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) zal aan een restauratieadviseur/ architect opdracht gegeven worden om een restauratieplan voor de Domtoren met kostenraming op te stellen, dit op basis van het rapport van de Monumentenwacht Utrecht. Bij het opstellen van een restauratieplan zullen naast de te verwachten kosten ook de mogelijkheden van aanvullende externe financiering onderzocht worden. Onderdeel van de advieswerkzaamheden is het mogelijk plaatsen van een steiger. Bij de werkzaamheden voor het opstellen van het advies moet rekening worden gehouden met de gebruiks-, publieks- en toeristische functies die de Domtoren heeft zodat deze in principe tijdens de onderzoeksfase zo veel mogelijk doorgang kunnen vinden. Nadrukkelijk wordt in zowel de adviesfase als uitvoeringsfase gekeken hoe het publiek geïnformeerd en betrokken kan worden en blijven bij de restauratie. De bedragen die nu zijn opgenomen zijn bedoeld voor onderzoekskosten en als reservering voor het groot onderhoud.

Dierenwelzijn

	2016	2017	2018	2019	2020	<i>structureel</i>
Dierenwelzijn	175	175	175	175	175	175
Bedragen in duizenden euro's						

Het geactualiseerde dierenwelzijnsbeleid is op 19 maart 2015 vastgesteld. Bij de behandeling van de actualisatie is toegezegd dat onderzocht zal worden of het mogelijk is de dierenwelzijnstaken (opvang- en vervoer van dieren) in één hand te stellen om een professionaliseringsslag te kunnen maken. Op den duur streven we naar minder dieren in de opvang.

De huidige situatie is dat de gemeente contracten heeft met het Stichts Asyl, de Dierenambulance Utrecht en de Dierenbescherming Regio Utrecht. Daarnaast verleent de gemeente subsidie aan de Vogelopvang. De instanties die dieren opvangen en vervoeren werken met elkaar samen, versterken elkaar en daardoor wordt de uitvoering van deze taken efficiënter en beter. In de huidige contracten valt een aantal zaken tussen wal en schip: nachtopvang van zwervdieren, spoedeisende hulp voor gewonde dieren in het weekeinde, zorg (medisch, spoed) en vervoer en opvang wilde dieren, voorlichting (preventie), advisering. Naast het feit dat de instanties taken uitvoeren, waarvoor de gemeente nu geen bijdragen voor verleent, is er sinds 2010 ook de wetgeving veranderd. Voor alle opvanginstanties voor dieren geldt sinds 1 juli 2014 het Besluit houders van dieren. Dit zijn nieuwe regels voor het houden van dieren. Een Keurmerk voor de opvang van dieren is in de maak en gaat in 2016 in. Met het extra bedrag willen wij ervoor zorgen dat dierenopvang en vervoer van zwervdieren, gewonde en zieke dieren (inclusief eventuele behandeling) en het afvoeren van kadavers goed zijn geregeld, inclusief advies aan de gemeente over dierenaangelegenheden en preventieve acties (aansluitend op landelijke acties).

3.3 Werken aan werk

Werken aan werk	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Werken aan werk	470	1.245	450	400	400	400
Utrecht Marketing	0	1.100	1.100	600	600	600
Totaal	470	2.345	1.550	1.000	1.000	1.000

Bedragen in duizenden euro's

Onderstaand lichten wij de verschillende beleids-intensiveringen nader toe.

Werken aan werk

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Vergroten werkgelegenheid	100	500	450	400	400	400
Nieuwe economie en digitale innovatie	100	300	0	0	0	0
Gebiedgerichte interventies: Lage Weide	90	155	0	0	0	0
Gebiedgerichte interventies: Centrum (exclusief de openbare ruimte)	55	65	0	0	0	0
Gebiedgerichte interventies: Overvecht (Renoveren, nul op de meter)	125	225	0	0	0	0
Totaal	470	1.245	450	400	400	400

Bedragen in duizenden euro's

Vergroten werkgelegenheid

Het economisch tij is aan het keren na jaren van economische krimp. We zien daar al effecten van, zoals de groei van omzet en winstgevendheid en beperkte werkgelegenheidsgroei. Maar groei leidt niet automatisch tot vermindering van de werkloosheid. Er zijn grote inspanningen nodig om de groei van de stad naar 400.000 inwoners parallel te laten lopen met de groei van het aantal banen. Daarnaast besteden we extra aandacht aan de laag- en midden opgeleiden zodat zij profiteren van de economische ontwikkelingen. Ook zien we dat grote sectoren in de stad onder stevige druk staan: bezuinigingen in de zorg, en automatisering/ informatisering uitval in de zakelijk en financiële dienstverlening. Vooral de middenklasse banen zullen grotendeels verdwijnen. Dit onderstreept het belang om te blijven werken aan de ambitie van Utrecht als vitale stad, waar zoveel mogelijk mensen kunnen werken naar vermogen. We bouwen actief aan een duurzame en toekomst-bestendige Utrechtse economie door nieuwe bedrijven aan te trekken die de bewezen potentie hebben om verder te groeien en bestaande bedrijven laten groeien door het bieden van een gunstig vestigingsklimaat.

Dit doen we door extra ondersteuning te leveren gericht op:

Sociaal ondernemerschap

Sociaal ondernemers willen we maximale kansen geven omdat ze een nieuw soort geluid brengen in de Utrechtse economie, het geluid van een inclusieve arbeidsmarkt. We willen sociaal ondernemers op de kaart zetten in Utrecht en stimuleren met challenges om sociaal ondernemende initiatieven te ontplooiën.

Internationaal vestigingsklimaat en handelsbevordering

Hier willen wij structureel op doorbouwen met het bouwen aan een regionale alliantie voor internationale acquisitie, bouwen aan de internationale talent community, handelsbevordering naar Duitsland en het softlanding programma voor buitenlandse bedrijven.

Scale ups

Voor startups hebben we de nodige faciliteiten mogelijk gemaakt (incubators, accelerators, etc.) en de samenwerking tussen deze partijen is verbeterd met de oprichting van StartupUtrecht. We gaan werken aan een Scale-up programma waarin de 15 meest veelbelovende bedrijven intensieve begeleiding krijgen.

Nieuwe economie en digitale innovatie

We zoeken aansluiting bij nieuwe (digitale)economie, die kan bijdragen aan vernieuwing van economie, arbeidsmarkt, onderwijs, gebiedsontwikkeling en het vergroten van talent zowel kwantitatief als kwalitatief. Een groot deel van de Utrechtse bevolking is hoogopgeleid en pioniert op creatieve wijze met nieuwe economische modellen en samenwerkingsvormen. Deze dragen bij aan de economie van de toekomst en leveren banen van de toekomst op. Wij willen hierin een actieve rol spelen door mee te werken aan het realiseren van een innovatieve omgeving waar bedrijven kunnen starten en die meewerken aan een gezonde leefomgeving in de stad. Daarnaast zoeken we actief naar bedrijven die kunnen doorgroeien en een bijdrage leveren aan de werkgelegenheid met banen voor zowel de lager opgeleiden als de hoger opgeleiden.

Gebiedsmatige interventies

Een aantal gebieden in de stad heeft specifiek potentie om meer werkgelegenheid te creëren voor de groep lager en middelbaar opgeleiden die in arbeidsparticipatie achterblijven onder andere omdat het aanbod banen in deze categorie beperkt is in de regio Utrecht.

In Lage Weide Industrievereniging geven we zowel het gebied als de werkgelegenheid een structurele boost door de aantrekkingskracht van het bedrijventerrein te vergroten en te werken aan het imago en actief nieuwe werkgelegenheid aan te trekken. Naast ruilverkaveling om tot beter uitgeefbare terreinen te komen, richten we ons op het ontwikkelen van een logistiek overslagpunt, en het herontwikkeling van het gebied van de Eneco central tot een nieuwe (energie)campus.

De binnenstad is een belangrijk economische kerngebied en biedt kansen om meer banen voor lager en middelbaar opgeleiden te creëren in de detailhandel, horeca en hotels. Nu de herontwikkeling van het stationsgebied aan de oostzijde ten einde loopt, moet een actieplan opgesteld worden om deze positie te heroveren en dit te combineren met het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte. Om een attractief winkelaanbod te houden/krijgen is nieuwe inzet nodig op thema's als branchering detailhandel, internationale kwaliteit, leegstand, regelgeving en verdringing op de arbeidsmarkt.

In Overvecht is een versnellingsaanpak gestart om de wijk te versterken. Er zijn werkgelegenheidskansen in het stimuleren van lokaal ondernemerschap door bijv een foodmarket, het reactiveren van het bedrijventerrein Nieuw Overvecht. Het renoveren van woningen met het oog op reductie van energie verbruik in combinatie met groot onderhoud is noodzakelijk en biedt kansen voor leerling werkplaatsen en werkgelegenheid.

Utrecht Marketing

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Versterking imago en concurrentiepositie Utrecht	0	600	600	600	600	600
Evenementenfonds	0	300	300	0	0	0
Topsportevenementen	0	200	200	0	0	0
Totaal	0	1.100	1.100	600	600	600

Bedragen in duizenden euro's

In de toenemende concurrentiestrijd tussen steden en regio's is er behoefte aan een sterke profilering en concurrentiepositie van Utrecht. Hierin is in de afgelopen jaren al veel geïnvesteerd door gemeente en partners in de stad en regio. Na de succesvolle samenwerking voor de Tour de France willen we de stad Utrecht concurrerend profileren en ons daarmee werkelijk laten zien op de internationale markt. Zowel voor bewoners (prettige woonomgeving), bezoekers (dagjesmensen, verblijfsrecreatie en zakelijke toeristen) als bedrijven (vestigingsklimaat, werkgelegenheid) als beïnvloeders (media, publicaties over Utrecht). Om dit te kunnen realiseren is een krachtige en solide marketingorganisatie van belang: Utrecht Marketing Het ambitieniveau dat wij beogen met deze marketingorganisatie is vastgelegd in het "Call to Action: de tijd is rijp voor Utrecht Marketing". We willen hiermee een marketingorganisatie die goed verankerd is in de stad.

De extra inzet bestaat uit twee onderdelen, waarbij het eerste onderdeel een structurele inzet vraagt om het imago en de concurrentiepositie van Utrecht te versterken. Dit is een prolongatie van de bijdrage in 2016 en 2017 op het gebied van internationale (economische) profilering ad. 560.000 euro door uw raad beschikbaar gesteld als onderdeel van de Economische Internationale Agenda. Dit vullen we aan met een bedrag van 40.000 euro om

Utrecht Marketing de internationale acquisitie en handelsbevordering te laten ondersteunen. Het tweede onderdeel betreft het instellen van een evenementenbudget om werkelijk invulling te geven aan de internationaal concurrerende ambities, met daarbij speciale aandacht voor topsportevenementen

Versterking imago en concurrentiepositie Utrecht

Een groei van het aantal zakelijke, toeristische en culturele bezoekers en een groei van de investeringen en vestiging van bedrijven in de stad, hebben een positief effect op de werkgelegenheid. De verwachting is dat het aantal buitenlandse vrijetijdstoeristen de komende jaren zal groeien, waarbij er tot 2020 een landelijke groei wordt verwacht van gemiddeld 2,4% per jaar. Daarnaast is het voor de lokale winkeliers en retailers van belang om Utrecht te blijven profileren omdat het winkelbezoek aan steden in Nederland al een aantal jaren onder druk staat. Wij zien kansen om de aantrekkelijkheid van de stad internationaal beter voor het voetlicht te brengen en het aantal (inter)nationale bezoekers en bestedingen te vergroten. Naast de genoemde extra inzet voor 2016 en 2017 om bezoekers aan te trekken, is het de gezamenlijke ambitie van de partners om te komen tot een structurele economische positionering voor stad en regio, die bijdraagt aan de ambitie dat de regio Utrecht de meest competitieve en leefbare economie van Europa is en blijft. Hierbij wordt ook gedacht aan de ontwikkeling van coalities en proposities bij inkomende en uitgaande missies en persondersteuning. Samen met partners in stad en regio wordt gewerkt aan het laden van het Utrecht profiel. Utrecht Marketing draagt het profiel uit en doet dit op basis van coalities met partners. De stedelijke partners zijn hierbij co-investeerders. We willen dat de ingezette activiteiten door Toerisme Utrecht en Stichting Cultuurpromotie op het gebied van Internationaal Toerisme en merkactivatie door Utrecht Marketing worden voortgezet en dat er tevens nieuwe activiteiten kunnen worden ontplooid op het gebied van internationale acquisitie en handelsbevordering. Voor deze continuering en extra inzet zetten wij de incidentele middelen voor 2016 en 2017 om in structurele middelen.

Evenementen: matchingsfonds en acquisitie

Evenementen en festivals zijn het visitekaartje van de stad en bij uitstek geschikt voor de promotie daarvan. Evenementen met internationale uitstraling en aantrekkingskracht dragen bij aan het onderscheidend vermogen voor de stad om bezoekers aan te trekken. Dit creëert een ecosysteem, dat ook aantrekkelijk is voor internationale kenniswerkers. Naast vaste waarden in Utrecht zoals Le Guess Who, Festival Oude Muziek en het Nederlands Film Festival, heeft de sensatie van de Grand Depart van de Tour de France veel betekend voor de promotie van Utrecht. We willen deze lijn doorzetten. Zowel Perspectief Toerisme (juni 2015), als de aanbeveling die gedaan zijn naar aanleiding van de evaluatie van de evenementennota (februari 2014) benadrukken de functie van evenementen voor het aantrekken van bezoekers en het promoten van de stad. Instellen van een evenementenfonds maakt een meerjarige programmering van – bij het profiel van Utrecht passende – internationale publiekstrekkingen mogelijk, zodat internationale exposure (na de Tour) vastgehouden wordt en Utrecht als vestigingsplaats voor nieuwe bedrijven substantieel aan attractiviteit wint. Nadrukkelijke activatie van duurzaamheid in het kader van Healthy Urban Living wordt daarbij nagestreefd binnen de evenementen en hospitality sector. Gedacht kan worden aan (inter)nationale culturele, sport en kennisevenementen. Kortom: activiteiten die bijdragen aan de internationale en economische profilering. Hiervoor wordt in eerste aanzet een bijdrage van 500.000 euro opgenomen voor 2017 en 2018 voor een eerste stap. Prolongatie is afhankelijk van het functioneren van het fonds. De ambitie is dat het fonds verdubbeld wordt vanuit de markt. Dit is een opdracht die meegegeven kan worden aan de Taskforce Utrecht Marketing.

3.4 Cultuur

Cultuur:	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
OAT TiVre: Gebouwgebonden kosten	0	1.700	1.700	1.700	1.700	1.700
OAT TiVre: organisatie en programmering	0	400	400	400	400	0
OAT TiVre: Nazorginvesteringen	0	156	156	156	156	156
OAT TiVre: Versterken eigen vermogen	0	1.100	0	0	0	0
Totaal	0	3.356	2.256	2.256	2.256	1.856

Bedragen in duizenden euro's

Aanbevelingen Onderzoeks- en adviesteam (OAT) TivoliVredenburg

In reactie op de exploitatietekorten en het rekenkamerrapport is besloten in het voorjaar van 2016 de exploitatie van TivoliVredenburg vervroegd te laten evalueren door een onafhankelijke commissie van deskundigen. De evaluatieopdracht is verleend aan een onderzoeks- en adviesteam (OAT) onder leiding van Carolien Gehrels. Het rapport, dat tegelijkertijd met deze voorjaarsnota is verschenen, toetst de verschillende scenario's die TivoliVredenburg in haar aanvraag schetst en geeft een helder onderbouwd advies, mede in het licht van de aanbevelingen van de rekenkamer. Wij stellen voor de aanbevelingen van het OAT over te nemen en de financiële gevolgen daarvan te verwerken.

Verlagen huurlast om gebouwgebonden kosten structureel te verlagen

TivoliVredenburg is een uniek gebouw met mogelijkheden die passen bij een groeiende stad. We zijn trots op de muzikale prestaties, de rijke programmering en de aantrekkingskracht op artiesten en publiek. Echter zoals de rekenkamer al constateerde en het OAT nu bevestigt drukken de gebouwgebonden kosten zwaar op de exploitatie. Het OAT adviseert de huurlast te verlagen met een bedrag van in totaal 1,856 miljoen euro, waarmee in de exploitatie ruimte ontstaat om de gebouwgebonden kosten op te vangen. Om binnen de vastgoedkaders (kostprijsdekkende huur) te blijven komt het deel van de huur dat niet meer door de stichting wordt betaald ten laste van het programma Cultuur, conform de werkwijze in de vastgoedportefeuilles welzijn en sport.

Organisatie en programmering

Volgens de commissie heeft TivoliVredenburg na een vliegende start in juni 2014 uitstekende resultaten geboekt in aantal activiteiten en publieksbereik. Er liggen echter onbenutte kansen ten aanzien van de zakelijke verhuur en de artistieke programmering. Om het potentieel van het muziekgebouw ten volle te benutten adviseert de commissie de bijdrage aan te vullen met een extra bedrag van 400.000 euro voor de duur van de Cultuurnotaperiode 2017–2020.

Versterken eigen vermogen

Na de verlaging van de huurlast en de investering in organisatie en programmering ziet het OAT goede mogelijkheden voor de stichting TivoliVredenburg om het gebouw in overeenstemming met de ambities te benutten. Daarvoor moet de stichting zelf ook forse inspanningen doen. Zij loopt daarbij risico's, maar het eigen vermogen is nog niet hoog genoeg om deze risico's op te kunnen vangen. Het OAT adviseert daarom het eigen vermogen aan te vullen met een bedrag van 1,1 miljoen euro. Daarmee is de financiële positie van TivoliVredenburg vergelijkbaar met die van de andere grote culturele instellingen.

Daarnaast adviseert de commissie de toegekende suppletiesubsidies van in totaal 900.000 euro niet terug te vorderen. De suppleties zijn onder meer bij de verzelfstandiging van het Muziekcentrum Vredenburg toegekend als eerste stap in de opbouw van een eigen vermogen en moet in de periode 2024–2033 in jaarlijkse termijnen van 90.000 euro worden terugbetaald. Deze aanbeveling heeft geen consequenties voor het financiële beeld tot en met 2020.

Met deze versterking van het eigen vermogen is de stichting in staat tenvoelers zelfstandig op te vangen. Dit draagt bij aan een normale verhouding tussen gemeente en stichting.

3.5 Onderwijs, zorg en ondersteuning

Onderwijs, zorg en ondersteuning	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Multifunctionele accommodaties	375	650	1.310	1.310	1.310	1.310
Internationale school	440	40	40	40	660	260
WMO, hulp bij huishouding	500	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900
Dekking binnen het Programma						
Maatschappelijke Ontwikkeling	-500	-1.900	-1.900	-1.900	-1.900	-1.900
Wonen en zorg	1.300	1.300	0	0	0	0
Armoedebeleid	400	800	800	0	0	0
Vluchtelingen	1.000	400	0	0	0	0
Totaal	3.515	3.190	2.150	1.350	1.970	1.570

Bedragen in duizenden euro's

Onderstaand geven wij een nadere toelichting op de verschillende onderdelen.

Multifunctionele accommodaties

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Multifunctionele accommodaties	375	650	1.310	1.310	1.310	1.310

Bedragen in duizenden euro's

Zoals in de commissiebrief van eind 2015 vermeld, zijn we gestart om de kwaliteit, functionaliteit, bezetting en gebruikstevredenheid van een aantal multifunctionele accommodaties (MFA's) te verbeteren. We willen dat gebouwen in de wijk voor verschillende functies gebruikt gaan en blijven worden; ontmoeting en samenwerking tussen bewoners, ondernemers en organisaties wordt op deze manier versterkt. We combineren de verbeteringen in de MFA's met ons streven om het binnenklimaat – daar waar mogelijk en binnen het redelijke – te verbeteren en met de veranderde ruimte vraag van de aangewezen MFA's. We hebben daar inmiddels de nodige ervaringen mee opgebouwd. We betrekken lessen die eerder geleerd zijn, onder meer via de Audit op dit onderwerp en de 'routekaart MFA's'.

In Leidsche Rijn zijn vier MFA's aangewezen voor dit project; het betreft de MFA's de Weide Wereld, Voorn, Waterwin en 't Zand. Ook MFA Nieuw Welgelegen wordt in dit traject meegenomen. Hoewel we met de participanten van de MFA's constateren dat in de huidige situatie sommige (technische) onderdelen van de betrokken MFA's minder geslaagd zijn, zijn wij ook volop overtuigd van de waarde van de betreffende gebouwen voor de wijk en willen wij daarom 'leer- en ontwikkelgeld' voor de komende jaren reserveren. Leergeld voor wat we met de inzichten van nu, destijds wellicht anders hadden moeten doen; ontwikkelgeld aangezien er ook met de tijd nieuwe eisen vanuit de gebruikerservaring zijn of scholen die vanwege de leerlingenprognoses uit moeten breiden.

We hebben per MFA de mogelijkheden en de issues in beeld. We weten wat het op orde brengen van deze gebouwen in z'n totaliteit aan investering vergt. Daar is – inclusief de kostenprognose voor Nieuw Welgelegen – de financiële reservering op gebaseerd. In de komende periode wordt een plan van aanpak en een projectplan per MFA opgesteld en zal in de loop van 2016 aan de raad worden aangeboden.

In kapitaallasten uitgedrukt:	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Totaal	975	1.250	1.980	1.980	1.980	1.980

Bedragen in duizenden euro's

Vanuit het programma onderwijs is een budget beschikbaar van 1,2 miljoen euro voor het realiseren van schone lei 2.0. Voor de uitbreiding van lokalen bij genoemde MFA's is budget beschikbaar vanuit het Meerjaren perspectief onderwijshuisvesting. Daarnaast is er binnen het programma Vastgoed budget beschikbaar voor het realiseren van groot onderhoud, in de vastgoed-exploitaties is hier vanaf 2018 rekening mee gehouden. Hierdoor is al de volgende jaarlijkse dekking beschikbaar. Hiermee wordt een investeringsbedrag van 14,6 miljoen gedekt.

Meevallers, aanpak MFA's	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Budget Schone Lei, programma						
Onderwijs	600	600	0	0	0	0
Budget MPOHV, uitbreiding lokalen bij						
MFA's	0	0	170	170	170	170
Groot onderhoud programma Vastgoed	0	0	500	500	500	500
Totaal	600	600	670	670	670	670

Bedragen in duizenden euro's

Internationale school

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Internationale school	440	40	40	40	660	260

Bedragen in duizenden euro's

De groei van de Internationale School (ISU) laat vanaf de start het succes van de school zien. Er is inmiddels een bijstelling van de oorspronkelijke prognoses en business case geweest, maar de werkelijke leerlingenontwikkeling wijkt hier wederom vanaf. De ISU draagt bij aan de economische groei van Utrecht en is belangrijk voor het vestigen van bedrijven in Utrecht.

Tijdelijke huisvesting

Het huidige gebouw van de ISU aan de Van Bijkershoeklaan is geschikt voor circa 300 leerlingen en voor een periode van 3 jaar gebouwd. Het gebouw is begin 2015 in gebruik genomen. Aangezien het leerlingenaantal nog steeds blijft groeien is uitbreiding van de tijdelijke huisvesting van de ISU met ingang van de zomer van 2016 noodzakelijk. De tijdelijke uitbreiding aan de duurt tot de permanente locatie beschikbaar is, naar verwachting in 2018/2019.

Het pand aan de Grebbeberglaan kan na verhuizing van de ISU naar de definitieve locatie worden ingezet voor de groei van de leerlingen in de stad Utrecht en dan met name voor de uitbreiding van het gebied aan de Merwedekanaalzone waar naar verwachting tussen de 5.000 en 10.000 woningen zullen worden gebouwd tot 2030. Met de inzet van de Grebbeberglaan verwachten we voldoende ruimte beschikbaar te hebben om de geprognosticeerde groei tot januari 2019 op te vangen. We zullen hierover rapporteren in de volgende Voorjaarsnota.

Uitbreiding permanente huisvesting van 600 leerlingen naar 900 leerlingen

Er is een budget gereserveerd van 7,6 miljoen euro voor de bouw van een school voor 600 leerlingen. Voor een uitbreiding van de permanente huisvesting met 300 extra leerlingen (school van 900 leerlingen) is 4,8 miljoeneuro nodig op basis van BDB norm. Daarmee is er in totaal 12,4 miljoen euro beschikbaar voor de permanente huisvesting.

WMO, Hulp bij Huishouding

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
WMO, hulp bij huishouding	500	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900
Dekking binnen het programma						
Maatschappelijke Ondersteuning	-500	-1.900	-1.900	-1.900	-1.900	-1.900
Totaal	0	0	0	0	0	0

Bedragen in duizenden euro's

WMO Gemeentetaken en in het bijzonder hulp bij huishouden

Vanaf 2015 maken de individuele Wmo verstrekkingen onderdeel uit van de Wmo gemeentetaken waaruit de maatwerkvoorzieningen worden bekostigd. Op deze taken hebben we in 2015 een voordelig resultaat gerealiseerd, door onder andere:

- De vroegtijdig maatregelen die we als gemeente hebben getroffen om de aangekondigde bezuiniging op hulp bij huishouden van 40% op het macrobudget op te vangen. Door het Rijk in een laat stadium ingevoerde verzachtende maatregelen –in 2015 was de bezuiniging maar 32%– leidde dit tot een incidenteel voordeel.
- In 2015 zijn minder nieuwe aanvragen HbH ingediend dan verwacht. Het aantal aanvragen is teruggelopen in vergelijking met voorgaande jaren.
- Niet alle toegekende uren zijn door klanten feitelijk gebruikt. Achttien procent van de toegekende uren HbH is vorig jaar niet door de klanten gebruikt.

We verwachten dat er op dit programma onderdeel vanaf 2016 ruimte ontstaat oplopend naar 2,9 miljoen euro structureel vanaf 2017. Naast het voorstel voor een bijdrage aan het versnellingsplan Overvecht (paragraaf 3.6) Willen wij uit deze ruimte binnen het programma Maatschappelijke Ondersteuning 1,9 miljoen euro inzetten voor een uitbreiding van de hulp bij het huishouden (HbH1). Wij handhaven in de basis onze werkwijze voor HbH, waarbij wij via de basisvoorziening de minimale ondersteuning garanderen en deze ondersteuning voor iedereen waarvoor dat noodzakelijk is aanvullen maatwerkmodules. Ook houden wij de norm in stand dat de basisvoorziening HbH tot een aanvaardbaar schoon huis moet leiden. Deze aanpassing past binnen de door de raad gestelde (financiële) kaders.

Het aantal uren ondersteuning in de basisvoorziening is in de aanloop naar de transitie scherp berekend, mede in het licht van de onzekerheid over de door het Rijk voor de WMO toe te kennen budgetten. Het voornemen is deze basisvoorziening van 78 uur per jaar naar 104 uur per jaar te verhogen. Door de uitbreiding ontstaat meer gelegenheid voor sociaal contact tussen hulp en klant, een kwalitatieve impuls die ook kan worden benut voor het stimuleren van zelfregie bij de klant. Daarnaast draagt de extra ruimte bij aan de tijd en mogelijkheden voor de signaleringsfunctie van de hulp. Zowel de klant als de professional krijgen door de uitbreiding dus meer mogelijkheden tot het maken van eigen keuzes (en het onderlinge gesprek daarover). Ook kan de gemeente via deze wijziging nog beter invulling geven aan goed opdrachtgeverschap. In (sommige) cao's is opgenomen dat hulpen minimaal 2 uur aaneengesloten moeten worden ingeroosterd. Hoewel dit nadrukkelijk een verantwoordelijkheid is van de werkgever en niet van de gemeente, maken wij dit met het verhogen van de uren in de basisvoorziening wel makkelijker voor de werkgever en kan het een positief effect hebben op de werkgelegenheid in de sector.

Verhogen van de basisvoorziening met 26 uur per jaar (een half uur per week) betekent dat de huishoudelijke hulp van alle klanten HbH1 opgehoogd wordt met 26 uur. Immers, in het Utrechtse beleid ontvangen klanten eerst deze basisvoorziening. Als de individuele situatie van een klant daar om vraagt, worden op maat extra ondersteuningsmodules toegekend. Bijvoorbeeld om een hoger niveau van hygiëne te bereiken, de was te doen of om maaltijden klaar te zetten. Het betekent dus dat klanten die nu al extra ondersteuning ontvangen ook recht hebben op de verhoging met een half uur per week om een schoon huis te realiseren. De aanvullende modules in de vorm van (extra) uren zijn bedoeld om andere resultaten te behalen. Daar kan ook onder vallen dat het hele huis stofvrij moet blijven vanwege een ernstige longziekte. De basisvoorziening voorziet hier niet in, ook niet met een half uur extra. Dit speelt bij ongeveer 18% van de klanten, veelal is in die gevallen sprake van ernstige belemmeringen.

De looptijd van een HbH indicatie hangt af van de persoonlijke situatie, de gemiddelde looptijd voor een dergelijke toekenning ligt op circa 2 jaar. Bij de herbeoordeling van deze toekenningen wordt altijd onderzocht hoeveel ondersteuning op dat moment nodig is. Dit betekent dat indicaties naar boven bijgesteld kunnen worden (vanwege verslechtering van de situatie) of naar beneden bijgesteld kunnen worden, bijvoorbeeld omdat na verhoging van het aantal uren ondersteuning in de basisvoorziening minder maatwerkuren nodig zijn. Dit zal altijd een individuele weging zijn.

De verhoging van uren in de basisvoorziening kan ingaan in het najaar 2016. Dit om de uitvoerende organisaties voldoende tijd te geven voor de voorbereiding van de wijziging, en voor zorgvuldige cliëntcommunicatie. Verder moet de invoeringsdatum aan sluiten bij de eigen bijdrage systematiek van het CAK. Voor dit jaar liggen de geraamde extra kosten van de uitbreiding rond de 0,5 miljoen euro, daarna gaat het om ongeveer 1,9 miljoen euro per jaar.

Wonen en Zorg	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Wonen en zorg	1.300	1.300	0	0	0	0

Bedragen in duizenden euro's

Een aantal ontwikkelingen in het sociale domein brengt een groeiende behoefte aan (grotendeels kleine en betaalbare) woonruimte met zich mee. Wij willen het aanbod van woonruimte in de sociale huursector, zowel kwantitatief als kwalitatief, de komende jaren meer in overeenstemming brengen met de (zorg)vraag in Utrecht. Hierbij betreft het met name de vraag naar jongerenhuisvesting, mensen die doorstromen uit instellingen voor beschermd wonen en de maatschappelijke opvang en de effecten van de verhoogde instroom van asielzoekers / statushouders. Met deze extra impuls kunnen we zorgen voor voldoende doorstroom vanuit verblijfsvoorzieningen naar zorg die waar mogelijk dichtbij en in de buurt wordt geboden. Dit is een van de belangrijkste meerjarige doelstellingen in het kader van de van de transformatie in de zorg (Jeugd en WMO). Verder kunnen we hiermee voldoen aan de taakstelling van het Rijk voor de huisvesting van statushouders en onze ambitie om daarbinnen vorm te geven aan het uitgangspunt van 'stad van eerste opvang'.

De gemeente ontwikkelt niet zelf woonruimten, maar zal moeten inzetten op stimulering van vastgoedorganisaties en woningcorporaties en de samenwerking met partijen in de zorg. Dat doen we langs drie lijnen, aanvullend op (en in samenhang met) de prestatieafspraken met de Utrechtse woningcorporaties:

Lijn 1: Een versnelling en uitbreiding van de reeds voorgenomen bouw.

Lijn 2: Actief stimuleren van sociale woningbouw en middeldure huur

Lijn 3: Korte termijn mogelijkheden opsporen en stimuleren, zoals tijdelijke (nieuw) bouw, ombouwen / transformeren van bestaand vastgoed passen bij de ontwikkelingen in de vraag.

We zetten personele capaciteit in, in de vorm van een projectleider, een (strategisch) aanjager en ondersteuning. Dit kost voor twee jaar 0,3 miljoen euro per jaar. Daarnaast is een incidenteel budget nodig van 1,0 miljoen euro (voor twee jaar) om waar nodig snel maatregelen op het gebied van wonen en zorg te kunnen treffen en dorzettingskracht te bevorderen. De inzet van dit budget wordt situationeel bepaald op basis van de kansen die er zijn. Het budget wordt niet ingezet voor financiële ondersteuning van investeerders, wel voor het aanjagen en over de drempel helpen van investeerders.

Armoedebeleid

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Afbouw woonlastenfonds	400	800	800	0	0	0

Bedragen in duizenden euro's

Per 3 december 2015 is de instroom in het woonlastenfonds gestopt. Voor de huidige gebruikers van het woonlastenfonds wordt een zorgvuldige afbouwregeling vormgegeven. Voor huishoudens met een huur boven de zogenaamde aftoppingsgrens (620 huishoudens), is het – om financieel rond te kunnen komen – noodzakelijk om een lagere huur te krijgen. Dit kan door te verhuizen naar een woning met een lagere huur, of door een verlaging van de huidige huur. In een motie, die is overgenomen door het college, heeft de raad gesteld dat verhuizen niet wenselijk is, omdat mensen hiermee uit hun vertrouwde sociale omgeving worden gehaald. De raad vraagt het college er bij de corporaties op aan te dringen om voor deze groep zonder verhuizing een meer passende huur te realiseren en zo nodig het budget gereserveerd voor verhuiskostenvergoedingen hierbij te betrekken. Hierover zijn we met de corporaties in gesprek. Voor beide opties (verhuizen of huren verlagen conform de motie) is gedurende een periode van drie jaar extra budget nodig (totaal 2 miljoen euro). In de armoedebegroting is hiervoor onvoldoende budget beschikbaar. Dit hangt samen met de verhoogde instroom in het vierde kwartaal in het woonlastenfonds, die bovendien voornamelijk uit huishoudens bestond met huren boven de aftoppingsgrens. Mede omdat we op alle armoederegelingen een verhoogd beroep zien, staan de budgetten onder druk en is er binnen de bestaande begroting geen financiële ruimte om deze extra kosten op te vangen.

Vluchtelingen

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Vluchtelingen	1.000	400	0	0	0	0

Bedragen in duizenden euro's.

Utrecht wil een evenredige bijdrage leveren aan de opvangbehoefte als gevolg van de verhoogde instroom van asielzoekers in Nederland. Daarnaast is snel werken aan perspectief van groot belang. Mede in dit licht hebben we een aanvraag voor Europese subsidie gedaan (in het kader van het programma "Urban Innovative Actions") om bij te dragen aan het realiseren van de 'noodopvang plus' aan de Einsteindreef, waarbij in samenwerking met lokale en (inter)nationale partners ingezet wordt op het verbeteren van toekomstperspectief voor vluchtelingen en voorzieningen die tegelijkertijd ook bijdragen aan de buurt. Het gaat bijvoorbeeld om het creëren van woonvormen voor jongeren en de inzet van taal- en professionaliseringstrajecten.

We willen aan de Einsteindreef en omgeving een positief klimaat creëren waarin mensen zich kunnen (blijven) ontwikkelen: zowel bewoners van de noodopvang als bewoners uit de wijk. Daarbij is het onze inzet dat 'stilstand' en alleen maar wachten voor asielzoekers nooit loont. Waar mogelijk stromen wat ons betreft vluchtelingen die in een Utrechtse noodopvang binnenkomen door naar het AZC en uiteindelijk, na het verkrijgen van een verblijfsvergunning, naar woonruimte in de stad. Op die manier leidt de vroegtijdige investering in deze groep tot een snellere integratie, perspectief en het voorkomen van problemen. Tegelijkertijd willen we met verschillende partners activiteiten aanbieden die vluchtelingen ook kunnen helpen als terugkeer naar het land van herkomst de uitkomst is van de procedure.

De incidentele inzet in 2016 is nodig voor de coördinatie van vrijwilligersinitiatieven en dagbesteding, informeren van inwoners, toezicht en handhaving rond de opvanglocaties en (ambtelijke) inzet. Daarnaast nemen we voorbereidende maatregelen voor de noodopvang plus. Voor 2017 is het aanvullend budget nodig voor de inzet van de Taalschool.

3.6 Versnelling Overvecht

Versnelling Overvecht	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Gezonde Wijk	200	400	400	400	250	250
Aanpak sociale Problematiek	325	675	675	675	375	375
Opvoeden en opgroeien	325	675	675	675	375	375
Werk en ondernemerschap ²	150	250	250	250	150	150
Veiligheid	250	500	500	500	350	350
Totaal versnellingsplan	1.250	2.500	2.500	2.500	1.500	1.500
Dekking binnen programma Maatschappelijke Ontwikkeling (zie ook paragraaf 3.5)	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal	250	1.500	1.500	1.500	500	500

Bedragen in duizenden euro's

Overvecht is een atypische wijk. Het aandeel sociale huurwoningen is met 72% (veel) hoger dan in andere wijken. Dit betekent dat Overvecht veel –in potentie– kwetsbare bewoners huisvest. Overvecht biedt woningen voor mensen met een smalle beurs en is een wijk met veel voorzieningen, ruimte en groen. Maar de problemen in de wijk zijn aanzienlijk. Op de meeste lijstjes scoort Overvecht ongunstiger dan andere wijken in onze stad. Dat geldt voor onder meer gezondheid, veiligheid, schuldenproblematiek, werk en bijstand en de kansen voor kinderen op een goede toekomst.

Gezonde wijk

In Overvecht werken gedreven hulp- en zorgverleners in de medische basiszorg, de sociale basiszorg (buurtteams) en de aanvullende specialistische zorg. De samenwerking komt op gang; er ligt een stevig fundament. We gaan winst boeken (betere gezondheid, lagere kosten) door verdere verbetering van de samenwerking tussen zorgpartijen in de wijk. We versterken de jeugdgezondheidszorg in de wijk en we blijven sporten en bewegen stimuleren om de gezondheid en vitaliteit van bewoners te verbeteren.

Sociale problematiek

De psychosociale problematiek in Overvecht is groot. Dat gaat van schulden tot verslaving en sociaal isolement. De sociale samenhang wordt beperkt door de woningbouw (de 10-hoog portiekflats), de verschillende 'culturen' in de wijk, en het gebrek aan ruimtes waar bewoners elkaar kunnen treffen. In het kader van de versnelling versterken we de buurtteams sociaal. Zo verkorten we de wachttijd en creëren we capaciteit voor *outreaching* werken, zodat ook mensen die zorg hard nodig hebben maar uit zichzelf niet komen, worden bereikt. Daarnaast versterken we de sociaal makelfunctie en realiseren we kleinschalige en laagdrempelige ontmoetingsruimen voor bewoners en professionals ('bijenkorven').

Opvoeden en opgroeien

Opvoedproblematiek, jongeren die ontsporen of thuis zitten – ook met deze problematiek is Overvecht relatief ruim bedeed. Daarom versterken we de buurtteams jeugd & gezin en het jongerenwerk in de wijk. De zogenoemde 'RMC-pilot', bedoeld om jongeren die thuis zitten zonder werk, opleiding en uitkering (en die daarom moeilijk traceerbaar zijn) herhalen we. Bij herhaald succes maken we de pilot structureel. De 'Vreedzame wijk'-aanpak

² In het programma Werken aan werk komt voor 2016 en 2017 een budget beschikbaar voor 350.000 euro voor projecten in Overvecht

geven we in Overvecht een frisse impuls.

Werk en ondernemerschap

Overvecht is de wijk met het hoogste percentage bijstandsontvangers in de stad. We 'zoeken hen op' door met 'Werk en inkomen' vaker en zichtbaarder in de wijk aanwezig te zijn. Ook onderzoeken we de kansen van een 'Overvecht-krediet' – een te ontwikkelen variant van het 'microkrediet' – om het opzetten van eigen bedrijfjes te stimuleren. Ook in het kader van het programma 'Werken aan werk' vinden activiteiten plaats, die bijdragen aan banen voor wijkbewoners. Het gaat onder andere om reactivatie van het bedrijventerrein en renovatie van woningen.

Veiligheid

Op het gebied van veiligheid scoort Overvecht verhoudingsgewijs slecht. Dit geldt zowel voor de geregistreerde criminaliteit en de overlast door jongeren als de veiligheidsbeleving van de bewoners. We organiseren 'casusregie' voor de meest problematische jongeren, breiden toezicht op straat en 'zwaar' jongerenwerk uit. Daarnaast brengen we de georganiseerde criminaliteit beter in beeld en trainen we leerkrachten in het beter signaleren van polarisatie en radicalisering.

3.7 Veiligheid

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Zandpad	560	0	0	0	0	0
Nachtelijke veiligheidsaanpak	300	1.100	1.100	1.100	550	550
Totaal	860	1.100	1.100	1.100	550	550

Bedragen in duizenden euro's

Onderstaand lichten wij de verschillende beleidsintensiveringen nader toe.

Aanpak Prostitutie

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Zandpad	560	0	0	0	0	0

Bedragen in duizenden euro's

De concentratie van raamprostitutie op een nieuwe locatie aan het Zandpad vormt een meerjarige, complexe operatie, waarvan ook de beheersing en geleidelijk afbouw van raamprostitutie aan de Hardebollenstraat deel uitmaakt. Wij stellen voor in 2016 is 0,560 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de tijdelijke inzet van extra capaciteit voor onderzoeks-, advies- en ontwikkelwerkzaamheden. Deze hebben tot doel dat op en rondom de raamprostitutielocaties (het Nieuwe Zandpad en Hardebollensraat) dusdanige condities ontstaan dat de positie van de sekswerkers optimaal is, dat mensenhandel wordt uitgesloten, dat herhaling van de situatie die heeft geleid tot de sluiting van seksinrichtingen in 2013 wordt voorkomen en dat de overlast voor omwonenden tot een minimum wordt beperkt. Vanaf 2017 worden de kosten gedekt uit de opbrengst van het nieuwe Zandpad.

Toezicht en Handhaving

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Nachtelijke veiligheidsaanpak	300	1.100	1.100	1.100	550	550

Bedragen in duizenden euro's

Leefbaarheid en veiligheid zijn belangrijke issues in een compacte, levendige stad en vereist vooral in de nachtelijke uren een grotere inzet van toezicht en handhaving in aandachtsgebieden zoals de Breedstraatbuurt, bij misstanden in de horeca, bij overlast door verruimde openingstijden, bij evenementen en bij terugkeer van prostitutie. Bij het terugkeren van raamprostitutie in Utrecht, heeft de gemeente zich verplicht om de door bewoners gevreesde overlast verbonden aan en in de nabijheid van die raamprostitutie zo veel mogelijk te

minimaliseren, zowel overdag als 's nachts. Ook op het begeleiden van prostituees, het tegengaan van mensenhandel en toezicht op exploitanten wordt ingezet. Verder willen we ook illegale praktijken in de horeca tegengaan en illegale gok- en drugshandel terugdringen.

Momenteel is er in de Breedstraatbuurt 7 dagen en 2 nachten per week toezicht. Ingezet wordt op een uitbreiding van het geüniformeerde toezicht naar 7 volledige etmalen per week, plus een intensivering van de inzet van de inspectie op drank, drugs, horeca en prostitutie. Dit laatste houdt in dat er niet alleen vaker, maar ook uitgebreider zal worden geïnspecteerd. De eisen die Utrecht stelt aan de leefomgeving en het werkklimaat van sekswerkers vragen hierom. De inzet op horeca, gokken, sekswerkers en –exploitanten bedraagt 250.000 euro. De inzet op het minimaliseren van overlast en van criminele effecten op de omliggende buurten bedraagt 850.000 euro voor 7 nachten. Wij stellen voor de middelen voor deze extra inzet in ieder geval voor de periode tot en met 2019 beschikbaar te stellen en vervolgens vanaf 2020 structurele middelen voor de helft van deze bedragen.

3.8 Digitale dienstverlening en samenwerking

Digitale dienstverlening en samenwerking

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Stelpost raadsorganen	150	500	500	500	500	500
Utrecht maken we samen	140	50		0	0	0
Digitale dienstverlening	1.110	1.000	1.030	970	2.040	2.040
Versterken netwerken	140	140	140	70	70	0
Nieuwe omgevingswet	350	700	0	0	0	0
Totaal	1.890	2.390	1.670	1.540	2.610	2.540

Bedragen in duizenden euro's

Onderstaand lichten we deze beleidsintensiveringen nader toe.

Stelpost raadsorganen

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Stelpost raadsorganen	150	500	500	500	500	500

Bedragen in duizenden euro's

De technische installaties in de raadzaal (tijdens commissie- en raadsvergaderingen) dienen optimaal te functioneren. Het gaat om de vergader-, audio- en visuele installaties, de streaming en de archivering. Op basis van een prijscalculatie wordt ingeschat dat de techniek voor 350.000 euro op orde gebracht kan worden. Binnen de begroting van de griffie is 200.000 euro gereserveerd voor vervanging van de technische installaties. Het resterende bedrag van 150.000 euro wordt hier opgenomen.

Op verzoek van het presidium van de gemeenteraad is er een stelpost raadsorganen opgenomen van 0,500 miljoen euro structureel vanaf 2017. Dit zal met een apart voorstel worden ingevuld.

Utrecht maken we samen

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Motie 155, vernieuwen wijkparticipatie	140	50	0	0	0	0

Bedragen in duizenden euro's

Wij stellen voor om 0,190 miljoen euro in de periode 2016 – 2017 toe te voegen aan het programma bewoners en bestuur voor het uitvoeren van motie 155. Wij werken eraan dat het Utrechts beleid aansluit bij kennis, kracht en kunde van de bewoners. Eind 2016 zal een voorstel voor vernieuwing van de wijkparticipatie aan de raad worden

voorgelegd. Deze vernieuwing is er op gericht dat een meer gemêleerde groep mensen op verschillende manieren in een vroeg stadium kan participeren en dat hun inbreng beter verwerkt wordt in plannen, beleid of uitvoering. Hiermee willen we het percentage inwoners dat het idee heeft dat de gemeente iets heeft gedaan met hun bijdrage om het beleid te beïnvloeden van 25% in 2014 naar 30% in 2019 gaat en dat de waardering van het participatieproces stijgt van 7,1 in 2015 naar 7,3 in 2019.

We geven uitvoering aan de motie via een tweesporenbeleid:

- 1) Gesprekken in de wijken en buurten en met bepaalde doelgroepen over participatie en betrokkenheid, wat er goed gaat en wat er beter kan (april–juli 2016)
- 2) Leren van concrete ervaringen met vernieuwende vormen en instrumenten in trajecten en projecten; dit spoor loopt door in 2017/2018.

De extra middelen zijn nodig voor projectleiding, betrekken van een extern bureau (voor objectiviteit en voor inbreng van ervaringen van elders), uitproberen van nieuwe participatie-vormen en instrumenten en organiseren van bijeenkomsten en communicatie.

Digitale dienstverlening

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Wet generieke digitale infrastructuur	1.200	1.300	1.500	1.500	1.500	1.500
Meldplicht datalekken		550	550	550	550	550
Wet bescherming persoonsgegevens (WPB) en algemene verordening						
Gegevensbescherming	160	240	240	240	240	240
Af: bijdrage IPM kolom	0	0	-300	0	0	0
Af: bijdrage Organisatie onderdelen	0	-310	-290	-350	0	0
Af: positief saldo krediet Stads Kantoor (indicenteel)	0	-530	-420	-720	0	0
Af: positief saldo krediet Stads Kantoor (structureel)	-250	-250	-250	-250	-250	-250
Totaal digitale dienstverlening	1.110	1.000	1.030	970	2.040	2.040

Bedragen in duizenden euro's

We gaan de komende jaren inzetten op het verder verbeteren en digitaliseren van de dienstverlening voor de stad. Hiermee beantwoorden we zowel aan de vraag van burgers en bedrijven als aan wettelijke verplichtingen op landelijk en EU-niveau. Dit vraagt extra investeringen, die deels kunnen worden gedekt met het positieve saldo krediet Stads Kantoor.

In de afgelopen jaren is flink geïnvesteerd in nieuwe ICT. Dankzij deze investeringen kunnen burgers meer diensten digitaal afnemen, zijn we in staat vrijwel zonder papier ons werk te doen en kunnen medewerkers efficiënter én tijd- en plaatsonafhankelijk werken. Er komen echter nieuwe wettelijke verplichtingen en ontwikkelingen op ons af die nieuwe investeringen vergen.

1. Wet Generieke Digitale Infrastructuur (GDI)

De GDI draagt bij aan de realisatie van een samenhangende digitale overheid die burgers en bedrijven mogen verwachten: uitvoeringsprocessen zijn op elkaar afgestemd, informatie is makkelijk vindbaar en transacties zijn eenvoudig uitvoerbaar. Utrecht is hier reeds mee bezig maar zal de komende jaren meer landelijke bouwstenen (bij. de opvolger van DigiD) moeten gaan implementeren. De complexiteit en belasting van onze systemen zal als gevolg hiervan verder toenemen. Om storingen en uitval te voorkomen zullen we maatregelen moeten nemen. In 2015 hebben we proeven gedraaid met dergelijke maatregelen bij het Klantcontactcentrum die zeer succesvol bleken in het stabiel krijgen en houden van systemen met als effect minder uitval, betere performance en daardoor minder lange wachtrijen bij de balies.

2. Wet Meldplicht Datalekken

Sinds 1 januari 2016 geldt de meldplicht datalekken. Deze meldplicht houdt in dat organisaties direct een melding moeten doen bij de Autoriteit Persoonsgegevens zodra zij een ernstig datalek hebben. De Gemeente Utrecht heeft haar processen en systemen nog onvoldoende onder controle om datalekken te voorkomen of minimaliseren. In het afgelopen kwartaal deden zich 9 datalekken voor, waarvan wij er 2 hebben moeten melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Om dit in de toekomst te voorkomen richten wij nieuwe

voorzieningen voor identity management en informatieuitwisseling in. Ook zullen wij jaarlijks (verplichte) audits uitvoeren.

3. Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP) en Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van de EU
Deze wetten verplichten ons maatregelen te nemen en functionarissen aan te stellen waardoor informatiebeveiliging en privacy aantoonbaar geborgd zijn in de dagelijkse werkzaamheden van de gehele organisatie en van onze ketenpartners. Wij stellen aanvullend voor 240.000 euro beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van deze werkzaamheden. Conform motie 2015/156 zullen wij een informatiecommissaris instellen. Hierover wordt u nader geïnformeerd in de volgende voortgangsbrief met betrekking tot datagedreven sturing welke voor de zomer wordt verwacht. Wij stellen voor de informatiecommissaris de eerste jaren te financieren uit het budget datagedreven sturing.

Het betreft hier deels investeringen in voorzieningen die een structureel karakter hebben (afschrijvingen over 5 – 7 jaar en daarna vervanging noodzakelijk). Deels gaat het om extra FTE (bij onderdeel Wet Bescherming Persoonsgegevens). Deze investeringen leveren geen besparingen op in werkprocessen, maar een betere kwaliteit om te voldoen aan toenemende, wettelijke eisen ten aanzien van informatiebeveiliging en privacy.

Versterken netwerken en partnerships

	2016	2017	2018	2019	2020	<i>structureel</i>
Versterken netwerken	140	140	140	70	70	0
Bedragen in duizenden euro's						

Op basis van het collegeakkoord is geïnvesteerd in een sterkere positie in belangrijke lokale, regionale en landelijke netwerken. De collegespeerpunten 'werken aan werk' en 'bouwen aan een gezonde toekomst' vormen hiervoor de basis. Vanuit die ambities is afgelopen anderhalf jaar gewerkt aan een Utrechtse agenda. De aandacht die er bij het rijk (en Europa) is voor de positie van de stad (Agenda Stad) hebben we aangegrepen om onze positie te versterken onder de noemer van Gezond Stedelijk Leven / Healthy Urban Living. Dit profiel is nationaal onderscheidend, wordt (h)erkend en geeft positie. Deze positie en het feit dat we actief in bovenlokale netwerken opereren geeft Utrecht de kans om meer invloed op wet- en regelgeving uit te oefenen.

Vanuit deze positie heeft Utrecht de kans om (beter) in gesprek te komen met het rijk op Utrechtse grote opgaven op het gebied van economie, bereikbaarheid, onderwijs, sociale zekerheid, gezonde verstedelijking, zorg en welzijn. Bijvoorbeeld op cofinanciering Nieuwe Ruimtelijke Strategie en actuele dossiers als verdeelmodel Gemeentefonds, nieuwe versie BUIG, 2e convenant vluchtelingen, Amvb's/uitvoeringswetten Omgevingswet, kostendekkendheid invoering Natuurbeschermingswet, etc. Dat bouwen we verder uit, zeker richting de volgende Tweede Kamer verkiezingen. De beweging die met Agenda Stad in gang is gezet en als vliegwieltje is gebruikt moet uiteindelijk in het voorjaar leiden tot een aantal concrete 'city deals' waarin de stad met partners en het rijk opgevegericht gaan samenwerken.

Om deze inzet te laten renderen in een effectieve lobby is het nodig de krachten (nog beter) te bundelen met partners, zowel stedelijk, regionaal, G4, G32 en in de VNG. Er ligt een kans én opgave om bestaande netwerken te versterken en nieuwe partners aan ons te binden op basis van onze agenda (bijvoorbeeld de NS en ProRail). Dit betekent (nieuwe) allianties sluiten die bijdragen aan de belangen van de stad en regio. De goede uitgangspositie van Utrecht in de genoemde netwerken brengt ook een opgave met zich mee om hier slim in te schakelen. De belangen van de stad spelen op verschillende schalen; bijvoorbeeld als het gaat om de vluchtelingenproblematiek of de omgevingswet. Op deze dossiers wordt niet alleen in de gemeenteraad het debat gevoerd, maar vindt ook afstemming, besluitvorming of overleg plaats in de U10, G4, VNG.

Nieuwe omgevingswet

	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Onderdelen omgevingswet:						
1.Implementatie omgevingswet	10	70	0	0	0	0
2.Beter bestemmen	215	250	0	0	0	0
3.Inhoud van de wet	20	20	0	0	0	0
4.Digitalisering / DSOW	65	210	0	0	0	0
5.Vergunningen, toezicht en handhaving	40	150	0	0	0	0
6.Input in visies hogere overheden	0	0	0	0	0	0
7.retour baten rijk	0	0	0	0	0	0
Totaal	350	700	0	0	0	0

Bedragen in duizenden euro's

Voor de voorbereiding van de gemeente op de Omgevingswet moet de komende jaren een grote inspanning worden geleverd. Met de Omgevingswet werkt het ministerie van IenM aan een fundamentele stelselherziening van het omgevingsrecht, met als motto 'Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit'. De belangrijkste doelen zijn: het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit en een doelmatig beheer, gebruik en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving om zo maatschappelijke functies te waarborgen. Zoveel mogelijk wordt aangesloten bij al lopende processen en trajecten. Daarnaast wordt actief meegedacht bij ontwerp en invulling van het nieuwe stelsel. Met de operatie, die een stuk omvangrijker is dan bijv. de komst van de WABO en de vierde decentralisatie wordt genoemd, zijn zowel transitiekosten, investeringskosten en structurele kosten gemoeid. Naar verwachting zitten de investeringskosten grotendeels in de digitaliseringsopgave, maar ook in productontwikkeling en het aanpassen van werkprocessen. Het implementatieproces is op alle overheidsniveaus complex. De spelregels zijn nog volop in ontwikkeling. Zo worden de AMvB's in juli 2016 verwacht. Ten aanzien van de digitaliseringsopgave moet bijvoorbeeld het gezamenlijk ambitieniveau nog worden bepaald. Financiële onderzoeken bieden mede daarom op dit moment nog onvoldoende inzicht in de kosten van de transitie (2016–2018) en de structurele kosten na de inwerkingtreding van de wet op 31 december 2018). Over de verdeling van de kosten over de verschillende overheidslagen zijn ook nog geen afspraken gemaakt. Tegelijkertijd is nu het moment om middelen voor 2016 en 2017 (en verder) te reserveren voor de Implementatie van de Omgevingswet en capaciteit vrij te maken binnen de afdelingen om een goede voorbereiding te kunnen garanderen.

4 Bijlagen Voorjaarsnota 2016

4.1 Bijlage: Totaal overzicht financieel beeld

Onderwerp	2016	2017	2018	2019	2020
Accres en inflatie					
Beschikbare saldi Cyclus 2015	0	0	596	2.045	2.045
Toename gemeentefonds	6.123	6.496	10.097	10.537	13.537
Toename gemeentefonds a.g.v. accres BCF	1.726	1.340	1.168	1.126	822
Loon- en Prijscompensatie					
<i>Looncompensatie 2016 (2,2% en 1,54% subsidie-index/verbonden partijen)</i>	-6.258	-7.006	-7.006	-7.006	-7.006
<i>Loon- en Prijscompensatie 2017 (1,0%)</i>	0	-5.407	-5.407	-5.407	-5.407
Inflatiecorrectie OZB en Heffingen (1,0% 2017)	0	872	872	872	872
Accres en inflatie	1.591	-3.705	321	2.167	4.863
Groei van de stad					
Toename gemeentefonds	2.000	7.250	7.250	7.250	7.250
Toename areaal OZB					
<i>Doorwerking 2015</i>	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
<i>Volumeontwikkeling 2017</i>	1.050	3.500	3.500	3.500	3.500
<i>Toevoeging ondernemersfonds doorwerking 2015</i>	-567	-567	-567	-567	-567
<i>Toevoeging ondernemersfonds doorwerking 2016 en 2017</i>	-200	-400	-400	-400	-400
Doorwerking bijstand formatie W&I	200	200	200	200	200
Referentiekader Leidsche Rijn	0	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
Aanpassing methode areaal bestaande stad			314	628	628
Groei van de stad/Conjunctuur	3.983	10.283	10.597	10.911	10.911
Verantwoording 2015					
Boekhoudkundig resultaat 2015	37.485				
B&D voorstellen 2015	-13.666				
Mutatie financieel beeld	23.819				

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Onderwerp	2016	2017	2018	2019	2020
Overige ontwikkelingen					
Afloop taakstelling LR					-1.456
Treasury effecten	944	1.868	2.616	3.170	1.123
Individueel keuzebudget	-8.800	-78	-78	-78	-78
Dividenden (Vitens en BNG)	-400	-400	-400	-400	-400
Stelpost Vennootschapsbelasting	500	500	500	500	500
Voordeel BGHU		218	219	229	229
Afromen weerstandsvermogen	650				
Disconteringsvoet					
<i>Leidsche Rijn</i>	26.000				
<i>Binnenstedelijk</i>	1.300				
<i>Stationsgebied</i>	-350				
Vrijval reserve sociaal domein	2.700				
Corresponderende posten					
<i>Mutatie gemeentefonds</i>	3.044	1.187	1.383	1.430	1.430
<i>Doorvertaling aan de organisatie</i>	-3.109	-1.213	-1.392	-1.422	-1.422
Overig ontwikkelingen	22.479	2.082	2.848	3.429	-74
Totaal	51.872	8.660	13.766	16.507	15.700

Bedragen zijn in duizenden euro's

4.2 Bijlage: Overheveling taken naar gemeenten

In de wet staat dat het Rijk de plicht heeft om bij overheveling van taken naar decentrale overheden, aan te geven hoe dit gedekt dient te worden. Dit is geen garantie voor (voldoende) budget. Het Rijk kan ook aangeven dat de extra taken binnen de gemeentelijke middelen moeten worden ingepast. Indien het Rijk budget overhevelt wordt aansluiting gezocht bij de verwachte kostenstructuur en passende maatstaven voor de verdeling. Onderstaande taakmutaties (corresponderen posten) komen uit de september- en decembercirculaire 2014.

Taakmutaties	Volledig door te vertalen	2016	2017	2018	2019	2020
Wetsvoorstel vrijlating lijfrenteopbouw	Nee 60%	170	211	252	295	295
Taaleis Participatiewet	Ja	59	116	115	116	114
Besluit Risico Zware Ongevallen (BRZO)	Nee, beschikbaar budget is 68	-201	-178	-176	-177	-174
Scootmobielen	Ja	0	82	81	82	81
WMO (met name huishoudelijke hulp)	Ja	-122	516	516	516	516
Maatschappelijke opvang en OGGz	Ja	-63	-71	-71	-71	-71
Jeugdwerkloosheid	Ja	100	0	0	0	0
Programmagelden vroegtijdig schoolverlaten G4	Ja	1.300	0	0	0	0
Impuls Brede scholen combinatiefuncties	Ja	-14	-14	-14	-14	-14
Vrouwenopvang	Ja	14	14	14	14	14
Versterking gemeentelijke aanpak jihadisme	Ja	683	0	0	0	0
decentralisatie AWBZ naar WMO	Ja	841	0	0	0	0
Referendum Oekraïne	Ja	382				
decentralisatie jeugdzorg	Ja	-100	0	0	0	0
decentralisatie Participatiewet	Ja	-5	511	666	669	669
Totaal mutatie algemene uitkering		3.044	1.187	1.383	1.430	1.430
Door te vertalen naar de inhoudelijke programma's		-3.109	-1.213	-1.392	-1.422	-1.422
Mutatie financieel beeld		-65	-26	-9	8	8

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Wetsvoorstel vrijlating lijfrenteopbouw

In de september circulaire worden er extra uitvoeringskosten beschikbaar gesteld vanwege het wetsvoorstel vrijlating lijfrenteopbouw. Met dit wetsvoorstel wordt geregeld dat lijfrenten binnen zekere grenzen niet als vermogen worden aangemerkt, met als gevolg een toename van de bijstandspopulatie en een stijging in de uitvoeringskosten. De stijgende uitvoeringskosten van een groeiend bestand worden deels gedekt door de spelregel over de formatienormering. Deze formatienormering richt zich echter uitsluitend op de puur wettelijke taken. Dit is volgens het onderzoek van Berenschot, dat destijds is uitgevoerd voor de bepaling van de normering, 40% van de totale uitvoering. Ons voorstel is dan ook om 60% van de middelen zoals die toegekend zijn vanuit de septembercirculaire voor Werk en Inkomen toe te kennen en de overige 40% te bestemmen voor de algemene middelen.

Taaleis Participatiewet

Op 1 januari 2016 treedt de Wet Taaleis Participatiewet in werking. Deze wet regelt dat bijstandsgerechtigden die onvoldoende de Nederlandse taal beheersen en daardoor worden belemmerd bij hun inschakeling op de arbeidsmarkt, de verplichting wordt opgelegd om de Nederlandse taal te leren. De gemeente ontvangt voor de uitvoeringskosten een bijdrage in het gemeentefonds. Voor de uitvoering is extra personele inzet nodig. Daarnaast maakt de gemeente kosten voor het afnemen van toetsen. In 2016 t/m 2018 wordt het zittend bestand getoetst op deze nieuwe eis. Dit brengt in die jaren extra uitvoeringskosten met zich mee.

Besluit Risico Zware Ongevallen (BRZO)

Vanwege de overdracht van het bevoegd gezag voor alle BRZO-inrichtingen en RIE-4-installaties (Richtlijn Industriële Emissies-categorie 4) van gemeenten naar provincies wordt de algemene uitkering verlaagd. De hogere uitname in 2016 houdt verband met de kwaliteitsslag die nodig is bij de vergunningverlening aan enkele bedrijven. De financiële consequenties van de overdracht zijn in een gezamenlijk onderzoekstraject van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Interprovinciaal Overleg in kaart gebracht. Voor Utrecht leidt dit tot een nadeel van 0,140 miljoen in 2016 aflopend naar 0,11 miljoen euro structureel. Het beschikbare budget voor deze taak is 'slechts' 0,68 miljoen euro. Derhalve zal het surplus van de uitname ten laste komen van het financieel beeld.

Scootmobielen

Als gevolg van wijzigingen in de onderliggende parameters bij de verdeling van deze middelen stijgen de beschikbare middelen voor Utrecht.

WMO (met name huishoudelijke hulp)

Jaarlijks wordt het macrobudget van de WMO-huishoudelijke hulp aangepast ten behoeve van prijs- en volumecompensatie alsmede mogelijk overige maatregelen. Via het objectieve verdeelmodel leidt dat tot mutatie voor de individuele gemeente

Maatschappelijke opvang en OGGz

Als gevolg van wijzigingen in de onderliggende parameters bij de verdeling van deze middelen dalen de beschikbare middelen voor Utrecht.

Jeugdwerkloosheid

Vanuit het Rijk is in totaal 0,2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de gehele arbeidsmarktregio (dus niet alleen de gemeente Utrecht) voor het project Actieve bemiddeling vanuit de bestrijding jeugdwerkloosheid. 0,1 miljoen euro is al ontvangen in 2015 en loopt mee in de besluitvorming van de bestedings- en dekkingsvoorstellen. Dit project, dat samen met partners als het UWV wordt uitgevoerd, vraagt extra inzet van gemeenten in de arbeidsmarktregio op de bestrijding van jeugdwerkloosheid. Zonder deze middelen is er onvoldoende budget om de jongeren met een uitkering te begeleiden via dit project. Het rijk is al in september begonnen met het actief communiceren over dit project en aanschrijven van jongeren. In regionaal verband heeft al besluitvorming plaatsgevonden over de inzet van de middelen.

Programmagelden vroegtijdig schoolverlaten G4

Voor de intensivering van de begeleiding van 18- en 19-jarigen die dreigen uit te vallen wordt in 2016 een bedrag uitgekeerd aan de G4 gemeenten van in totaal 6,7 miljoen euro, hiervan is 1,3 miljoen euro bestemd voor Utrecht

Impuls Brede scholen combinatiefuncties

Er is een groter beroep gedaan op het landelijk budget door anderen. Het landelijk budget blijft gelijk hierdoor daalt het aandeel van Utrecht licht.

Vrouwenopvang

Als gevolg van wijzigingen in de onderliggende parameters bij de verdeling van deze middelen stijgen de beschikbare middelen voor Utrecht.

Versterking gemeentelijke aanpak jihadisme

Gelet op het dreigingsbeeld heeft het kabinet besloten de veiligheidsketen op een aantal punten te versterken. De nadruk ligt op het voorkomen van nieuwe aanwas. De middelen worden voor 2016 aan gemeenten toegekend op basis van hun plannen voor de komende jaren om de aanpak van radicalisering te verstevigen en structureel in te bedden.

decentralisatie AWBZ naar WMO

De uitname integratie uitkering WMO van 0,316 miljoen euro in 2016 heeft verband met de uitvoeringskracht samenwerkende gemeenten. Daarnaast is er een extra bedrag toegevoegd in decembercirculaire van ,1,157 miljoen euro door een aangepaste verdeling.

Referendum Oekraïne

Het landelijke referendum ten behoeve van het associatieverdrag met de Oekraïne wordt financieel gecompenseerd in het gemeentefonds.

decentralisatie jeugdzorg

Als gevolg van een aanpassing in de verdeling neem het budget in 2016 incidenteel af.

decentralisatie Participatiewet

Als gevolg van een aanpassing in de verdeling neem het budget vanaf 2017 toe. In 2016 daalt dit licht. Het budget wordt ingezet voor activering en toeleiding naar werk, bevorderen van uitstroom uit de uitkering en daarmee het tekort op het I-deel zo laag mogelijk te houden.

4.3 Bijlage: Tekort op bijstand

Inleiding

In deze paragraaf wordt een analyse gegeven op het verwachte tekort op de bijstand. We geven hierbij ook een overzicht van bestaande maatregelen ter vermindering van dit tekort. Om als gemeente voor de vangnetregeling van het rijk in aanmerking te komen moeten de opvattingen van de raad over de analyse en de maatregelen blijken. In het raadsbesluit, behorende bij de VJN/Berap is daarom een apart beslispunt hierover opgenomen.

Aanpassing verdeelmodel bijstandsuitkeringen

In 2015 is een nieuw verdeelmodel ingevoerd voor de verdeling van de rijksmiddelen voor bijstandsuitkeringen op basis van objectieve factoren. Dit model heeft een zeer ongunstige uitwerking voor Utrecht. Voor de verdeling in 2016 zijn verschillende aanpassingen in het model gedaan. De wijzigingen hebben echter geleid tot een lager budget voor Utrecht, wat niet in de lijn der verwachting lag. Wij schrijven dit toe aan de gebreken in het verdeelmodel. Door ontbrekende factoren en aangetoonde fouten in de gebruikte data pakt dit verdeelmodel nog steeds zeer ongunstig uit voor Utrecht. Voor 2016 wordt er een tekort verwacht van ongeveer 30 miljoen euro, uitgaand van de prognose van 10.100 uitkeringen eind 2016. Door toepassing van een vangnetregeling die door het Rijk is ingesteld kan dit tekort worden beperkt tot 9 miljoen euro. Met de Voorjaarsnota 2015 is dit tekort al voorzien en zijn er al middelen vrijgemaakt voor dit tekort. Voor de verdeling in 2017 worden opnieuw verbeteringen aan het model doorgevoerd. Een belangrijke verbetering is het gebruik van een andere dataset. Door het ministerie, de VNG en de begeleidingscommissie (waarin de G4 deelneemt), is er een bestuurlijke routekaart gemaakt. Hierin is het bestuurlijke proces ingericht om te komen tot een aangepast en gedragen verdeelmodel 2017. Een belangrijke voorwaarde in deze routekaart is dat de uitkomst van het model uitlegbaar en plausibel moeten zijn.

Maatregelen ter vermindering van het aantal bijstandsuitkeringen

Onze dienstverlening is erop gericht om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen. In de uitvoeringsnota Werken aan Werk is beschreven welke vormen van dienstverlening we inzetten en voor wie. Een belangrijk uitgangspunt is dat we proberen op vernieuwende wijze te werk te gaan. Zo hebben we in 2015 succesvolle samenwerkingen met uitzendbureaus en sociaal ondernemers opgezet. Voorbeelden van dit laatste zijn de social impact bonds met de Colour Kitchen en de Buzinezzclub. We zien sociaal ondernemers als een belangrijke motor voor maatschappelijke vernieuwing en innovatieve oplossingen op het terrein van Werken aan werk en Meedoen naar vermogen.

Een ander belangrijk uitgangspunt in ons handelen, is dat we continu proberen de effectiviteit van onze aanpak te verbeteren. We monitoren onze resultaten om ervan te kunnen leren. Daarnaast betrekken we de ervaringen van bijstandsgerechtigden bij het verbeteren van onze werkwijze. Klantbelevingsonderzoek zowel voor onze eigen aanpak, als voor de resultaten van onze samenwerkingspartners zijn begonnen in 2015 en worden in 2016 voortgezet.

In het kader van 'Werken aan werk' wordt dus al maximaal ingezet op het begeleiden van mensen naar werk. Ons doel is dat zoveel mogelijk mensen zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien en niet langer afhankelijk zijn van een uitkering. Als we aanvullende maatregelen willen treffen om het aantal uitkeringen te verminderen, moeten we die zoeken in versobering en een aanscherping van regels. In de motie 'Schrappen uitwerken versoberingen bijstand' van 30 juni 2015, heeft de gemeenteraad aangegeven dat dit een onbegaanbare weg is.

Vervolg

We volgen de ontwikkelingen nauwgezet en blijven lobby voeren via de begeleidingscommissie. Daarbij wachten we de uitkomst af van de lopende rechtszaken in de civielrechtelijke en bestuursrechtelijke procedure. We stellen daarom voor voorlopig geen extra maatregelen te treffen.

4.4 Bijlage: Risico inventarisatie jeugdwet en WMO

Aanpak actualisatie risico inventarisatie

Inventarisatie

We hebben met een groep van inhoudelijk betrokkenen en proces- en bedrijfsvoeringdeskundigen een nieuwe inventarisatie gemaakt van de risico's en beheersmaatregelen die we daaraan kunnen koppelen. In deze inventarisatie zagen we veel overeenkomsten tussen de risico's die onder de verschillende wetten werden genoemd. We hebben de risico's daarom gebundeld in één overzicht en geclusterd op een aantal thema's:

- De buurtteams als spil in het systeem (capaciteit: zowel kwalitatief als kwantitatief, vindbaarheid, imago, effectiviteit, toegangsfunctie)
- De versterking van Spoor 1
- De aanvullende zorg
- PGB's
- Rijksmiddelen en wetgeving
- Landelijke en regionale afspraken en samenwerkingen
- Bedrijfsvoering en systemen
- Vluchtelingen

Van deze clusters hebben we een maximaal risicobedrag bepaald dat, na aftrek van de impact van beheersmaatregelen en kansen en afgezet tegen de kans dat het risico zich voordoet, een te dekken risicobedrag oplevert. Dit risicobedrag wordt incidenteel of structureel meegenomen in het totaal te dekken risico's. Conform de afspraken in de nota risicomanagement en weerstandsvermogen dient van dit totaal 90% te worden gereserveerd.

Bepalen maximaal risicobedrag

Bij de budgetten die herkenbaar in de begroting zijn verwerkt (spoor 1, buurtteams, aanvullende zorg en PGB's) maximeren we de risico's op 10% van de begrote bedragen. Dit doen we omdat dit een regulier toegepast percentage is voor het bepalen van een post onvoorzien in een begroting.

Bij het bedrag voor rijksmiddelen gaan we ervan uit dat eventuele aanpassingen door het rijk nooit een groter herverdeelteffect zullen opleveren dan 15 euro per inwoner, een bedrag dat door het rijk in het verleden vaker is toegepast.

Het maximale risico voor landelijke en regionale afspraken en samenwerkingen bepalen we op de omvang van het Utrechtse aandeel in de in 2015 overeengekomen risicodeling Jeugd.

Het maximale risico voor bedrijfsvoering en systemen bepalen we op 10% van de bedrijfsvoeringbudgetten verhoogd met 1x de maximale boete voor datalekken onder de nieuwe privacywetgeving.

Beheersmaatregelen en kansen

In de beheersmaatregelen en kansen zien we veel van onze sturingsaanpak terug. We beheersen door te werken vanuit de gezamenlijke visie, door ruimte te bieden binnen kaders en omgangsvormen, door te monitoren en aan te spreken en door open te staan voor en actief te zoeken naar nieuwe, andere mogelijkheden om doelen te realiseren.

We gaan ervan uit dat bij clusters waar we zelf grote invloed hebben op de sturing, uitvoering, oppakken van kansen en het maken van afspraken, de beheersmaatregelen het maximum risico verlagen met 25%. Daar waar de afhankelijkheid van anderen groter is (bijv. Rijksmiddelen -> Rijk, PGB's -> SVB, bovenlokale afspraken -> meerdere partners) ramen we de impact van de beheersmaatregelen op 10%.

Risico kans

Hoewel we een jaar onderweg zijn, is de kans dat één van de geïnventariseerde risico's zich voordoet nog steeds groot. We zijn we nog lang niet klaar met transformeren en er spelen nog veel onzekere factoren. We stellen de kans dat een risico zich voordoet daarom op 50%. Uitzondering hierop vormt het cluster buurtteams, omdat we zowel in 2015 als in 2016 zien dat de druk op dit cluster groot is en er maatregelen genomen moeten worden om het bereiken van de doelen veilig te stellen.

Aanvullende toelichting risico per cluster

Buurtteams als spil in het systeem

We zien dat de buurtteams hun taak goed oppakken, bij de Wmo is de overdracht van cliënten vanuit de aanvullende zorg naar de buurtteams gelukt. Bij Jeugd zien we een afname van de instroom van cliënten naar de aanvullende zorg. Tegelijk zien we vooral bij die laatste groep dat de aanvullende zorg meer tijd nodig heeft om zich aan te passen aan de transformatie. In beide teams zien we dat de druk hoog is door een toename van het aantal cliënten en dat extra inzet nodig is om de dienstverlening aan de klant te kunnen waarborgen en tegelijkertijd te investeren in doorontwikkeling en vernieuwing. Beide buurtteams hebben in 2016 eenmalig extra budget gekregen om extra inzet te realiseren. Deze uitbreiding dekken we waar mogelijk binnen de programma's, met als uitwijkmogelijkheid het fonds decentralisaties. Het risico is incidenteel, vanaf 2017 moet helder zijn of structurele uitbreiding aan de orde is en zo ja, hoe dit structureel van dekking wordt voorzien. Daarna blijft er wel een risico bestaan, maar kan de kans dat zich dat voordoet wellicht naar beneden worden bijgesteld.

De versterking van Spoor 1

Als er onvoldoende mogelijkheden zijn in spoor 1 voor inwoners om ondersteuning te krijgen en voor het buurtteam om zorg naar af te schalen, komt het systeem onder druk te staan. De innovatie en omvang van het aanbod in dit spoor is daarmee van invloed op het gehele systeem.

Aanvullende zorg

De aanvullende zorg is nog volop in beweging en moet ook nog volop vernieuwen. In de afspraken voor 2016 en verder besteden we hier dan ook extra aandacht aan. Maar de kwaliteit, kwantiteit en effectiviteit van de aanvullende zorg is ook van veel factoren afhankelijk, factoren waar we niet altijd direct invloed op hebben, denk aan financiële kwetsbaarheid, ontwikkelingen in het cliëntenbestand, uitstroombmogelijkheden en eisen opgelegd door andere afnemers van 'onze' aanbieders. Onze kracht zit in de korte en directe lijnen tussen accounthouder en aanbieder, waardoor we snel kunnen schakelen en waar nodig maatwerkafspraken kunnen maken.

PGB's

De risico's van de PGB's zitten met name in de uitvoering door een derde partij en de mogelijkheid tot (al dan niet bewust) misbruik en oneigenlijk gebruik. Op dit onderwerp was 2015 met name een overgangsjaar waarin continuïteit van zorg en zorgbetaling de overhand had op rechtmatigheid en getrouwheid. Veel van de noodmaatregelen zijn inmiddels hersteld, maar het zicht op de uitvoering blijft beperkt en in omvang is het een materieel bedrag geworden, in tegenstelling tot de omvang van de "oude" PGB's.

Rijksmiddelen en wetgeving

In 2015 was één van de grootste risico's de objectieve verdeelmodellen die ontwikkeld werden voor de verdeling van het rijksbudget. Inmiddels zijn voor Jeugd en Wmo gemeentetaken de objectieve modellen gereed en verwerkt in de begroting. Ten aanzien van beschermd wonen (het grootste deel van de rijksmiddelen) speelt nog veel onzekerheid. Eerdere voorstellen voor objectieve modellen pakten voor Utrecht niet gunstig uit. Deze zijn van tafel, op afzienbare termijn zal er een model ontwikkeld moeten worden waarin ook de aanbevelingen van de commissie Dannenberg, gericht op extramuralisering en inclusie, worden meegenomen. Dit betekent onder andere dat de centrumtaak van Utrecht en daarmee de schaalgrootte wordt herzien. Met betrekking tot de wetgeving spelen er nog onzekerheden over cliëntbewegingen tussen Wlz, Zvw, Jeugd en Wmo.

Dit is het enige structurele risico dat we in de lijst hebben opgenomen, omdat het tijd zal kosten eventuele gevolgen te vertalen naar onze aanpak en mutaties in rijksmiddelen over het algemeen een structureel karakter hebben.

Landelijke en regionale afspraken en samenwerking

Dit risico speelt met name bij Jeugd. Hier worden landelijke inkoopafspraken en bovenregionale inkoopafspraken gemaakt, in combinatie met (bovenregionaal) afspraken over risicodeling. Deze afspraken gelden in ieder geval nog in 2016.

Bedrijfsvoering en systemen

De decentralisaties brengen veel werkzaamheden met zich mee op bedrijfsvoeringgebied, onder andere om de accounthouders te kunnen voorzien van voldoende en betrouwbare monitor- en controlgegevens en het inregelen van informatie uitwisseling tussen onze systemen en die van de aanbieders, SVB en CAK. De standaarden die in deze

informatie uitwisseling worden gebruikt zijn nog in ontwikkeling, hetgeen doorlopend bewaken en aanpassingen van systemen vergt.

Ook op het gebied van juridische zaken is het veld nog volop in beweging, er komt jurisprudentie, we blijven leren van klachten en bezwaren en moeten op basis daarvan investeren in aanpassingen aan processen en ontwikkeling van medewerkers. De nieuwe wetgeving rond datalekken is een risico in zichzelf: er vindt heel veel informatie uitwisseling over personen plaats onder de Jeugdwet en de Wmo. Hoewel we zelf inzetten op een goed privacybewustzijn, zowel bij eigen medewerkers als bij ketenpartijen, is de kans op een onvoorzien datalek groot. Daarom hebben we ervoor gekozen om in het risicobedrag van dit cluster 1x een maximale boete van 0,8 miljoen euro onder de privacywetgeving op te nemen.

Omvang risico's ten opzichte van 2014 en het fonds

In de risico inventarisatie 2014 waren nog veel risico's opgenomen die te maken hadden met de implementatie van de nieuwe wetgeving en vooralsnog alleen voor 2015 golden. Dit betrof onder andere bij de Wmo risico's met betrekking tot de verdeling van het budget voor de buurtteams, onduidelijkheid rond wetgeving en rijksbeleid en ICT systemen. Bij Jeugd ging dit met name om onduidelijkheid rond aantallen cliënten en bij welke aanbieder deze zaten, gebruik van het overgangsrecht, kennis en systemen en de invoering van het objectief verdeelmodel. In totaal was voor deze risico's in de vorige inventarisatie ca. 8 miljoen euro opgenomen.

We zien dat een groot deel van de onzekerheden die samenhangen met deze risico's intussen zijn verminderd. We hebben veel beter zicht op cliëntaantallen en aanbieders, systemen worden steeds beter op elkaar afgestemd en het eerste jaar met deze systemen is, uiteraard met de nodige kinderziekten, goed verlopen. Bij Jeugd en de Wmo gemeentetaken zijn de objectieve verdeelmodellen gereed en verwerkt en de overgangperiode voor de zorg onder deze onderdelen is afgelopen. Deze afname van onzekerheden zien we terug in de berekening van de risico's in het geactualiseerde model. Het totaalbedrag van risico's dat samenhangt met Jeugd en Wmo is afgenomen van 20 miljoen naar 14 miljoen.

Dat niet het hele risicobedrag 2015 van 8 miljoen euro uit de inventarisatie van 2014 vervalst, houdt verband met de resterende onzekerheden en toename van risico's elders. Denk aan de tijd die de aanvullende zorg nodig heeft om zich aan te passen aan de transformatie, de druk op de buurtteams en de resterende onzekerheid rond de centrumgemeentetaken van de Wmo.

Het totaal af te dekken risicobedrag bedraagt 13,0 miljoen euro. Als het uitgangspunt gehanteerd wordt dat er 5 miljoen euro innovatiemiddelen beschikbaar zijn binnen het fonds, dan kan de hoogte worden gesteld op 18,0 miljoen euro. Dat betekent dat er bij de huidige stand van zaken 2,7 miljoen euro ruimte in het fonds zit.

4.5 Bijlage: Versnellen in Overvecht

Samen met de bewoners en de in de wijk werkzame professionals werken we in de komende jaren aan een sterker Overvecht. We zetten extra in om de problemen van Overvecht sneller op te lossen – of tenminste te verminderen. Vandaar de titel: versnellen in Overvecht.

Twee moties van de gemeenteraad (2015/139 en 2016/19) vormden het startpunt voor een ‘versnellingsaanpak’ voor Overvecht. In de eerste maanden van 2016 hebben wijkbewoners en professionals die in Overvecht werken, samen met ons de problematiek van de wijk verkend. Ter tafel kwam ook de vraag welke (extra) professionele en vrijwillige inzet de wijk nodig heeft. Dit gebeurde in vier thematische ‘focusgroepen’, die elk een dag bijeenkwamen. Vervolgens hebben we in een ‘versnellingsweekend’ (5 en 6 maart) voor bewoners de ideeën voor verbetering getoetst en verrijkt.

Om de bewoners voor wie de versnelling bedoeld is, te bereiken organiseerden we aantrekkelijke en laagdrempelige bijeenkomsten. Met behulp van Stut theater praatten we aan de hand van scènes over versnellingsthema's. Tijdens een maaltijd van Resto-van-Harte zijn onder leiding van een tafelheer/-dame de ideeën uitgediept. Ook ‘huiskamer-inlopen’ en de gesprekstafels in het versnellingskoffie- en theehuis werden goed bezocht. Aan het weekend namen rond de 150 personen deel.

Gebaseerd op bovenstaande bijeenkomsten en input presenteren we hier een eerste doorkijk van een plan van aanpak dat we uitwerken en inzetten in en samen met de wijk.

Urgentie en energie

In de wijk hebben wij bij veel bewoners en professionals (zoals huisartsen, buurtteamwerkers, sociaal makelaars, jongerenwerkers en vele anderen) een gevoel van urgentie aangetroffen. En ook veel energie om de problemen van Overvecht aan te pakken. Deze urgentie en energie gaan wij de komende tijd vasthouden, in het belang van de wijk én de stad. Want een stad als de onze, die bouwt aan een gezonde toekomst, kan zich geen wijk permitteren die ver achterloopt. We willen ook hier gezonde en maatschappelijk weerbare bewoners. De genoemde focusgroepen en de versnellingsgroep hebben een analyse van de wijk gemaakt, die samengevat op het volgende neerkomt.

72 Procent sociale huur

Overvecht is een ‘atypische’ wijk. Het aandeel sociale huurwoningen is met 72 procent (veel) hoger dan in andere wijken. Het is bijna twee maal zo hoog als het stedelijk gemiddelde. Overvecht biedt woningen voor mensen met een smalle beurs en is een wijk met veel voorzieningen, ruimte en groen. Dit betekent dat de wijk veel – in potentie – kwetsbare bewoners huisvest. Soms verhuizen die weer, wanneer zij er in slagen zich maatschappelijk op te werken. In dit opzicht vervult Overvecht een positieve rol in de stad.

Maar de problemen van de wijk zijn aanzienlijk. Op de meeste lijstjes scoort Overvecht ongunstiger dan de andere wijken in onze stad. Dat geldt voor gezondheid, veiligheid, schuldenproblematiek, werk en bijstand, en de kansen voor kinderen op een goede toekomst. Veel bewoners zeggen van zichzelf dat zij niet ‘meedoen’ aan de samenleving. De portiekflats en de anonieme buitenruimtes versterken het sociaal isolement nog. Aan het einde van deze bijlage vindt u een aantal cijfers.

Doelen van de versnelling

Met de versnelling willen we bereiken dat meer wijkbewoners volwaardig ‘meedoen’ aan de samenleving en dat kinderen een faire kans krijgen op een goede toekomst. Het motto van de versnelling is ‘op orde komen, meekomen en verder komen’. Wie bijvoorbeeld kampt met schulden en verslaving (in Overvecht gaat het vaak over ‘gestapelde’ problematiek) moet eerst op orde komen. Pas dan kan hij meekomen in opleiding, vrijwilligerswerk, betaald werk en sociale activiteiten. En wie eenmaal meekomt, kan weer dromen van verder komen, van een betere toekomst. Is het niet voor zichzelf, dan toch voor de kinderen.

Versnellen op vijf thema's

Veranderen van de eenzijdige woningvoorraad is een zaak van erg lange adem. Waar zich kansen voordoen blijven we die benutten. Maar in de komende jaren leggen we de focus vooral op de sociaal-maatschappelijke problematiek. We gaan versnellen op de volgende vijf thema's:

- Gezonde wijk
- Aanpak sociale problematiek
- Opvoeden en opgroeien
- Werk en ondernemerschap
- Veiligheid

Hierna volgt een korte toelichting per thema:

Gezonde wijk

In Overvecht werken gedreven hulp- en zorgverleners in de medische basiszorg, de sociale basiszorg (buurtteams) en de aanvullende specialistische zorg. De samenwerking komt op gang; er ligt een stevig fundament. We gaan winst boeken (betere gezondheid, lagere kosten) door verdere verbetering van de samenwerking tussen de zorgpartijen in de wijk. We versterken de jeugdgezondheidszorg in de wijk. En we blijven sporten en bewegen stimuleren om de gezondheid en vitaliteit van bewoners te verbeteren.

Aanpak sociale problematiek

De psychosociale problematiek in Overvecht is groot. Dat gaat van schulden tot verslaving en sociaal isolement. De sociale samenhang wordt beperkt door de woningbouw (de 10-hoog portiekflats), de verschillende 'culturen' in de wijk, en het gebrek aan ruimtes waar bewoners elkaar kunnen treffen. In het kader van de versnelling versterken we de Buurtteams Sociaal. Zo verkorten we de wachttijd en creëren we capaciteit voor *outreaching* werken, zodat ook mensen worden bereikt die zorg hard nodig hebben maar uit zichzelf niet komen. Daarnaast versterken we de sociaal makelfunctie en realiseren we kleinschalige en laagdrempelige ontmoetingsruimten voor bewoners en professionals ("bijenkorven").

Opvoeden en opgroeien

Opvoedproblematiek, jongeren die ontsporen of thuis zitten – ook met deze problematiek is Overvecht relatief ruim bedeed. Daarom versterken we de buurtteams Jeugd & Gezin en het jongerenwerk in de wijk. De zogenoemde 'RMC-pilot' herhalen we. Deze succesvolle pilot was bedoeld om jongeren te activeren die thuis zitten zonder werk, opleiding en uitkering – en die daarom moeilijk traceerbaar zijn. Bij herhaald succes maken we de pilot structureel. De "Vreedzame wijk"-aanpak geven we in Overvecht een frisse impuls.

Werk en ondernemerschap

Overvecht is de wijk met het hoogste percentage bijstandsontvangers in de stad. We zoeken hen op. 'Werk en inkomen' zal vaker, zichtbaarder en laagdrempelig in de wijk aanwezig zijn. Ook onderzoeken we de kansen van een 'Overvecht-krediet' – een te ontwikkelen variant van het 'mikrokrediet' – om het opzetten van eigen bedrijfjes te stimuleren. Ook in het kader van het programma 'Werken aan werk' vinden activiteiten plaats, die bijdragen aan banen voor wijkbewoners. Het gaat onder andere om reactivatie van het bedrijventerrein en renovatie van woningen.

Veiligheid

Op het gebied van veiligheid scoort Overvecht verhoudingsgewijs slecht. Dit geldt zowel voor de geregistreerde criminaliteit en de overlast door jongeren als de veiligheidsbeleving van de bewoners. We organiseren 'casusregie' voor de meest problematische jongeren, breiden toezicht op straat en 'zwaar' jongerenwerk uit. Daarnaast brengen we de georganiseerde criminaliteit beter in beeld en trainen we onderwijzers en leerkrachten in het beter signaleren van polarisatie en radicalisering.

Uitgangspunten voor de uitvoering

Voor de uitvoering van de versnelling hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Structureel versterken en uitbreiden wat werkt, géén festival van nieuwe, incidentele projecten.
- Versterking van de uitvoering, zonder optuigen van allerlei nieuwe coördinatiefuncties. De ‘versnellers’ zullen zo veel mogelijk zichtbaar zijn in de wijk.
- De meest ervaren uitvoerders naar Overvecht.
- Mobiliseren van zoveel mogelijk partners, zoals corporaties, huisartsen, leraren, ondernemers, politie.
- Mobiliseren van zoveel mogelijk bewoners; ook aandacht voor ‘sterke’ bewoners; verbinding van sterk en zwak. Binnen de wijk en tussen Overvecht en andere wijken.
- Versterking van samenwerking met en tussen partners in de wijk.
- De onevenwichtige woningvoorraad (72% sociale huur) beschouwen als gegeven, dat alleen op lange termijn valt te veranderen. (Maar kansen hiervoor wel benutten).

Een meerjarige uitdaging

De versnelling is een meerjarige opgave. We gaan ervan uit dat we tien jaar nodig hebben om Overvecht wezenlijk te versterken. In de versnelling zullen prioriteiten in de loop van de jaren verschuiven. Regelmatig zullen we met bewoners en professionals de vinger aan de pols houden, bepalen hoever we zijn en de versnelling zo nodig bijsturen. Dit betekent dat de verdeling van het budget, zoals weergegeven in de tabel op pagina 42 gaandeweg kan wijzigingen.

Over de resultaten van de versnelling rapporteren wij in de programma-cyclus en in de rapportages die IB Onderzoek met regelmaat uitbrengt over ontwikkelingen in de wijken.

Statistiek

Onderstaande cijfers zijn een kleine selectie uit de statistische informatie die over Overvecht beschikbaar is. Het zijn cijfers die de positie van de wijk markeren.

	Overvecht	Utrecht
Aantal inwoners	33.732	334.295
% Inwoners van niet westerse herkomst	46,8 %	21,9 %
% Sociale huurwoningen	72 %	38 %
% Huishoudens met een bijstandsuitkering	18,2 %	6,3 %
% bewoners die een onveilig gevoel hebben in de buurt	46,7 %	32,4 %
% bewoners die vaak overlast van jongeren ervaren	39,6 %	22,2 %
% bewoners die vaak last hebben van vernielingen in de buurt	26 %	10 %
% Bewoners dat zich matig of zeer eenzaam voelt	51 %	35 %
Levensverwachting in als goed ervaren gezondheid	59,7 jaar	67,3 jaar
% Bewoners met twee of meer chronische aandoeningen	54 %	37 %
Rapportcijfer: algemeen oordeel over de buurt	5,6	7,0

Bron: Inwonersenquête

Eerste Bestuursrapportage 2016

5 Uitvoering 2016

In de Eerste Bestuursrapportage rapporteren we over de uitvoering van de programma's (paragraaf 5.1), grote investeringsprojecten (paragraaf 5.2) en investeringen in 2016 (paragraaf 2.3). Bij de uitvoering van de programma's wordt ingegaan op verwachte (financiële) afwijkingen ten opzichte van de Programmabegroting 2016. Als een programma niet is opgenomen, betekent dat dat daar op dit moment geen majeure afwijkingen zijn. De Bestuursrapportage gaat over de eerste drie maanden van het begrotingsjaar. Gepresenteerde financiële afwijkingen zijn daardoor nog met de nodige onzekerheden omgeven. In paragraaf 2 leggen wij bijsturingsvoorstellen aan de gemeenteraad. In de bijlagen staat een indicatorenoverzicht en een stand van zaken knelpunten/afwijkingen uitvoering van de Wijkambities 2014-2018. Dit is onderdeel van onze ambitie het wijkgericht werken te versterken.

5.1 Uitvoering programma's

Programma Werk en Inkomen

Aanpassing indicatoren

Wij stellen voor om voor de om de prestatieindicator 2.1.2 van Subdoelstelling 2.1 Utrechters werken of participeren naar vermogen en zijn zelfredzaam aan te passen.

P.2.1.2 Sociale Werkvoorziening

Op basis van het in 2015 gerealiseerde aantal Wsw-ers en de door het rijk voorspelde uitstroom, verwachten we dat in 2016 ongeveer 700 plekken worden bekostigd. We stellen daarom voor de indicator aan te passen naar 700.

Wij stellen voor om voor de om de effectindicator 3.1.1 van Subdoelstelling 3.1 Elke Utrechter die daar recht op heeft ontvangt een bijstandsuitkering aan te passen.

E3.1.1 Aantal huishoudens met een uitkering Participatiewet

De meest recente prognose van het Centraal Plan Bureau gaat voor eind 2016 uit van een lager aantal huishoudens met een uitkering Participatiewet en/of Loonkostensubsidie dan eerder bij de Programmabegroting 2016 werd gedacht. Op basis van een notitie van de afdeling Onderzoek waarin deze inzichten zijn verwerkt, stellen wij voor de prognose voor het aantal huishoudens met een uitkering Participatiewet bij te stellen van 10.450 naar 10.100.

volwassenen (27-65)	9.090
jongeren (tot 27 jaar)	1.010

Programma Vastgoed

Het afgelopen jaar hebben we signaleerd dat er druk ontstaat op het realiseren van de huuropbrengsten. We hebben huurprijzen aan de markt aangepast om leegstand te voorkomen. Dit in de vorm van huurkortingen, al dan niet tijdelijk van aard, en ingroeihuren. De indexering is lager dan begroot in het programma. De werkelijke indexering van de huurprijzen op basis van de CBS indexcijfers ligt op dit moment tussen de 0,6 en 0,9 % van de huursom. In de begroting is rekening gehouden met 2%. Daarnaast kampen we met leegstand. De gevolgen voor het programma Vastgoed 2016 gaan we analyseren en bij de tweede bestuursrapportage komen wij hierop terug.

Programma algemene middelen

Erfpacht jaarbeursterrein

De omzetting van de erfpachtrechten en de ruiling van de grondposities zoals opgenomen in de met de jaarbeurs afgesloten Ontwikkelovereenkomst jaarbeursterrein leveren per saldo in 2016 een voordelig resultaat van 5 miljoen euro. Gelet op de onzekere uitkomst van de meicirculaire stellen we voor dit voordeel daarvoor te reserveren.

5.2 Grote investeringsprojecten 2016

In deze paragraaf bespreken we de ontwikkelingen bij grote investeringsprojecten. Als criterium geldt een door de gemeenteraad beschikbaar gesteld krediet van 10 miljoen euro of meer, een lange looptijd, de mate van complexiteit en het risicoprofiel. De te autoriseren wijzigingsvoorstellen staan in paragraaf 5.3.

Programma Bereikbaarheid

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar...	Verwachte wijzigingen in geld of planning
De Uithoflijn tram (onderbouw, randvoorw. projecten, Cranenborgh)	2006	139.061	139.061	2016	geen
Hoofdfietsroutes incl. filevrij aanvullend	2014	24.446	24.446	2017	geen
Dafne Schippersbrug	2013	23.271	23.271	2017	geen
Dichtersbaan (busbaan Kruisvaart)	2013	18.000	11.000	2016	geen
Westtangent incl. tangentlijn 10	2010	18.000	13.612	2016	zie 5.3 Uitvoering investeringen 2016
HOV Leidsche Rijn (restant)	2002	15.063	15.063	2016	geen
HOV bestaande stad Transwijk Z80	2011	2.900	11.122	2019	zie 5.3 Uitvoering investeringen 2016
HOV bestaande stad Dichterswijk Z90	2005	14.009	9.287	2018	zie 5.3 Uitvoering investeringen 2016
Randstadspoor	2002	11.356	11.356	2017	geen
Bereikbaarheid Stationsgebied	2006	20.020	20.020	2018	geen

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Uithoflijn Onderbouw

De oplevering van de door Gemeente Utrecht aangelegde onderbouw van de deeltracés A en B is eind 2014 afgerond. In 2014 ondertekende het Dagelijks Bestuur van Bestuur Regio Utrecht en de Koninklijke BAM Groep het contract voor de realisatie van de traminfrastructuur van de Uithoflijn. Het contract met het Spaanse CAF S.A. voor de levering van tramvoertuigen is in 2015 getekend. Onder het viaduct van de Uithoflijn in de Pelikaanstraat komt ruimte voor bergingen, buurtstallingen en parkeerplaatsen in de parkeergarage Vaartsche Rijn. De parkeergarage Vaartsche Rijn is inmiddels opgeleverd en wordt dit jaar nog in gebruik genomen. De werkzaamheden van ProRail aan de onderbouw van de trambaan zijn vorig jaar afgerond, dit betekent dat de straten definitief kunnen worden heringericht. Inmiddels is begonnen met de werkzaamheden van de bovenbouw van de tramlijn. De verwachting is dat begin 2017 de eerste trams worden afgeleverd. Halverwege 2018 start de feitelijke exploitatie en kunnen reizigers gebruik maken van de Uithoflijn.

Hoofdfietsroutes

De realisatie van de hoofdfietsroutes bestaat uit verschillende soorten maatregelen, variërend van een ingrijpende herprofilering van de weg tot kleinere projecten.

- De blauwe route vanaf de Meern langs de Zandweg is geheel opgeleverd. De aanleg van de fietsstraat op de Leidseweg is gestart in september 2015 en wordt in mei 2016 opgeleverd. In 2015 is de Krommerijnbrug aangepast en verbeterd voor fietsers incl. de direct aanliggende fietspaden aan de Venuslaan. Dit jaar wordt er nog een aanpassing gedaan ter hoogte van de bushalte aan de zuidzijde van de Venuslaan. Het fietspad aan de zuidzijde van de Herculeslaan is vervangen door rood asfalt. Dit jaar worden de parallelwegen langs de Stadionlaan vervangen door fietsstraten.
- Op de oostelijke tak van de rode fietsroute Binnenstad – De Uithof zijn de Prins Hendriklaan, Sophocleslaan en Platolaan als fietsstraat ingericht. Bij het Wilhelminapark/ Loolaantje zijn aanpassingen gedaan om de fietser veiliger naar en uit het park te begeleiden. De rode route vanaf Vleuten naar de binnenstad is gerealiseerd met uitzondering van de definitieve fietsverbinding door Leidsche Rijn Centrum door de samenhang met de bouwactiviteiten van Leidsche Rijn Centrum.
- De oranje route loopt vanaf Zuilen via het centrum naar Lunetten. Tussen Maarssen en het Juliana park zijn de fietspaden vernieuwd. De zuidelijke tak van de oranje fietsroute, die loopt vanaf de Bleekstraat parallel aan het spoor naar de gemeentegrens met Houten, is geheel klaar. Recent is ook het fietspad langs de Baden Powellweg opgeleverd en de aantakking van het laatste stukje fietspad langs de Opaalweg. Ook de fietsroute Nieuwe Houtenseweg is gereed.
- Op de groene fietsroute die loopt tussen Overvecht en Kanaleneiland hebben we in 2013 de Merelstraat en de Troelstraan ingericht als fietsstraat en is in 2014 de eerste fase door Overvecht opgeleverd. De uitvoering van de tweede fase is in 2015 gestart en wordt op dit moment afgerond. In het verleden heeft op deze route de Merelstraat reeds fietsstroken gekregen en is de Hopakker ingericht als fietsstraat. De klinkers van de Predikherenstraat worden dit voorjaar vervangen door vlakkere (fietsvriendelijke) klinkers. Ook wordt de aansluiting op Voorstraat en Breedstraat verbeterd.
- Op de gele fietsroute, die loopt over de verdeelring, is het deel 't Goyplein – Furkaplateau ingericht als fietsstraat. Het fietspad langs de Beneluxlaan en de Pijperlaan, tussen de Admiraal Helfrichlaan en de Leidseweg is aangepakt tegelijk met de reconstructie van het 24 Oktoberplein. De fietstunnel Tussen de Rails is door ProRail opgeleverd, deze tunnel zorgt voor een betere verbinding tussen Lunetten en Maarschalkerweerd.
- Op de paarse route is op de Kanaalweg tussen de Ravellaan en M.A. Tellegenlaan een vrij liggend breed rood geasfalteerd fietspad aangelegd. Ook de fietsroute langs de Keulsekade tussen Vleutensevaart en Groeneweg is afgerond evenals de fietstunnel onder de Spinozabrug. In 2015 is de rest van de Kanaalweg als fietsstraat aangelegd. Ook is er een betere aansluiting op de Balijeburg gerealiseerd en is de fietsoprit naar de Jutfasebrug vernieuwd en verbreed. Dit jaar worden er nog fietsvriendelijke klinker aangelegd op de Muntsluis en zal Rijkswaterstaat de hekwerken laten renoveren.

Op dit moment wordt er nog gewerkt aan de laatste opgaven op de top 5 fietsroutes:

- Eind 2016 is de aanpak van de top 5 fietsroutes gereed met uitzondering van die delen die door Leidsche Rijn Centrum en het Stationsgebied gaan. Door de bouwactiviteiten daar zijn die delen eind 2016 nog niet klaar.
- Voor de aanleg van de fietsbrug over het Amsterdam Rijnkanaal is het ontwerp vastgesteld en de uitvoering gestart. Op de vervolgroute is de E. Meijsterlaan als fietsstraat ingericht en opgeleverd. De aansluiting via Park Oog in Al op de Kanaalweg is dit voorjaar gereed.
- De eerste fase van de Herenroute (route Herenstraat, Hamburgerstraat, Haverstraat) is gereed. Voor het Malieblad, Maliebaan en de kruising met de Burgermeester Reigerstraat wordt het Integraal Programma van Eisen voorbereid. Uitvoering zal in 2017 plaatsvinden.

Dafne Schippersbrug (voorheen fietsbrug over het Amsterdam Rijnkanaal)

Na gunning eind maart 2015 voor het bouwen van de brug/aanlanding, bouw van de school en de inrichting van de openbare ruimte is de bouw inmiddels zo ver gevorderd dat in mei 2016 de school in gebruik kan worden genomen. Eind 2016 zal de brug opgeleverd kunnen worden.

Na sloop van het oude schoolgebouw zal de bouw van 15 woningen starten. Daartoe is in maart 2016 een overeenkomst met een ontwikkelaar aangegaan. De oplevering van deze woningen staat gepland in 2017.

Dichtersbaan (busbaan Kruisvaart)

Het project Dichtersbaan (busbaan Kruisvaart) is randvoorwaardelijk voor de Uithoflijn. Deze busbaan vervangt vanaf 2016 de Adama van Scheltemabaan, die als trambaan onderdeel wordt van De Uithoflijn. De busbaan Dichtersbaan is eind 2015 door de aannemer opgeleverd. Deze vervangt vanaf medio 2016 de Adama Scheltemabaan die dan wordt opgebroken en vervolgens omgebouwd tot trambaan. Er is een budget van 18,0 miljoen euro beschikbaar gesteld voor dit project. In de uitvoeringsovereenkomst met de provincie Utrecht is echter een lumpsum bijdrage door de provincie afgesproken van 17,1 miljoen euro. Wij prognosticeren een voordelig resultaat van 7,0 miljoen euro. In het meerjarenperspectief bereikbaarheid (MPB) is er rekening mee gehouden dat deze 7 miljoen euro aan de reserve bereikbaarheid wordt toegevoegd.

Westtangent, inclusief Tangentlijn 10

Van de Westtangent zijn de eerste fase (busroute Nieuwegein – Papendorp – Leidsche Rijn – Maarssen) en tweede fase (Nieuwegein – Papendorp) gereed gekomen. Daarmee is de Westtangent afgerond. Voor Tangentlijn 10 (Kanaleneiland – Papendorp – Leidsche Rijn Centrum – Cartesiusweg) zijn de korte termijn maatregelen gerealiseerd. De maatregelen voor de langere termijn worden in voorbereiding genomen. Er was oorspronkelijk een bedrag van 18,0 miljoen euro beschikbaar gesteld. In de herijking van het programma VERDER is dat bedrag neerwaarts bijgesteld naar 13,162 miljoen euro. In de paragraaf 5.3 'Uitvoering investeringen 2016' stellen wij daarom voor ook de autorisatie naar beneden bij te stellen tot een bedrag van 13,162 miljoen euro. De verwachting is dat de resterende werkzaamheden binnen het beschikbare kader kunnen worden uitgevoerd.

Hoogwaardig openbaar vervoer Leidsche Rijn inclusief hoogwaardig openbaar vervoer bestaande stad Z80 en Z90

We realiseren een vrije busbaan tussen Leidsche Rijn en Utrecht CS. De inpassing van de noordelijke hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) baan in Leidsche Rijn Centrum wordt integraal meegenomen in de ontwikkeling van Leidsche Rijn Centrum. De tracédelen N40 en N50 komen boven de in aanbouw zijnde parkeergarages te liggen en komen gereed in 2017. Daarmee is de noordelijke radiaal van het HOV-netwerk afgerond.

Van de ontbrekende radialen van de HOV Zuidradiaal is in de zomer 2014 de busbaan Rijnvliet in gebruik genomen. Het gedeelte van de HOV-Zuidradiaal vanaf de Prins Clausbrug naar de Croeselaan is nog in voorbereiding. De planvorming voor de resterende schakels, t.w. de HOV-baan over de Dr. M.A. Tellegenlaan en de Van Zijstweg (Z90) heeft zoals bekend vertraging opgelopen door de planvorming met betrekking tot reconstructie van de auto infrastructuur op de Van Zijstweg. In januari 2015 is besloten om de HOV-baan Transwijk (Z80) met zo compact mogelijke tunnels onder het 5 Meiplein en Anne Frankplein uit te voeren. De verwachting is dat busbaan Transwijk in 2019 wordt opgeleverd.

De HOV-baan Dichterswijk (Z90) hangt nauw samen met de reconstructie van de auto infrastructuur op de Van Zijstweg. Er is binnen het door de gemeenteraad beschikbaar gestelde budget voor de realisatie van de HOV Leidsche Rijn een budget vrijgegeven van 96,955 miljoen euro. Een groot deel van deze middelen zijn via de provincie Utrecht beschikbaar gesteld. Het opleveren van de HOV-banen Transwijk en Dichterswijk in het jaar 2019 is gekoppeld aan de voorwaarden die zijn gesteld aan de door de provincie beschikbaar gestelde financiële middelen. Daarnaast is in het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid 2014 een bedrag van 4 miljoen euro gereserveerd voor de isolatie van geluidsgevoelige bestemmingen langs het tracé HOV Transwijk. Wij verwachten het project HOV Leidsche Rijn binnen het beschikbare budget uit te kunnen voeren.

Randstadspoor

In Utrecht lopen twee spoorverdubbelingstrajecten:

- Centraal Station – gemeentegrens met Houten
- Centraal Station – Leidsche Rijn Centrum

Inmiddels zijn veel werkzaamheden verricht aan deze trajecten:

- De uitvoering spoorverdubbeling tussen het Centraal station en Houten is afgerond, het station Utrecht Vaartsche Rijn is inmiddels opgeleverd en wordt dit jaar in gebruik genomen, het station Utrecht Lunetten is verbouwd en het stationsplein Lunetten is vernieuwd.
- Voor de spoorverdubbeling van het tracé Centraal Station – Leidsche Rijn Centrum is inmiddels een tracébesluit genomen. De spoorverdubbeling van dit tracédeel door ProRail staat gepland in 2017. De gemeente zorgt voor een zorgvuldige inpassing van de sporen in de (directe) omgeving. Daarvoor wordt een

projectovereenkomst aangegaan, waarin de aspecten bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie een plaats moeten krijgen.

Er is een budget van 11,3 miljoen euro beschikbaar gesteld, het restant van 0,4 miljoen euro is nog niet geautoriseerd. Wij verwachten het project binnen het bedrag van 11,7 miljoen euro uit te voeren.

Bereikbaarheid Stationsgebied

Het 'Aanvullend programma Bereikbaarheid stationsgebied' heeft tot doel de bereikbaarheid van het Stationsgebied vergroten door de route Europalaan, Overste den Oudenlaan, Van Zijstweg te verbeteren. Het project Verbetering doorstroming Overste den Oudenlaan is in 2013 versneld uitgevoerd. De aanpak van de Van Zijstweg wordt meegenomen met de planvorming en aanpak van de busbaan Dichterswijk. De nota van uitgangspunten voor de aanpak van de Van Zijstweg uit december 2013 is vorig jaar geactualiseerd.

Programma Openbare ruimte en Groen

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar...	Verwachte wijzigingen in geld of planning
Wal en Kluismuren (totaal)	2009	35.600	35.600	2020	Zie toelichting

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Het project wal- en kluismuren is technisch, economisch en maatschappelijk een uitdagende opgave. Dit komt door de combinatie van de kwetsbaarheid van de fundering, de verschillende historische constructies die bij het vrij leggen van de walmuren zichtbaar worden, de beperkt beschikbare werkruimte in relatie tot de bereikbaarheid van woningen en bedrijven, het gebruik van terrassen en de doorvaart en de wens om zoveel mogelijk beeldbepalende bomen op de werven te behouden. Dat dit tot meerkosten aanleiding kan geven hebben wij u in de 8e voortgangsrapportage gemeld. Op dit moment voorzien wij een bedrag van 3,85 miljoen euro aan kosten voor meerwerk als gevolg van de hiervoor genoemde factoren, dat wij nader zullen toelichten in de binnenkort te verschijnen 9e voortgangsrapportage. Na de uitvoeringsperiode van 2016 zullen wij de totaalkosten van het gehele project herijken aan de hand van de huidige inzichten. Zo nodig komen wij dan bij Voorjaarsnota 2017 hierop terug. De problemen met het waterdicht krijgen van de bouwput van rak 14 westzijde hebben in 2014 voor een oponthoud van meer dan een half jaar gezorgd. Door vertraging in de aanbestedingsprocedure worden de werkzaamheden aan rak 21 aan de Kromme Nieuwegracht voorjaar 2016 uitgevoerd. De werkzaamheden aan de walmuren van rak 3 uitvoeren conflicteert met rondvaarten en bevoorrading over water door de gemeente. Daarom worden deze werkzaamheden uitgevoerd tijdens vier winterperiodes, want dan is het aantal vaarbewegingen aanzienlijk minder dan in de zomer. We gaan ervan uit dat met extra inzet op de rakken die uitsluitend buiten vaarseizoenen uitgevoerd kunnen worden, de uitloop in de planning beperkt blijft. De huidige prognose is dat het laatste rak eind 2020 gereed is.

Programma Stedelijke ontwikkeling: Stationsgebied

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar...	Verwachte wijzigingen in geld of planning
Bouw parkeergarage jaarbeursplein	2015	49.150	49.150	2017	n.v.t.

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Op 29 januari 2015 heeft uw raad een krediet van 49,15 miljoen euro voor de realisatie van de ondergrondse parkeergarage Jaarbeursplein geautoriseerd. De bouw van de parkeergarage en de realisatie van het plein is eind 2015 definitief gegund aan de bouwcombinatie Jaarbeursplein, bestaande uit de aannemers Van Hattum en Blankevoort en Visser en Smit bouw. Aanvullend is een alliantie overeengekomen waardoor een belangrijk deel van de uitvoeringsrisico's gezamenlijk wordt beheerst. Begin 2016 is het bouwplot conform planning door de gemeente

opgeleverd aan de bouwcombinatie en is gestart met de realisatie van de parkeergarage. De realisatie vindt tot op heden plaats binnen de overeengekomen kaders. De realisatie van het plein maakt onderdeel uit van de grondexploitatie programma Stationsgebied.

Programma Onderwijs

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar...	Verwachte wijzigingen in geld of planning
Gerrit Rietveldcollege					
Verv. nieuwbouw	2011	18.357	18.357	2015	Geen wijzigingen
VMBO Vleuterweide	2012	15.290	15.290	2018	Geen wijzigingen
Totaal		33.647	33.647		

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Gerrit Rietveld College

De oplevering van het gebouw liep vertraging op maar op 7 januari 2015 ging de school open. Er zijn echter nog diverse opleverpunten die afgewikkeld dienen te worden met de aannemer voor het project bestuurlijk te kunnen afsluiten.

VMBO Vleuterweide

De bouw van de VMBO school in Vleuterweide zit in de ontwerpfase. De bouw zal naar verwachting in 2018 zijn afgerond.

5.3 Uitvoering investeringen in 2016

Deze paragraaf bevat de wijzigingsvoorstellen bij de investeringsprojecten voor zowel vervangings- als uitbreidingsinvesteringen, ongeacht de hoogte van het totale krediet. Uitgangspunt bij deze voorstellen is dat deze geen effect hebben op de financiële ruimte. Het kan bijvoorbeeld gaan om een mutatie in een reserve of om wijzigingen waarvoor wij binnen het betreffende programma een voorstel ter dekking of bestemming doen. Met het vaststellen van deze voorjaarsnota 2016/ 1^e Berap 2016 autoriseert u de geactualiseerde investeringsbedragen zoals opgenomen in onderstaande tabellen.

Programma Bereikbaarheid

Project	Geautoriseerde uitgaven t/m 2016 cfr. Programma- begroting 2016	Voorgestelde wijziging	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2016
Herverdeling subsidie HOV Leidsche Rijn			
HOV bestaande Stad Z90 (HOV-deel)	14.009	-4.722	9.287
HOV bestaande stad Z80	2.900	8.222	11.122
Aanpassing budgetten aan beschikkingen			
Westtangent Inclusief Tangentlijn 10)	18.000	-4.388	13.612
Stimuleren deelgebruik Auto	2.000	-1.193	807
Invoering Parkeerreizigers Informatiesysteem	1.840	-400	1.440
Actieplan Schoon Vervoer			
Actieplan Schoon Vervoer tot 2015	6.493	1.888	8.381
Elektrisch Vervoer (ASV)		4.757	4.757
Milieuzones en subsidies (ASV)	9.365	-5.672	3.693
Stimuleren schoon vrachtverkeer Euro VI	245	-245	0
Eigen wagenpark (ASV)	1.178	-678	500
Afstemming RWS (schermen) en BRU (bussen) (ASV)	250	-250	0
Herprogrammering FES 4 (rente 2015/2016 en vrijval jaarrekening)			
Brommers naar de rijbaan	400	75	475
Groene golf Cartesius weg	0	150	150
maatregelen Kapteynlaan	700	500	1.200
Herprogrammering GU-geld			
Toegankelijkheid bushaltes	0	500	500
OV-inframaatregelen nav vervoersplan	0	200	200
De gebruiker Centraal Vervolg 2016-2017		2.001	2.001
Scholen aanpak		346	346
Spitsmijdende bedrijven		282	282
Pak het moment		27	27

Project	Geautoriseerde uitgaven t/m 2016 cfr. Programma- begroting 2016	Voorgestelde wijziging	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2016
Autorisaties bestaande projecten			
Fietsparkeren business case OVT na pilot		3.500	3.500
Slimme routes/slimme regelingen	400	200	600
Integrale aanpak NRU	5.100	10.000	15.100
Totaal	62.880	15.100	77.980

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Toelichting

In het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid 2016 (MPB) stellen wij een aantal nieuwe projecten voor en stellen wij voor om projecten te schrappen of het budget daarvan te verlagen. Het MPB wordt gelijktijdig met de Voorjaarsnota 2016 aan u aangeboden. Hieronder lichten we per categorie de voorstellen toe.

Herverdeling subsidie HOV LR

In de jaarstukken 2015 stellen wij voor om de projecten / tracédelen Z50, N40, N50 van de HOV Leidsche Rijn af te sluiten. De provincie heeft een taakstellende subsidie beschikkingen verstrekt voor HOV Leidsche Rijn inclusief tracédelen Z80 en Z90. Op de afgesloten projecten resteerde een bedrag van 3,5 miljoen euro aan subsidie. In het MPB 2016 hebben we de restant subsidie herverdeeld over de tracédelen Z80 en Z90. Daarmee sluit de dekking aan bij de actuele kostenramingen. Om die reden stellen we ook voor de eerder geautoriseerde bedragen voor de Z80 en de Z90 bij te stellen en per saldo een bedrag van 3,5 miljoen euro te wijzigen.

Aanpassingen budgetten aan beschikkingen/ actuele kostenraming

Voor de realisatie van de Westtangent is vanuit het voormalige BRU een bedrag beschikbaar van 8,6 miljoen euro. Samen met de bijdrage van 5 miljoen euro voor de Tangentlijn 10 is het beschikbare budget 13,612 miljoen euro. Wij stellen daarom voor om het beschikbare budget met 4,388 miljoen euro te verlagen.

In het programma Verder is voor de hele provincie Utrecht een budget van 2,0 miljoen euro beschikbaar voor het stimuleren van deelgebruik Auto. Na de herijking van Verder is het beschikbare budget voor Stimuleren deelgebruik Auto (onderdeel van het Actieplan Schoon Vervoer) voor de stad Utrecht bepaald op 0,807 miljoen euro. Wij stellen daarom voor om een bedrag van 1,193 miljoen te de-autoriseren. Conform de Motie M137/2014, is een bedrag van 0,4 miljoen (het verwachte overschot op het Parkeerreizigerssysteem) in het MPB 2015 toegevoegd aan het Actieplan Verkeersveiligheid. Door middel van deze bijstelling wordt het beschikbare budget voor het Parkeerreizigerssysteem in overeenstemming met de nieuwe kostenraming gebracht.

Actieplan Schoon Vervoer

In 2015 is het restant van het uitvoeringsprogramma Gezonde Lucht voor Utrecht geherprogrammeerd en ingezet voor het nieuwe Actieplan Schoon Vervoer vanaf 2016. Er heeft een verschuiving plaats gevonden, waarbij de hoofdmoot vanaf 2015 wordt ingezet voor Elektrisch vervoer en de milieuzone met sloop- en stimuleringsregelingen. Wij stellen voor de budgetten conform ter beschikking te stellen.

Herprogrammering FES 4

2016 is het laatste jaar voor FES 4. Wij stellen voor om de vrijvallende FES-middelen bij de jaarrekening 2015 en de rentetoevoeging in te zetten voor de volgende drie projecten en de budgetten conform vrij te geven. In verband met het uitvoeren van aanvullende maatregelen voor de uitvoering van het project Brommers op de Rijbaan wordt 0,075 miljoen euro extra budget gevraagd.

Ten behoeve van het verbeteren van de luchtkwaliteit wordt, aansluitend op de huidige groene golf op de Marnixlaan een groene golf op de Cartesiusweg ingevoerd. Dit is een tijdelijke maatregel, omdat de Cartesiusweg onderdeel uitmaakt van de Stadsboulevard west. Voor de invoering van deze maatregel stellen wij voor 0,150 miljoen euro beschikbaar te stellen..

De kosten voor de uitvoering van de Kapteynlaan zijn geraamd op 1,2 miljoen euro. Wij stellen voor aanvullend op het reeds beschikbare budget van 0,7 miljoen euro 0,5 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de uitvoering.

Herprogrammering GU-geld

Vanuit de afgesloten Maatregelen bij de Verantwoording 2015 stellen we voor om budget ter beschikking te stellen voor de uitvoering van prioritaire maatregelen zoals het toegankelijk maken van bushaltes voor iedereen (uitvoering motie 2015-145- 0,5 miljoen euro), het uitvoering van kleine OV- infra maatregelen naar aanleiding van het vervoersplan van Qbuzz (0,2 miljoen euro), en de cofinanciering van de Gebruiker Centraal (1 miljoen euro). Aanvullend op deze gemeentelijke cofinanciering vragen wij om de budgetten vanuit Beter Benutten Vervolg voor De Gebruiker Centraal (inclusief Scholenaanpak, spitsmijdende bedrijven en Pak het Moment) voor een bedrag van 1,656 miljoen euro vrij te geven.

Autorisaties bestaande projecten

De pilot Fietsparkeren Jaarbeursplein loopt in mei 2016 af. In het MPB is 6 miljoen euro gereserveerd voor het vervolg van de pilot. Naast de stalling Jaarbeursplein opent medio 2016 ook de eerste fase van de Stationsplein Ooststalling en in 2017 de Kruisvaartstalling. Voor verlenging en uitbreiding van de pilot met drie jaar worden de kosten, voor het gemeentelijk aandeel, geraamd op maximaal 3,5 miljoen euro. Het ministerie van I&M, Prorail en NS zijn akkoord gegaan met verlenging en verbreding van de pilot met drie jaar met de bijbehorende financiële bijdrage. Het verzoek is om 3,5 miljoen euro van de gereserveerde 6 miljoen euro te autoriseren. Voor het Verkeerplan Slimme Routes, Slim regelen, Slim bestemmen is in het MPB een budget gereserveerd van 4 miljoen euro. Voor de voorbereiding is een budget van 0,4 miljoen vrij gegeven. Aanvullend hierop vragen we een aanvullend budget van 0,2 miljoen euro. Het resterende budget van 3,4 miljoen blijft beschikbaar voor het uitvoeren van maatregelen in het kader van het MPB.

Voor de integrale aanpak NRU is in het MPB een totaalbedrag gereserveerd van 180 miljoen euro, dat grotendeels door het Rijk en de Provincie Utrecht wordt gefinancierd. Op dit moment is een bedrag van 5,1 miljoen euro geautoriseerd, waar ook al uitgaven hebben plaatsgevonden. We stellen voor de autorisatie met 10 miljoen euro te verhogen in verband met een door de provincie gedane toezegging dit bedrag beschikbaar te stellen.

Programma Openbare ruimte en Groen

Geen bijsturingsvoorstellen

Vervangingsinvesteringen programma Sport

Project	Geautoriseerde uitgaven t/m 2016 cfr. Programma- begroting 2016	Voorgestelde wijziging	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2016
Gebouwen sportparken	0	948	948
Sporthal Hoograven	0	314	314
Vervanging kunstgrasvelden	0	3.792	3.792
Amendement Investeren in sport, investeren in kunstgras	0	400	400
Verduurzamen zwembad Den Hommel	0	975	975
Totaal	0	6.429	6.429

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Drie vervangingsinvesteringen

Het budget voor de bovenstaande drie vervangingsinvesteringen komt uit de vrijval van de kapitaallasten van de Sport- objecten. Op de sportparken Zoudenbalch en Lunetten zijn de kleedkamers aan vervanging toe. Voor sporthal Hoograven staat een grootschalige renovatie gepland. De 1^e generatie kunstgrasvelden zijn toe aan vervanging. In de komende jaren worden er op de sportparken:

- 5 toplagen wedstrijdgrasvelden en 1 volledig wedstrijdgrasveld in 2017 vervangen.
- 3 toplagen wedstrijdgrasvelden en 2 trainingsgrasvelden in 2018.

Amendement Investeren in sport, investeren in kunstgras

Het amendement Investeren in sport, investeren in kunstgras maakt het mogelijk om op sportpark Koningsweg, Nieuw Welgelegen en Paperclip een kunstgrasveld aan te leggen om aan de capaciteitsbehoefte te voldoen.

Verduurzamen zwembad Den Hommel

De duurzaamheidsmaatregelen in zwembad Den Hommel zorgen ervoor dat er CO₂ wordt gereduceerd. De investeringen van de energiebesparende maatregelen worden gedekt uit het exploitatieverschil vanwege lagere energielasten en vrijval van de kapitaallasten.

Vervangingsinvesteringen programma Onderwijs

Project	Geautoriseerde uitgaven t/m 2016 cfr. Programma- begroting 2016	Voorgestelde wijziging	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2016
Diverse projecten	2.456	-1.453	1.003
Totaal	2.456	-1.453	1.003

Bedragen zijn in duizenden euro's.

De projecten nieuwbouw gymzaal Rijnhuizenlaan 2/Renovatie Ridderlaan én gymzaal Maria van Reedestraat komen te vervallen en het project gymzaal Noordoost(Tuindorp)(Wevelaan) schuift door naar een later jaar. Voor deze projecten wordt de autorisatie verlaagd samen voor een bedrag van totaal 1,946 miljoen euro. De autorisatie van het project stand alone gymzaal Marco Pololaan wordt aangepast met een bedrag van 0,493 miljoen euro en wordt gerealiseerd aan de Fernandezlaan 100 bij de school het Schatleiland.

Uitbreidingsinvesteringen programma Onderwijs

Project	Geautoriseerde uitgaven t/m 2016 cfr. Programma- begroting 2016	Voorgestelde wijziging	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2016
Diverse projecten	548	441	989
Totaal	548	441	989

Bedragen zijn in duizenden euro's.

De projecten zwevende lokalen N-O én Rosweydelaan 1 uitbreiding tijdelijk één lokaal Beatrixschool zijn in hun geheel uit de autorisatie genomen samen voor een bedrag van totaal 0,175 miljoen euro. Hierbij vervalt het project zwevende lokalen N-O. Het project Rosweydelaan 1 uitbreiding tijdelijk 1 lokaal Beatrixschool wordt op een andere wijze bekostigd vanuit de exploitatiebegroting 2016, namelijk uit huurinkomsten, waardoor de separate autorisatie vervalt. Daarnaast wordt autorisatie gevraagd voor de projecten Jazzsingel 900 uitbreiding met VVE-lokaal en voor de huisvesting van de groei van de leerlingen van de Sint Dominiusschool Cereolfabriek E. Meijsterlaan samen voor een totaalbedrag van 0,616 miljoen euro.

5.4 Bijsturingsvoorstellen

In deze paragraaf leggen wij onze bijsturingsvoorstellen aan de gemeenteraad voor. Het kan hier gaan om financiële bijsturingsvoorstellen bij de programma's en bijsturingsvoorstellen van de programmastructuur. Uitgangspunt van de financiële voorstellen is dat ze geen effect hebben op de financiële ruimte. Het kan bijvoorbeeld gaan om een mutatie in een reserve of om wijzigingen waarvoor wij binnen het betreffende programma een voorstel voor dekking of bestemming doen.

Programma Duurzaamheid en Openbare ruimte en Groen

Wij stellen voor om het budget voor dierenwelzijn over te hevelen van het programma Duurzaamheid naar het programma Openbare Ruimte en Groen, subdoelstelling 2.2 'We richten het groen zo in dat het aantrekkelijk en bereikbaar wordt'. Het dierenwelzijnsbeleid was al in een eerder stadium overgeheveld naar dit programma, het budget was nog onder het programma Duurzaamheid opgenomen. Hiermee willen we dit weer bij elkaar brengen.

Programma Openbare ruimte en Groen

We stellen voor om zowel de lasten als de baten onder Subdoelstelling 2.3 'Afval wordt op efficiënte wijze gescheiden ingezameld, om de klant van dienst te zijn en om in te zetten als grondstof' met 0,7 miljoen euro structureel te verhogen in verband met extra baten vanuit de raamovereenkomst verpakkingen 2013-2022. De extra lasten zijn in dit kader bestemd voor beïnvloeden van gedrag voor voorlichting en informatievoorziening.

Programma Werk en Inkomen

We stellen voor om zowel de baten als de lasten van de doelstelling Verstrekken bijstand onder het programma Werk en Inkomen vanaf 2016 structureel te verhogen met 5,061 miljoen euro. Hiermee wordt de begroting financieel aangepast aan het aantal en de verwachte prijs van een uitkering zoals opgenomen in de doelstelling uit de programmabegroting 2016.

We stellen voor om zowel de baten als de lasten van de prestatiedoelstelling kosten overhead organisaties onder het programma Algemene Ondersteuning vanaf 2016 structureel te verhogen met 0.16 miljoen euro voor uitbreiding van de formatie voor uitvoering van de regeling Bijstand voor Zelfstandigen (BBZ). Utrecht voert de regeling BBZ voor een groot aantal omliggende gemeenten uit. Het beroep op de regeling vanuit de regio neemt toe en daarmee ook de opbrengsten vanuit de regio. Door met de opbrengsten de formatie uit te breiden zijn we in staat aan het toegenomen beroep op de dienstverlening aan beginnende ondernemers en ondernemers in zwaar weer te voldoen.

We stellen voor om het product inburgering, vallend onder de doelstelling 2.1 Utrechters werken of participeren naar vermogen en zijn zelfredzaam, te verwijderen uit de programmabegroting. De wettelijke taak voor het uitvoeren van de Wet Inburgering ligt niet meer bij de Gemeente. De instrumenten voor het vergroten van kansen op de arbeidsmarkt en gericht zijn op het verbeteren van de Nederlandse taal, vaak in combinatie met re-integratie of opleiding vallen met ingang van 2016 onder het programma re-integratie.

Programma Onderwijs

Wij stellen voor om de effect- en prestatieindicators van de verschillende subdoelstellingen binnen het programma Onderwijs aan te passen om deze beter te laten aansluiten bij de doelstellingen van het programma. De wijzigingen zijn in bijlage 6.1 opgenomen.

Programma Maatschappelijke ondersteuning

Wij stellen voor om de effect- en prestatieindicators van de verschillende subdoelstellingen binnen het programma Maatschappelijke ondersteuning aan te passen om deze beter te laten aansluiten bij de doelstellingen van het programma. De wijzigingen zijn in bijlage 6.1 opgenomen.

Programma Jeugd

Wij stellen voor om de effect- en prestatieindicators van de verschillende subdoelstellingen binnen het programma Jeugd aan te passen om deze beter te laten aansluiten bij de doelstellingen van het programma. De wijzigingen zijn in bijlage 6.1 opgenomen.

Programma Vastgoed

Meerjarenexploitatie Vastgoed

Wij stellen voor de meerjarenexploitatie Vastgoed 2016-2020 in de begroting te verwerken.

Subdoelstellingen

Wij stellen voor om in de programmabegroting 2017 de subdoelstelling 2.1 'Utrecht heeft kwalitatief goede (multifunctionele) accommodaties waarin verschillende gebruikers naar tevredenheid functioneren dan wel samenwerken' onder te brengen in subdoelstelling 1.1 'Utrecht heeft voldoende optimaal gebruikt gemeentelijk vastgoed, dat goed is onderhouden, nu en in de toekomst' en de subdoelstelling 2.1 vervolgens op te heffen.

Binnen het programma Vastgoed kennen we twee doelstellingen. De eerste heeft betrekking op de eigenaarsrol van vastgoed inclusief de multifunctionele accommodaties: 'Voldoende functionele gebouwen en terreinen voor gemeentelijk vastgoed dat activiteiten mogelijk maakt die bijdragen aan de doelstellingen van de gemeente'.

De tweede subdoelstelling heeft betrekking op het beheer en gebruik van multifunctionele accommodaties: 'Gemeentelijke vastgoed dat aansluit bij de huidige en toekomstige wensen van de gebruikers'. Subdoelstelling 2.1 heeft betrekking op de eigenaarsrol van vastgoed en niet zozeer op het beheer en gebruik van MFA's. Om die reden stellen wij voor subdoelstelling 2.1 onder te brengen onder subdoelstelling 1.1.

Stedenband León

De gemeenteraad heeft besloten om de stedenband met León in Nicaragua te beëindigen. Voor de jaren 2016 tot en met 2018 worden de resterende verplichtingen verantwoord in het programma Stedelijke Ontwikkeling.

Wij stellen voor om in de Programmabegroting 2017 het product "Vastgoedadvies en overige dienstverlening" onder subdoelstelling 1.1 'Utrecht heeft voldoende optimaal gebruikt gemeentelijk vastgoed, dat goed is onderhouden, nu en in de toekomst' prestatiedoelstelling 1-1-1 'Duurzame en toegankelijke accommodaties', over te hevelen naar het Programma Stedelijke Ontwikkeling, subdoelstelling 1.1 'Evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling van de stad met alle onderdelen in samenhang' prestatiedoelstelling 1-1-1 Verkennen ruimtelijk Programma.

6 Bijlagen Eerste Bestuursrapportage 2016

Bijlage 6.1 ‘Was wordt’ tabel effect- en prestatieindicatoren

Naar aanleiding van verschillende bestuurlijke toezeggingen zijn de prestatie- en effectindicatoren kritisch tegen het licht gehouden. Bij een aantal indicatoren stellen we concrete verbeteringen voor. In onderstaande was-woordt lijst staan per programma de verbetervoorstellen voor de betreffende indicatoren. De letters E en P verwijzen respectievelijk naar effect- en prestatie-indicatoren. De bijbehorende doelstellingen staan in de afzonderlijke programma's zoals die zijn opgenomen in de begroting en verantwoording. Deze voorstellen worden geëffectueerd vanaf de programmabegroting 2017.

Concrete verbetervoorstellen voor programmabegroting 2017

Nr.	Doelstelling	Was	Wordt
Programma Maatschappelijke Ondersteuning			
1	E1	% bewoners dat zich verantwoordelijk voelt voor de buurt	Vervalt
3	E3	% Utrechters dat zich vrijwillig inzet voor diensten of organisaties	% Utrechters dat zich vrijwillig inzet
4	E4	% bewoners tevreden over beschikbaarheid ruimte voor bewoners activiteiten in de buurt	% bewoners tevreden over beschikbaarheid ruimte voor bewonersinitiatieven in de buurt
5	E5	% Utrechters dat zich gediscrimineerd heeft gevoeld	% Utrechters dat zich gediscrimineerd voelt
6	E6	% Utrechters dat informele zorg ontvangt	% Utrechters dat informele zorg ontvangt van vrijwilligers(organisaties)
7	E8	% Utrechters dat in staat is om het leven weer zelfstandig vorm te geven	% Utrechters dat zich door hulp of ondersteuning beter kan redden
8	E9	Nieuw	Mate van overbelasting van mantelzorgers
9	P1.2	Aantal homogereleerde incidenten bij de politie	Aantal meldingen Artikel 1
10	P1.4	Rapportcijfer ondersteuning mantelzorgers	VERVALT
11	P1.5	% Utrechters dat de gemeentelijke voorzieningen als fysiek toegankelijk ervaart	% Gemeentelijke voorzieningen dat fysiek toegankelijk is
12	P1.6	Bereik sociale prestatie en dagondersteuning	VERVALT
13	P1.7	Deelnemers-ervaring sociale prestatie en dagondersteuning	Rapportcijfer sociale prestatie en dagondersteuning
14	P2.4	Bereik buurtteams	VERVALT
15	P2.5	Aantal doorverwijzingen naar aanvullende zorg	VERVALT
16	P3.3	Bereik maatwerk-voorzieningen	VERVALT
17	P4.3	Bereik	VERVALT
Programma Jeugd			
Nr	Doelstelling	Was	Wordt
	E2	Percentage jongeren dat op volwassen leeftijd in staat is het leven zelfstandig vorm te geven[1]	VERVALT
	E3	Percentage (leerlingen) met hoog/bovengemiddeld risico op psychosociale problemen	VERVALT
	E4	Percentage gezinnen dat aangeeft	Percentage gezinnen/jongeren dat aangeeft zich

Nr.	Doelstelling	Was	Wordt
		problemen (weer) zelf te kunnen oplossen	door hulp of ondersteuning beter te kunnen redden
	E5	Aantal aangehouden jeugdige verdachten ten opzichte van het totaal aantal jeugdigen	VERVALT
	P1	Cliëntervaring jongerenwerk	VERVALT
	P2	Aantal doorverwijzingen naar aanvullende zorg	VERVALT
	P4	Aantal gedwongen maatregelen	Verhouding drang/dwang maatregelen gecertificeerde instelling
	P4	Aantal uit huis plaatsingen	VERVALT
Programma Onderwijs			
Nr.	Doelstelling	Was	Wordt
	E.2.2.2	NIEUW	het aantal thuiszitters (aantal kinderen dat langer dan 3 maanden thuis heeft gezeten zonder passend aanbod)
	E3.1.1	Aantal leners	Aantal gebruikers* fysieke bibliotheek
	E3.1.2	Aantal bezoeken fysieke bibliotheek	Aantal gebruikers online bibliotheek
	E3.1.3	Aantal bezoeken website/digitale bibliotheek	Klanttevredenheid gebruikers aanbod stedelijk niveau
	E3.1.4	NIEUW	Klanttevredenheid gebruikers aanbod wijkniveau
Programma werk en inkomen			
Nr.	Doelstelling	Was	Wordt
	E.2.1.2	% Wsw-ers dat gedetacheerd is	Effectindicator vervalt. We stellen voor de indicator % Wsw-ers dat gedetacheerd is te laten vervallen. Nu de instroom in de Wsw is gestopt en het percentage is gestabiliseerd, is deze indicator minder relevant geworden.
	E.3.2.1	Nieuwe effectindicator	Wij stellen voor de onderstaande effectindicator toe te voegen: <i>Van alle Utrechters die aangeven slecht te kunnen leven van hun inkomen stijgt het percentage dat "weinig tot geen problemen ervaart met meedoen".</i> De doelstelling die we voor 2017 op deze indicator willen halen zullen we bij de programmabegroting 2017 concretiseren.

Bijlage 6.2 Stand van zaken knelpunten/afwijkingen uitvoering van de Wijkambities 2014-2018

In de programmabegroting 2016 zijn per programma een aantal van de wijkambities 2014-2018 opgenomen. In deze eerste tussenrapportage over de periode januari t/m maart 2016 presenteren we knelpunten in de uitvoering op de drie prioritaire wijkambities (speerpunten), tot het moment van schrijven van deze rapportage.

Wijk	Wijkambities 2014-2018 (rapportage op drie prioritaire wijkambities)	Programmabegroting	Knelpunten / afwijkingen / wijzigingen in planning	Voorgestelde oplossing voor knelpunten / afwijkingen
Noordoost				Herprioritering binnen Actieplan Verkeersveiligheid 2015 – 2020. Eind 2016 wordt de riolering in een deel van deze straat vervangen. Biedt kans om werk met werk te maken.
	1. Verkeer en parkeren	Bereikbaarheid	Voor uitvoering van de herinrichting van de Jan van Galenstraat is geen budget gereserveerd.	
	2. Wonen, welzijn en zorg	Welzijn, jeugd en volksgezondheid	Geen knelpunten	-
	3. Openbare ruimte en duurzaamheid	Openbare ruimte en groen	Geen knelpunten	-
Zuid		Stedelijke Ontwikkeling, Jeugd, Volksgezondheid. Maatschappelijke Ondersteuning, Openbare		
	1. Hoograven (verder) in de lift	Ruimte en Groen	Geen knelpunten	-
	2. Lunetten op de kaart	Stedelijke Ontwikkeling, Openbare Ruimte en Groen, Bewoners en Bestuur	Geen knelpunten	-
	3. Schone en groene wijk	Openbare ruimte en Groen	Geen knelpunten	-
Zuidwest		Maatschappelijke Ondersteuning,		
	1. Vreedzame Kinderzone Kanaleneiland	Jeugd, Volksgezondheid	Geen knelpunten	-

Wijk	Wijkambities 2014-2018 (rapportage op drie prioritaire wijkambities)	Programmabegroting	Knelpunten / afwijkingen / wijzigingen in planning	Voorgestelde oplossing voor knelpunten / afwijkingen
West	2. Leren, werken en wijkeconomie	Stedelijke Ontwikkeling, Onderwijs, Werk en Inkomen	Geen knelpunten	-
	3. Rivierenwijk Centraal, Dichterswijk Verdicht, Kanaleneiland Noord	Bereikbaarheid, Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugd, Volksgezondheid, Openbare Ruimte en Groen, Sport	Geen knelpunten	-
	1. Versterken civil society en betrokken burgerschap	Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugd, Volksgezondheid	Geen knelpunten	-
	2. Aansluiting met binnenstad en Westplein organisch ontwikkelen	Stedelijke Ontwikkeling	Geen knelpunten	-
	3. Versterken Kanaalstraat en Damstraat (en omgeving)	Openbare ruimte en groen, Veiligheid	Geen knelpunten	-
	1. Optimaliseren van de bereikbaarheid en terugdringen verkeersoverlast	Bereikbaarheid	Geen knelpunten	-
	2. Investeren in voldoende voorzieningen voor alle bewonersgroepen. huiskamerproject	Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugd, Volksgezondheid	Geen knelpunten	-
	3. Het verhogen van de onderlinge tolerantie bij het meervoudig gebruik van de openbare ruimte	Openbare ruimte en groen	Geen knelpunten	-

Wijkambities 2014-2018 (rapportage op drie prioritaire wijkambities)				
Wijk		Programmabegroting	Knelpunten / afwijkingen / wijzigingen in planning	Voorgestelde oplossing voor knelpunten / afwijkingen
Leidsche Rijn		Jeugd, Maatschappelijke Ondersteuning, Volksgezondheid, Openbare ruimte en Groen, Veiligheid, Duurzaamheid, Stedelijke Ontwikkeling	Geen knelpunten	-
	1. Verbetering van voorzieningen en activiteiten in de wijk			
		Jeugd, Duurzaamheid, Maatschappelijke Ondersteuning, Volksgezondheid, Openbare ruimte en Groen, Veiligheid, Stedelijke ontwikkeling	Geen knelpunten	-
	2. Verbetering van sociale samenhang en leefbaarheid			
Overvecht	3. Verbetering van bereikbaarheid, verkeersveiligheid en parkeren	Bereikbaarheid en Stedelijke Ontwikkeling	Geen knelpunten	-
	1. Vergroten kansen van jeugd, inclusief werk1. Vergroten kansen van jeugd, ook op het gebied van werk.	Jeugd, Maatschappelijke Ondersteuning, Volksgezondheid, Werk en Inkomen	Er komt een Versnellingsplan voor Overvecht. De financiering van de uitvoering van het Versnellingsplan maakt deel uit van de besluitvorming over de Voorjaarsnota .	Meenemen bij de besluitvorming over de Voorjaarsnota.
	2. Investeren in werk, gezondheid, activering en ontmoeting	Jeugd, Volksgezondheid Maatschappelijke Ondersteuning, Werk en Inkomen	Idem	Idem
	3. Verbeteren leefbaarheid en veiligheid	Veiligheid en Openbare ruimte en groen	Idem	Idem-
Noordwest		Jeugd, Maatschappelijke Ondersteuning, Volksgezondheid,		
	1. Jeugd en veiligheid	Veiligheid	Geen knelpunten	-
	2. Integrale aanpak van de Amsterdamsestraatweg	Stedelijke Ontwikkeling	Geen knelpunten	-

Wijkambities 2014-2018 (rapportage op drie prioritaire wijkambities)				
Wijk		Programmabegroting	Knelpunten / afwijkingen / wijzigingen in planning	Voorgestelde oplossing voor knelpunten / afwijkingen
	3. Verbetering van openbare ruimte, groen en verkeer	Openbare Ruimte en Groen	Geen knelpunten	-
Oost	1. Mobiliteit verbeteren en negatieve aspecten beheersen	Bereikbaarheid	Geen knelpunten	-
	2. Versterken en behouden karaktertrekken van de wijk	Stedelijke Ontwikkeling	Geen knelpunten	-
	3. Huidig veiligheidsniveau behouden en verbeteren	Veiligheid	Geen knelpunten	-
Binnenstad		Openbare ruimte en groen, programma stationsgebied		Oplossing is niet meer mogelijk; onderhandelingen hebben geen resultaat opgeleverd.
	1. Kwalitatief hoogwaardige en gastvrije openbare ruimte		Project "de Kade" wordt niet uitgevoerd	
	2. Aanpak veiligheid	Veiligheid	Geen knelpunten	
	3. Reguleren van verkeer en handhaven op overlast	Bereikbaarheid en Veiligheid	Geen knelpunten	